

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální pedagogiky

Životní styl členů subkultury freetekno

Diplomová práce

Autor:	Bc. Kateřina Němcová
Studijní program:	B 7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální pedagogika
Vedoucí práce:	Mgr. et. Mgr. Petra Kalibová

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Zadání diplomové práce

Autor: Bc. Kateřina Němcová

Studium: P14K0291

Studijní program: N7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Název diplomové práce: **Životní styl členů subkultury freetekno**

Název diplomové práce AJ: Lifestyle of the member of freetekno subculture

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Tématem diplomové práce je životní styl příslušníků subkultury freetekno. Teoretická část práce nejprve vymezuje důležité pojmy jako kultura, subkultura a životní styl. Dále seznamuje s elektronickou taneční hudbou a jejím rozdělením, popisuje charakteristické znaky subkultury freetekno, její vznik a vývoj. Podrobněji se zaměřuje na životní styl této subkultury, kde popisuje prostředí, účastníky subkultury, jejich komunikaci, symboly a filozofii. Cílem empirické části práce je charakterizovat pomocí kvantitativního šetření identitu členů subkultury freetekno a jejich rodinné prostředí. Pro získání více informací a lepšímu porozumění členů subkultury a jejich životního stylu je použita ještě kvalitativní metoda formou rozhovoru.

FRANĚK, Marek. Hudební psychologie. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-0965-2.
HOUSTONOVÁ, Jean a Robert E. L. MASTERS. Druhy psychedelické zkušenosti: Klasický průvodce účinky LSD na lidskou psychiku. 1. vyd. Praha: Mat'a, 2004. ISBN 80-86685-18-7.
KOLÁŘOVÁ, Marta. Revolta stylem: Hudební subkultury mládeže v České republice. 1. vyd. Praha: Slon, 2012. ISBN 978-80-7419-060-5.
SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

Garantující pracoviště: Katedra sociální pedagogiky,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Petra Kalibová

Oponent: Mgr. Leona Stašová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 6.11.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucí diplomové práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Poděkování

Děkuji Mgr. et. Mgr. Petře Kalibové za odborné vedení práce a poskytování rad při zpracování mé diplomové práce.

Anotace

NĚMCOVÁ, Kateřina. *Životní styl členů subkultury freetekno*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2016. 122 s. Diplomová práce.

Tématem diplomové práce je životní styl příslušníků subkultury freetekno. Teoretická část práce nejprve vymezuje důležité pojmy jako kultura, subkultura a životní styl. Dále seznamuje s elektronickou taneční hudbou a jejím rozdělením, popisuje charakteristické znaky subkultury freetekno, její vznik a vývoj. Podrobněji se zaměřuje na životní styl této subkultury, kde popisuje prostředí, účastníky subkultury, jejich komunikaci, symboly a filozofii.

Cílem teoretické části diplomové práce je uvést do problematiky subkultury freetekno. Cílem empirické části práce je charakterizovat pomocí kvantitativního šetření identitu členů subkultury freetekno a jejich rodinné prostředí. Pro získání více informací a pro lepší porozumění členům subkultury a jejich životnímu stylu je použita ještě kvalitativní metoda formou rozhovoru.

Klíčová slova: kultura, subkultura, životní styl, freetekno, soundsystem

Annotation

NĚMCOVÁ, Kateřina. Lifestyle of the member of freetekno subculture. Hradec Králové: Pedagogical Faculty, University of Hradec Králové, 2013. 122 pp. Diploma Dissertation Degree Thesis.

The subject of this dissertation is the lifestyle of the members of the free-techno sub-culture. The theoretical section starts by defining the important terms, such as the culture, sub-culture and lifestyle. In addition, it acquaints the reader with electronic dance music and its sub-sections and goes on to describe the characteristic features of the free-techno sub-culture, including its emergence and development. It focuses in detail on the lifestyle of this sub-culture, by describing the environment, the participants, their communication, symbols and philosophy.

The aim of the theoretical section of this dissertation is to preface the problems arising in the free-techno sub-culture. The aim of the empirical section is to characterise the identity of members of the free-techno sub-culture and their family backgrounds – with the aid of quantitative research. In order to obtain more information and a better understanding of this sub-culture's members and their lifestyle, qualitative research in the form of interviews was also carried out.

Keywords: culture, subculture, lifestyle, freetekno, sound system

Obsah

ÚVOD	9
1 KULTURA	11
2 SUBKULTURA	15
2.1 Teorie subkultur.....	15
2.2 Definice subkultury	17
2.3 Typologie subkultur.....	20
3 ŽIVOTNÍ STYL	24
3.1 Definice životního stylu.....	24
3.2 Subjekty životního stylu	26
3.3 Faktory ovlivňující formování životního stylu a typologie životních stylů	27
3.4 Volný čas	30
3.5 Hodnotová orientace	31
4 FREETEKNO	33
4.1 Elektronická taneční hudba a její rozdělení.....	33
4.2 Základní charakteristiky freetekna	34
4.3 Vznik a vývoj freetekna.....	36
5 ŽIVOTNÍ STYL ČLENŮ SUBKULTURY FREETEKNO	41
5.1 Soundsystémy	41
5.2 Typologie účastníků.....	42
5.3 Technivaly a parties.....	43
5.4 Komunikace	45
5.5 Symboly a principy freetekno.....	47
5.6 Drogy	49
5.6.1 Cannabis	51
5.6.2 Halucinogeny.....	53
5.6.3 Extáze	56

5.6.4 Alkohol.....	56
5.6.5 Následky užívání drog.....	57
6 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	59
6.1 Výzkumný problém a cíl výzkumného šetření.....	59
6.2 Charakteristika výzkumného vzorku.....	60
6.3 Metodologie a stanovení hypotéz.....	60
6.3.1 Kvalitativní šetření.....	60
6.3.2 Stanovení hypotéz.....	72
6.3.3 Kvantitativní šetření.....	76
6.4 Vyhodnocení a interpretace dat.....	78
6.4.1 Identifikace členů subkultury freetekno.....	78
6.4.2 Ověření hypotéz.....	91
7 ZÁVĚR.....	115
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURA.....	118
SEZNAM PŘÍLOH:.....	122

ÚVOD

Tématem diplomové práce je životní styl členů subkultury freetekno. Jedná se o subkulturu vyznačující se poslechem a tvorbou specifické taneční hudby a pořádáním vlastních akcí většinou v přírodě. Jak již slovo free napovídá (můžeme přeložit jako svobodný nebo zadarmo), všechny pořádané akce jsou zdarma, neplatí se žádné vstupné, tím se odlišují od komerční taneční scény. Tuto subkulturu jsem si vybrala hned z několika důvodů. Měla jsem možnost účastnit se několika freetekno akcí a blíže poznat nejen její příznivce a vzájemné vztahy mezi nimi, ale i prostředí s tím spojené. Subkultura freetekno je veřejností zařazována mezi problémové skupiny, často spojovány pouze s konzumací alkoholu, užíváním drog, poslechem hlasité hudby a vandalismem. Veřejnost tuto subkulturu zná především z médií v souvislosti s festivalem CzechTek, tedy z té horší stránky. Již nevidí druhou stranu freetekno subkultury, jací lidé se v této subkultuře střetávají, co je motivovalo pro vstup do této subkultury, co jim to přináší apod. Druhým důvodem výběru tohoto tématu diplomové práce bylo lepší poznání této subkultury a jejich životního stylu a následné přiblížení této subkultury široké veřejnosti. Bylo již napsáno několik knih i bakalářských a diplomových prací na téma různých subkultur, včetně subkultur elektronické taneční hudby, pokud se řekne slovo freetekno většina nemá zdání, co si pod tímto pojmem má představit. Literatury zabývající se freetekno subkulturou je málo, pouze několik bakalářských a diplomových prací se touto subkulturou již zabývalo, ale vždy se zaměřilo pouze na určitou oblast této subkultury například na komunikaci členů, na nadměrnou konzumaci drog, CzechTek apod.

V úvodní části práce se zabývám vymezením základních pojmů jako kulturu a subkultura včetně vymezení teorií subkultur, jak se v průběhu několika let nahlíželo na subkultury a nechybí ani typologie subkultur a popis charakteristických znaků u nejnámějších subkultur. Jedna kapitola je věnována životnímu stylu a hodnotové orientaci, nechybí ani charakteristika volného času, který je součástí životního stylu. Následující kapitola je již věnována samotnému freeteknu, kde je nejprve uvedena charakteristika elektronické taneční hudby a její rozdělení, pak již následuje základní charakteristika freetekna, včetně vysvětlení několika specifických pojmů používaných v této subkultuře. Jedna podkapitola je věnována také historii freetekna v zahraničí a u nás. Poslední velká teoretická kapitola je věnována životnímu stylu členů subkultury freetekno. V této kapitole je popsána nejen typologie členů, jejich vzájemná komunikace, symboly

a filozofie, ale také charakteristika akcí, které pořádají. Elektronická taneční hudba je velice často spojována s konzumací drog a výjimkou není ani tato subkultura. Ke konzumaci drog dochází na akcích, kdy jim drogy pomáhají hudbu lépe prožít. Jednu podkapitolu tedy věnuji i drogám objevujícím se v subkultuře freetekno včetně jejich možných následků. Druhá polovina práce se věnuje průzkumnému šetření, které bylo prováděno kombinací kvalitativní a kvantitativní metody pomocí rozhovorů a dotazníku a vyhodnocení získaných informací. Cílem výzkumného šetření bylo zjistit identitu členů subkultury freetekno a analyzovat jejich životní styl.

Cílem diplomové práce je vytvořit ucelený přehled o subkultuře freetekno s využitím praktických informací získaných přímo v této subkultuře.

1 KULTURA

Před definicí pojmu subkultura je nejprve potřeba definovat pojem kultura, protože subkultury jsou součástí kultury. Definovat pojem kultura je velice obtížné, je složitým společenským jevem. Kulturou se zabývá řada vědních disciplín jako sociologie, kulturní antropologie, pedagogika, etnologie a další. Pojem kultura je odvozen od latinského slova colere = vzdělávat, pěstovat. Poprvé pojem kultura použil římský filosof Marcus Tullius Cicero a kulturu chápal jako aktivní pěstování ducha. Obecně je kultura chápána jako soubor hmotných a duchovních výtvorů člověka. Do kultury můžeme zařadit: zvyky, hodnoty, normy, tradice, symboly, rituály, morálku, náboženství, právo, umění, vědu, lidské činnosti, dovednosti, znalosti a další. Kulturu nejen přebíráme od minulých generací, ale také ji ovlivňuje současná společnost – mění ji, obohacuje ji.

Duffková a kol. (2008, s. 32) definují kulturu jako: „Proces sociálního dědění a osvojování si hodnot a norem, na jejich základě subjekty kultury ve vzájemné interakci a svoji činností vytváří určité materiální a duchovní produkty.“

Sopóci a Búzik (1995, s. 30) definují kulturu takto: „Kultura je kolektivní lidský produkt, výsledek společenské činnosti lidí, materiální výroby i ostatního společenského života. Vzniká v procesech vzájemného působení lidí a v jejich sociální činnosti jako produkt mnohých generací.“

Hebdige (2012) shledává pojem kultura jako nejednoznačný. „Staletí užívání toto slovo rozdrobily, a to nabylo množství rozdílných, často protichůdných významů. Dokonce i jako vědecký termín označuje jednak proces (umělé množení mikroskopických organismů), jednak jeho výsledek (organismy takto vypěstované).“ (Hebdige, 2012, s. 29)

Podle Girtlera (2001) kulturu vytváří společnost, která disponuje společnou řečí a sociálními normami. Girtler se zabýval především okrajovými kulturami, jejichž vznik zdůvodňuje uspořádáním společnosti, která není jednotná, ale rozdělená do několika skupin. Každá z těchto skupin má vlastní společné znaky například styl oblékání, symboly, rituály a další. Do okrajové skupiny zařazuje také subkultury.

Duffková a kol. (2008) se zmiňují o socializační funkci kultury, neboť kultura nás určitým způsobem formuje, tak abychom se mohli co nejlépe začlenit do společnosti. V procesu socializace a osvojování si kultury nám pomáhá nejen rodina, ale i vrstevníci, škola, masmédia. „Děti si osvojují kulturu a přizpůsobují se lidovým modelům mnoha způsoby. Toto učení může být formální nebo neformální. Ve většině preindustriálních společností se děti učí přiměřenému chování, očekávání a přesvědčení v neformálních, přirozených situacích. Neformální učení probíhá jako nahodilé instrukce nebo napodobované chování v nestrukturovaných situacích, obvykle bez vymezení času. Dítě se učí od příbuzenských skupin – rodičů, sourozenců, prarodičů a mnoha dalších příbuzných.“ (Lawless, 1996, s. 50)

Lawless (1996) vymezuje tyto vlastnosti kultury:

- **naučená**

Kulturu si osvojujeme v průběhu socializace. „Veškerá kultura se přenáší učením, přičemž člověk je, na rozdíl od zvířete, schopen osvojovat si nové poznatky prostřednictvím abstraktních symbolů.“ (Keller, 2011, s. 180)

- **integrovaná**

„Kultura je integrovaná a vnitřně propojená soustava či řada představ, činností a vzorců, které jsou neustále ve vzájemné interakci. „ (Lawless, 1996, s. 58)
Kulturní vzory se navzájem doplňují a tvoří tak fungující celek. Pokud dojde ke změně v jedné části kultury, změna se projeví i v dalších částech kultury.

- **sdílená**

„Kultura je sdílená v tom smyslu, že člověk si osvojuje mentální vzorce a vzorce chování stykem s lidmi, náležejícími ke stejné kultuře, s těmi, kteří mají stejnou obecnou představu kultury a kteří užívají stejné lidové modely.“ (Lawless, 1996, s. 53)

- **symbolická**

K lepšímu pochopení kultury a předávání informací je kultura tvořena kulturními symboly, jako je například řeč. Pomocí řeči sdílíme kulturu mezi sebou. Každý symbol nese určitý význam, který je všem srozumitelný a ví, co daný symbol

znamená. Významy některých symbolů mohou být odlišné v různých kulturách. Subkultury mají často také vlastní symboliku.

- **racionální**

Kultura je logická a má nějaký účel.

- **dynamická**

Kultura se v průběhu času mění, podléhá změnám.

- **adaptivní**

Kultura se těmto změnám přizpůsobuje.

Někdy se hovoří o kulturách v množném čísle, a to z důvodu existence více kultur, které se navzájem od sebe liší. Kultura tedy netvoří jeden homogenní celek, ale tvoří ji řada směrů. „Jednotlivá kultura je specifický způsob života určité vymezené skupiny nebo společnosti lidí. Ten je dán vzorci chování členů společnosti, tj. zjevnými potupy chování a jednání, které může vnější pozorovatel sledovat. Tyto vzorce chování vedou k očekávání a přesvědčení, které opět vytvářejí další vzorce chování. Obojí činnost – mentální i zjevnou lze považovat za kulturu.“ (Lawless, 1996, s. 39) V současné společnosti již nechápeme kulturu jako jednotnou (stejnou pro všechny), ale rozmanitou, tedy jako existenci více kultur, které byly vytvořeny konkrétní společností nebo sociální skupinou. Každá kultura má určité prvky, které jsou společné pro všechny kultury tzv. kulturní univerzálie (např. jazyk, náboženství). Vnější forma daného prvku se sice v různých kulturách liší, ale vnitřní obsah zůstává stejný pro všechny kultury. Hodnocením různých kultur dochází velmi často k etnocentrismu. Svou kulturu považujeme za nejlepší a ostatní kultury vidíme jako odchýlné, jiné, které neuznáváme. Opačným postojem k hodnocení kultur je kulturní relativismus. „Kulturní relativismus vychází z předpokladu, že všechny kultury jsou jedinečné a neopakovatelné, a proto je můžeme pochopit, poznat a hodnotit jen na základě jejich vlastních hodnot a norem.“ (Sopóci, Búzík, 1995, s. 34)

Obecně můžeme kulturu rozdělit na:

- kulturu materiální – materiální předměty vytvořené lidskou činností
- kulturu duchovní – nemateriální prvky – hodnoty, normy, symboly, názory,...

Podle Duffkové a kol. (2008, s. 31): „Kulturu tvoří:

- kulturní artefakty (materiální výtvořy lidské činnosti),
- socio-kulturní regulativy (sociální normy a pravidla lidského chování),
- ideje (nemateriální cíle, vize, hodnoty a představy),
- sociální instituce (jedná se o nadosobní, relativně ustrnulé a koordinované komplexy normativně ustanovených mezilidských vztahů a řešení opakujících se životních problémů; instituce jsou většinou osob respektovány z důvodu důležitosti udržení existence daného sociálního celku nebo jeho částí).“

2 SUBKULTURA

Výzkumem subkultur se začali zabývat sociologové nejvíce ve Spojených státech amerických a ve Velké Británii. Studium subkultur se zabývá sociologie a postupně vznikla sociální disciplína - sociologie subkultury. Pojem subkultura se skládá z předpony sub (tj. pod, nižší) a lze ho vysvětlit jako určitá podkultura neboli minoritní skupina, která se odlišuje od majoritní kultury. Práce se v této kapitole zabývá utvářením teorií subkultur, definicemi pojmu subkultury a typologií subkultur.

2.1 Teorie subkultur

„Za první sociologický směr, který se začal věnovat subkulturám, lze bezesporu označit slavnou chicagskou školu, jenž v rámci svého primárního studia města, prostředí a deviací zaostřila od 20. let minulého století pozornost i na různé komunity bohémů, vagabundů, prostitutek, nezaměstnaných, tuláků a narkomanů, reprezentujících jinou než většinovou kulturu.“ (Kolářová a kol., 2011, s. 3) Dříve byly za subkultury považovány ty skupiny, které se nějakým způsobem lišily od většiny (např. delikventním chováním, neobvyklým vzhledem, nižším postavením ve společnosti apod.). Sociologové prováděli terénní výzkumy těchto skupin a jedinců. Všechny poznatky získávali pozorování přímo v jejich prostředí, proto byly získané informace autentické. Chicago bylo vhodným městem pro zkoumání těchto skupin, a to z důvodu přílivu přistěhovalců, který byl spojen se zvýšenou kriminalitou. Jsou tři generace chicagské školy. Mezi nejvýznamnější představitele první generace chicagské školy můžeme zařadit tato jména: William Thomas, Florian Znaniecki, Robert Ezra Park, Charles Richmond Henderson a Albion Woodbury Small. „Výzkumy představitelů chicagské školy prokázaly především existenci různorodých sociálně-ekologických oblastí v Chicagu, kde platila odlišná pravidla chování, a proto i kriminální chování bylo vnímáno jinak a jeho výskyt byl častější než v jiných částech města.“ (Smolík, 2010, s. 60) Sociologové se snažili zjistit příčiny vysoké kriminality v určitých oblastech města. Americký kriminalista Albert Cohen vytvořil teorii delikventní subkultury. „V Cohenově pojetí se chlapci z nižší třídy sdružují do delikventních skupin a gangů, protože se nedokážou adaptovat v prostředí, kde jsou hodnoceni podle standardů střední třídy, k nimž nejsou socializováni, a kterým tudíž nemohou vyhovět.“ (Smolík, 2010, s. 65) Představitelem druhé generace chicagské

školy byl Herbert Blumer, který se oproti předešlé generaci nevěnoval empirickým výzkumům. Mezi představitele třetí generace chicagské školy patří Howard Saul Becker a Anselm Strauss. Významným představitelem třetí generace chicagské školy byl také Paul G. Cressey, který zkoumal skupiny žen, které se živily jako tzv. taxi dancers. Jednalo se o tanečnice, které za úplatu tančily se zákazníky. Při průzkumu zjistil, že si dívky touto prací nepolepšily a nakonec většina z nich skončila jako prostitutka. „Zkoumané dívky začínaly jako taxi dancers v tíživé finanční situaci, ale vždy končily ve skupině s horším sociálním statutem.“ (Smolík, 2010, s. 63) Ve 20. letech 20. století ještě pojem subkultura nebyl používán. Poprvé použil pojem subkultura americký sociolog Milton Mayron Gordon na počátku 40. let 20. století. Subkulturu Gordon definoval jako: „určitou podskupina kultury, která je složena z kombinací sociálních situací jako třídní stav, etnický původ, regionální, venkovské a městské osídlení a náboženské vyznání, které tvoří fungující jednotu, která má celkový dopad na zúčastněné jedince.“ (Gordon, 1947)

V 70. letech 20. století se studiem subkultur začala zabývat Birminghamská škola kulturních studií. V roce 1964 založil Richard Hoggart Centrum pro současná kulturní studia (anglicky Centre for Contemporary Cultural Studies, zkratka CCCS) Později se vedení CCCS ujal významný sociolog Stuart Hall. Důležitou osobností CCCS byl také marxistický teoretik Antonio Gramsci, který formuloval teorii kulturní hegemonie. „Termín hegemonie odkazuje k situaci, v níž dočasné spojení jistých sociálních skupin může prosazovat „totální společenskou autoritu“ nad jinými, podřízenými skupinami, a to nikoli donucováním nebo přímým uplatňováním vládnoucích myšlenek, ale „vytvářením a uzavíráním konsenzu“, takže se moc dominantních tříd jeví jako „legitimní a přirozená.“ (Hall in Hebdige, 2012, s. 42) „CCCS chápalo subkultury jako ekonomicky determinované a situovalo je do kontextu útlaku a konfliktu v boji proti hegemonické inkorporaci do buržoazní kultury.“ (Kolářová a kol., 2011, s. 23) Chicagská škola se zabývala pozorováním subkultur bez rozdílu věku. Zatímco Birminghamská škola se zaměřuje na subkultury mládeže, u kterých sleduje i módu, image jazyk, či náplň volného času. Na vznik různých subkultur má vliv sociální zařazení lidí, kteří si vstupem do dané subkultury řeší své životní problémy.

S vývojem společnosti a vznikem nových hudebních stylů došlo ke změně vnímání subkultur. Vzhledem k těmto změnám na počátku 90. let se setkáváme s pojmem postsubkultury. Dochází k prolínání jednotlivých subkultur, charakteristické prvky jedné subkultury se stávají prvky jiných subkultur nebo se stávají součástí kultury. Členové jedné subkultury se stávají i členy jiných subkultur. Objevuje se také větší vliv médií. „Dochází

i k posunu od dříve přejímaných kolektivních identit – subkultur – k více individualizovaným a rozstříleným formám identit. Související koncept pro pochopení vzniku individuálních identit je životní styl, který je založen především na určitém vyjádření díky image, hudebnímu vkusu apod.“ (Smolík, 2010, s. 83) Místo pojmu subkultura se objevují nové pojmy jako neo tribe (tzv. nové kmemy), scéna a životní styl. Poprvé pojem neo tribe použil francouzský sociolog Michel Maffesoli v roce 1988, kdy ve své knize *Le temps des tribus: le déclin de l'individualisme dans les sociétés postmodernes* představil svůj koncept neotribalismu. „Ten chápe kmemy jako skupiny jedinců, jejichž uspořádání nestojí na stejně rigidních základech jako je tomu v pojetí subkultury birminghamské školy, ale spíše na kombinaci prostředí, myšlenkových setů a snaze o sebevyjádření jedinců pomocí kombinace životních stylů.“ (Bennet in Bartošák, 2014, s. 32) Obdobným pojmem pro subkulturu se stala scéna, kterou ale nelze ztotožňovat s konkrétní subkulturou. „Scéna je moderní městská forma společenského styku, ve které mají účastníci stejný zájem na trávení volného času nebo se zaměřují na stejný životní styl, ale nemusí se vzájemně znát.“ (Smolík, 2010, s. 37) Jedná se o střetávání mladých lidí, kteří mohou zároveň patřit i do jiných scéna, a oproti subkulturám je účast na scéně nezávazná.

2.2 Definice subkultury

Neexistuje jednotná definice pojmu subkultura. Byla vytvořena celá řada definic, které vznikly různými přístupy k subkulturám. Pojem subkultura se stal jedním ze základních sociologických pojmů a dnes je běžně používaným pojmem. Pro lepší pochopení pojmu subkultura můžeme uvést tyto definice:

„Subkultura je soubor specifických prvků kultury, charakteristických pro sociální skupiny existující v konkrétní společnosti a v její dominantní kultuře. Zpravidla platí: čím komplexnější, složitější je společnost, tím je pravděpodobnější, že v ní vzniknou různé subkultury. Mohou vznikat na základě etnické, náboženské či jiné příslušnosti, místa bydliště i dalších skutečností.“ (Sopóci, Búzik, 1995, s. 34)

Z pohledu sociologie je subkultura považována za určitou skupinu lidí, jež spojují podobné názory, životní styl, hodnoty, vzorce chování a ke vstupu do subkultur je velmi

často motivuje touha odlišit se od majoritní kultury. Odlišení od majoritní skupiny může být např. stylem oblékání, slangem, hudbou, vyjadřování, vystupováním apod. „Míra rozdílnosti subkultury od celé kultury, jíž je součástí, je jednak pohyblivá, jednak se může minimálně odlišovat nebo může být zcela v opozici proti celé kultuře (tzv. kontrakultura/kontrakultury). (Smolík, 2010, s. 30) Z latinského slova contra (tj. proti) lze kontrakulturu vysvětlit jako nesouhlas s hodnotami majoritní kultury. Kontrakultura vzniká většinou na okraji společnosti, kde jsou lidé tak frustrováni, že chtějí, aby došlo ke změně.

Definice dle Dyoniziak je: „Jestliže více jednotlivců má podobné problémy a jestliže na základě společných zájmů a snah vzniknou dosti trvalé vazby mezi vrstevníky, kteří tvoří jen jim odpovídající a pouze je zavazující normy, hodnoty a vzory, pak jistý souhrn těchto norem, hodnot a vzorů tvoří subkultury vymezeného souboru.“ (Dyoniziak in Smolík, 2010, s. 32)

Anglická socioložka Sarah Thornton definuje subkulturu jako: „skupiny lidí, kteří mají něco společného (například sdílejí problém, zájem, činnost), což je odlišuje významně od členů jejich sociálních skupin“ (Thornton in Kolářová, 2011, s. 15)

Duffková definuje subkulturu jako: „alternativní životní styl, který je volitelný a do kterého vstupujeme zcela dobrovolně na základě vlastních hodnotových orientací. Jedině dobrovolně přijímající životní styl subkultury musí být zákonitě smířen s tím, že na něj mainstreamová společnost bude pohlížet jako na někoho, kdo jde v protisměru celospolečensky tolerovaného životního stylu. Mluví o tzv. nekonvenčních a nonkonformních životních stylech.“ (Duffková in Svobodová, 2014, s. 15)

Subkultura je tedy skupina lidí, kteří mají společný zájem nebo problém, který je spojil dohromady. Vytváří si vlastní hodnoty a normy a odlišují se určitým způsobem od majoritní kultury. Někteří vstupují do subkultur, protože zde mohou najít své místo, které se jim ve společnosti nedaří najít.

Z definic lze vyvodit tyto společné znaky subkultury:

- vyhraněná skupina v rámci společnosti
- viditelné odlišení od majoritní kultury
- svébytnost
- členové subkultury vytváření a sdílejí své hodnoty a normy
- členy spojují společné problémy
- dosažení určitého statusu
- nalezení role v sociální skupině
- možnost realizovat se ve skupině
- dobrovolný vstup do subkultury

Někteří autoři odmítají pojem subkultura, protože předložka sub může být mnohými vnímaná jako skupina s nízkým společenským postavením. Rakouský sociolog a antropolog Girtler místo pojmu subkultura používá raději termín okrajová kultura. „Existence okrajových kultur dokazuje nejen rozmanitost lidského života a také to, že lidské společnosti netvoří celistvá uspořádání. Skládají se z množství skupin, jež mají vlastní kultury se zvláštní symbolikou, jako je například tajná řeč vědců, typické oděvy a rituály, jako třeba bojové popěvky fotbalových fanoušků.“ (Girtler, 2001, s. 22) Girtler (2001) vytvořil také vlastní typologii okrajových kultur:

- okrajové kultury ochrany a přežití – např. vězni a narkomani
- okrajové kultury revoluce a rebelie - např. politické skupiny mladých
- okrajové kultury nelegálního nebo zakázaného obchodu - např. prostituce, ilegální hazard
- okrajové kultury společného původu - např. etnické skupiny

Veřejnost na subkultury velice často nahlíží jako na problémové skupiny a odmítá je. Subkultury jsou často spojovány s užíváním alkoholu, agresivním chováním, užíváním drog, kriminalitou, vandalismem apod. Jejich chování bývá hodnoceno jako deviantní a v povědomí veřejnosti nacházíme i domněnku, že v subkulturách dochází ke vzniku sociálně patologických jevů. Sociální patologie je označením pro vědní disciplínu, někdy bývají nesprávně označovány tímto pojmem i samotné jevy. Pro konkrétní jevy by se měl používat pojem sociálně patologické jevy. Proto se častěji můžeme setkat s pojmem sociální deviace, který zahrnuje všechny patologické jevy. Deviace je odchylka, sociální

deviaci lze vysvětlit jako chování, které se odchyluje od norem. Každá společnost si vytváří vlastní normy, které se s vývojem společnosti mění. Tak jak se ve společnosti mění normy, tak se mění i struktura sociálně patologických jevů. Dále se můžeme setkat s termínem rizikové chování. „Riziko je pravděpodobnost, že dojde ke škodlivé události, jež postihne buď jedinec, nebo společnost. V tom lze spatřovat dvě základní roviny rizikovosti, které se odvíjejí od existence subkultur mládeže. První rovinou je vliv skutečnosti, že jedinec náleží k určité subkultuře mládeže, což může (ale nutně nemusí) na něj mít negativní vliv. Druhá rovina se týká působení subkultur mládeže na společnost jako celek ve formě deviantního chování (např. vandalismus).“ (Smolík, 2010, s. 44) Subkultury si vytvářejí vlastní normy a hodnoty, aby se odlišily od majoritní kultury, tyto normy tedy mohou být v rozporu s většinou kulturou, proto se setkáváme s názorem, že se subkultury vyznačují deviantním chováním. Ne vždy tomu tak ale je, například subkultura Straight Edge je spojována s abstinencí alkoholu, tabáku, promiskuitního sexu a drog. „Některé subkultury mládeže se přímo programově vymezují oproti subkulturám jiným.“ (Smolík, 2010, s. 45) Z tohoto důvodu dochází někdy k agresivnímu chování členů jedné subkultury k členům druhé subkultury.

2.3 Typologie subkultur

Podle Smolíka (2010) lze subkultury členit podle věku, náboženství, původu, národnosti, etnika, sociální pozice, zájmů apod. Subkultury jsou nejčastěji spojovány s mládeží, v tomto případě hovoříme o subkultuře mládeže. Pojem subkultura mládeže (youth subculture) se začal v sociologii objevovat od poloviny 60. let. Z pohledu sociologie jsou subkultury mládeže spojené s jejich specifickým chováním a hodnotami. V tomto případě je také nutné vysvětlit pojem mládež. Za mládež je možné považovat osoby ve věku přibližně 15 – 25 let, které již neplní roli dětí ve společnosti, ale stále ještě neplní roli dospělých.

Počátky subkultur jsou spojovány se Spojenými státy americkými a Velkou Británií, kde se po válce začaly utvářet první typy subkultur. Ve Velké Británii to byly teddy boys, mods, punks, skinheads a hooligans. Ve Spojených státech americký vznikly první subkultury jako sprejeři a hip-hopeři. Subkulturu teddy boys tvořila mládež dělnické třídy v Anglii. Subkultura teddy boys je spojována s násilným chováním, rasovým chováním a kriminalitou, proto měli příslušníci této subkultury zákaz vstupu do některých

podniků. Jejich prostředím se tedy stala ulice. Příslušníci subkultury kladli důraz na styl. Oblékali se do tzv. edwardských sak, úzkých kalhot a košilí včetně kravaty. Počátkem šedesátých let došlo k vzájemnému porozumění mezi imigranty a stálými obyvateli. „Na rozdíl od vyzývavě nápadných teddy boys byli mods ve svém vzhledu subtilnější, méně nápadní a střízlivější: oblékali se do na první pohled konzervativních obleků v běžných barvách, byli vždy vzorně upraveni.“ (Hebdige, 2012, s. 90) Nakupovali drahé oblečení a dalším jejich znakem byly skútry Vespa a Lambretta. Tímto stylem si chtěli vizuálně změnit svůj společenský status. Podle Hebdige (2012) dokázali bez problému spojit školu, práci a volný čas. Nejčastěji se setkávali o víkendech nebo státních svátcích, kdy společně popíjeli alkohol a docházelo ke rvačkám s další subkulturou rockers (byli proti přehnané péči o vzhled subkultury mods). Členové teddy boys poslouchali černošskou hudbu a ve velkém užívali amfetaminy. V roce 1966 došlo k rozpadu mods na tzv. smooth mods a hard mods, kteří odmítali drahé oblečení, charakteristické pro ně byly vysoké boty, džíny a trička. Uvádí se, že z hard mods později vznikla subkultura skinheads.

Dále uvádím přehled nejznámějších subkultur a jejich charakteristické znaky:

Skinheads

- charakteristické znaky: skin – kůže, heads – hlavy = holé hlavy, agresivní chování, násilné střety (nejpoužívanější zbraní: baseballové pálky)
- oblečení: vysoké boty, kostkované košile, americké letecké bundy, tetování

Hippies

- charakteristické znaky: pacifisté, propojení s přírodou, užívání drog (marihuana, LSD, houbičky), láska k lidem, volnost, promiskuita, odmítání rasismu
- oblečení: pestrobarevné oblečení, květinové vzory, čelenky

Hooligans

- charakteristické znaky: sportovní fanoušci – převážně fotbaloví, násilné a agresivní chování při zápasech, před nimi i po nich, rivalita, výtržnosti, vandalismus, rvačky, konzumace alkoholu
- oblečení: dresy nebo barvy oblíbeného klubu, vlajky

Metal

- charakteristické znaky: vyznavači hudebního stylu metal, dlouhé vlasy
- oblečení: černé, kožené

Punk

- charakteristické znaky: provokativní chování, odmítání společenských norem, hudební styl, vulgární vyjadřování, užívání všech druhů drog, tanec pogo, účes tzv. „číro“
- oblečení: kožené bundy a džíny, jako doplňky zavírací špendlíky

Techno

- charakteristické znaky: vyznavači taneční hudby, užívání tanečních drog – extáze, LDS, lysohlávky, marihuana, nesouhlas s konzumní společností, rytmická hlasitá hudba, elektronická hudba, soundsystémy, party v přírodě nebo opuštěných budovách,
- oblečení: různé, doplňky svítící pod UV

Hip-Hop a Graffiti

- charakteristické znaky: sprejování po zdech, vlastní hudební styl, tanec breakdance, vulgární výrazy, vandalismus
- oblečení: volné, sportovní oblečení, kšiltovky, sluneční brýle, zlaté řetězy

Emo

- charakteristické znaky: melancholie, frustrace, psychická nevyrovnanost, deprese, sebepoškozování, černé rovné vlasy s ofinou, výrazné líčení, piercing, černě nalakované nehty
- oblečení: černé oblečení, úzké kalhoty, nátepníky, tenisky Converse

3 ŽIVOTNÍ STYL

S pojmem životní styl se setkal snad už úplně každý. V poslední době se nejvíce hovoří o zdravém životním stylu. Můžeme se o něm doslechnout v rádiu a v televizích, pokud otevřeme časopis, je velká pravděpodobnost, že zde nalezneme alespoň jeden článek zabývající se životním stylem. Životní styl je ovlivňován nejen historickými událostmi, ale i kulturní a ekonomickou úrovní společnosti. S nástupem moderní společnosti došlo ke změně životního způsobu oproti minulosti. Podle Giddense je život moderní společnosti dynamický a rychlý. To znamená, že i náš životní styl se změnil, abychom stále se zrychlující způsob života mohli zvládat. Pro moderní společnost je typické opuštění tradic a zaměření se na přítomnost a nové věci. Kromě pojmu životní styl se můžeme setkat i s pojmy *životní způsob* nebo *životní sloh*.

3.1 Definice životního stylu

Obecně lze vymezit životní styl jako způsob života, jaký žijeme, jak trávíme volný čas, kde pracujeme. Nejprve se zaměřím na definici pojmu životní způsob, který Duffková (2005) považuje za obecnější pojem než životní styl.

„Životní způsob je systém významných činností a vztahů, životních projevů a zvyklostí typických, charakteristických pro určitý subjekt (jedince či skupinu, eventuálně i společenství či společnost coby konkrétní nositel životního způsobu.“ (Duffková, 2005, s. 80)

Kraus (2008, s. 166) životní způsob zase definuje takto: „Soubor podstatných rysů vyjadřujících činnosti národů a sociálních skupin v určitých společenských podmínkách.“ Životní způsob chápe jako způsob života větších sociálních celků např. národů, států nebo světadílů.

Zatímco životní styl je dle Krause (2008) individuální uspořádání životních forem a charakterizuje životní styl jako: „Široký komplex činností a s nimi spjatých postojů, norem, hodnot, návyků, které mají trvalý ráz a jsou pro každého individuálně specifické – vystihují jeho osobitost.“ (Kraus, 2008, s. 166)

Podle Smolíka (2010) je často pojem životní styl zaměňován se subkulturou a životní styl vymezuje jako: „Souhrn životních forem, jež jedinec aktivně prosazuje.“ (Smolík, 2010, s. 38)

Duffková (2005) rozlišuje životní styl jednotlivce a životní styl skupiny. „Životním stylem jednotlivce je možné rozumět ve značné míře konzistentní životní způsob jednotlivce, jehož jednotlivé části si navzájem odpovídají, jsou ve vzájemném vztahu, vycházejí z jednotného základu, mají společné jádro resp. určitou jednotící linii, tj. jednotný styl, který se jako červená linie prolíná všemi podstatnými činnostmi, vztahy, zvyklostmi apod. nositele životního stylu.“ (Duffková, 2005, s. 69) „Životní styl skupiny pak představuje do určité míry vyabstrahované, typické společné rysy životního způsobu resp. jeho hlavních, určujících momentů, které jsou příznačné pro převážnou většinu členů nějaké skupiny (častěji jde o větší či menší skupiny, jejichž členové se navzájem všichni neznají, ale obecně vzato mají společné něco, co je důležité pro vytváření životního způsobu/stylu – např. profesní skupiny či obecněji skupiny vytvářející se v souvislosti s povoláním a přípravou na něj: životní styl lékařů, profesionálních sportovců, vysokoškolských studentů apod).“ (Duffková, 2005, s. 69)

Architekt Karel Honzík používal v 40. letech 20. století pojem *životní sloh*. Životní sloh chápe jako: „Soustavu vzájemně vztahovaných forem, jimiž se projevuje život lidské společnosti v určité historické situaci.“ (Honzík, 1958, s. 7) Životní formy rozděluje na formy věcí a formy stavů. Formy věcí představují prostředí a všechny materiální věci, které se nachází kolem nás. Jako příklad můžeme uvést styl oblékání, bydlení a vše co je spojeno s materiálními věcmi. Do forem stavů můžeme zařadit vzájemné vztahy mezi lidmi, jejich jednání a chování, náhled na svět, ale i mravy, normy a zvyky. Jednotlivé životní formy jsou navzájem provázané a je potřeba poznat všechny životní formy. Životní sloh měl původně význam v architektuře, kdy architekti zjistili, že není možné navrhovat pouze jednu stavbu ale je potřeba navrhovat komplexně celé prostředí.

Honzík shledává určitý rozdíl mezi životním způsobem a životním slohem. „Soudí podobně jako J. Linhart, že v pojmu životní způsob jsou zahrnuty pouze stránky ekonomického účelového jednání. Jedná se tedy o životní sloh omezený pouze na formy věcného prostředí.“ (Kubátová, 2010, s. 17) Honzík chtěl dosáhnout jednotného celospolečenského životního slohu ve společnosti, kterého ale není v dnešní době možné dosáhnout. Moderní společnost je tak diferencovaná, není možné, aby existoval jeden

životní styl/způsob pro celou společnost. Můžeme tedy hovořit o životním stylu jednotlivců nebo skupin.

S pojmem životní styl se často pojí i pojmy jako životní úroveň a kvalita života. Životní úroveň označuje materiální a ekonomickou úroveň společnosti nebo jednotlivce. Životní úroveň je možné změřit pomocí ukazatele hrubý domácí produkt. Kvalita života představuje osobní spokojenost s životem, smysl života, duševní a tělesné zdraví člověka.

3.2 Subjekty životního stylu

Subjektem životního stylu je jednatelce nebo skupina. Skupinu můžeme chápat z pohledu sociologie jako sociální skupinu, kde se členové skupiny navzájem znají, mají společné zájmy, cíle, společné hodnoty a normy (např. subkultury). „Vymežíme-li naopak skupinu jako agregát, pak chápeme skupinu jako jednotku, která vznikla statistickým zobecněním empirických dat, pomocí kterého se hledají typické rysy například pro styl profesních skupin apod.“ (Kubátová, 2010, s. 23)

Životní styl jednatelce je ovlivněn především osobností člověka a jeho životními podmínkami. Život člověka je ovlivňován nejrůznějšími životními podmínkami – biologickými, ekonomickými, geografickými, kulturními, politickými a sociálními podmínkami. „Životní podmínky – jakožto všechny (objektivní) danosti, v nichž se rozvíjí společenská existence v určité etapě historického vývoje – mají roli určitého rámce, „východiska“ životního stylu individua. Jednatelce na tyto životní podmínky reaguje, resp. musí nějak reagovat: jednak tím, že k nim zaujímá určitý postoj, hodnotí je z hlediska toho, zda a jak odpovídají jeho hodnotám, potřebám atd.; jednak tím, že na základě svého postoje k životním podmínkám konkretizuje a specifikuje svůj vlastní, individuální životní styl (v duchu této představy se někdy vyzdvihuje teze, že životní způsob/styl je v podstatě vlastně reakcí člověka na své životní podmínky).“ (Duffková, 2008, s. 70) Každý člověk je individuální, má jiné hodnoty, vlastnosti, postoje a potřeby. Každý člověk tedy může reagovat podobně jako ostatní, nebo úplně rozdílně na různé životní podmínky. Životní podmínky neovlivňují způsob života nejen jednatelce ale i skupiny.

3.3 Faktory ovlivňující formování životního stylu a typologie životních stylů

Životní styl každého jednotlivce může ovlivňovat řada faktorů jako například, pohlaví, bydliště (městský či venkovský životní styl), věk, vzdělání, zdravotní stav, rodinný stav, zaměstnání a další.

„Životní styl je ovlivňován v zásadě dvěma faktory:

- vnějším faktorem – což jsou životní podmínky jakožto v daném okamžiku existující objektivní danosti,
- vnitřním faktorem, což je člověk jako nejkonkrétnější subjekt životního způsobu, jeho osobnost se všemi potřebami, hodnotami, dovednostmi, zkušenostmi, schopnostmi, ambicemi apod.“ (Duffková, 2008, s. 69)

Kraus (2008) rozlišuje objektivní společenské faktory a subjektivní faktory, které ovlivňují formování životního stylu. „Objektivní společenské faktory jsou největší měrou určovány ekonomickými a politickými poměry v dané společnosti. Ekonomická situace podmiňuje jak vlastní pracovní aktivity člověka, tak i jeho aktivity ve volném čase – vysoká nezaměstnanost výrazně např. ovlivňuje životní styl skupiny lidí bez práce.“ (Kraus, 2008, s. 168) Do objektivních faktorů zařazuje také kulturní tradice, vědecký a technický rozvoj společnosti. „Subjektivní faktory jsou dány individuálními potřebami a záměry jednotlivce a patří mezi ně psychologické charakteristiky (intelektová úroveň, temperamentové dispozice), dále pohlaví, zdravotní stav a věk člověka. Důležité místo v motivační struktuře a v chování zaujímá hodnotový systém. Na úroveň a kvalitu životního stylu má vliv také míra dosaženého vzdělání.“ (Kraus, 2008, s. 169)

Neexistuje jednotná typologie životních stylů, životní styl můžeme rozdělit:

- podle pohlaví (životní styl žen, životní styl mužů),
- podle bydliště (životní styl městský, životní styl venkovský),
- podle věku (životní styl dospělých, životní styl mládeže),
- a další podle jiných faktorů.

Z hlediska strukturálního funkcionalismu dělíme životní styl na:

- konformní,
- alternativní,
- nekonformní (deviantní).

Každý jedinec má své potřeby a jeho cílem je tyto potřeby uspokojit. Existuje více alternativ, ze kterých si jedinec vybírá, jak své potřeby uspokojit. Při uspokojování svých potřeb se řídí kulturně-hodnotovými vzorci, které jsou dány ve společnosti. Pokud uspokojuje své potřeby podle těchto vzorců, jedná se o konformní životní styl. Konformní životní styl se vyznačuje konformním chováním, kdy člověk dodržuje základní hodnoty a normy společnosti. „Základem teorie životního způsobu, která vychází ze strukturálního funkcionalismu, je tedy konformita s dominantním obecným kulturně-hodnotovým vzorcem společnosti, protože každý člen společnosti je morálně zavázán dodržovat obecné kulturní hodnoty a normy. Ovšem každý člen moderní diferencované společnosti je tak morálně zavázán k tomu, že se musí aktivně podílet na interpretaci těchto obecných hodnotových orientací. Tyto interpretace pak vedou k vytváření různých alternativních životních způsobů, které však nemohou jít za rámec dominantních kulturních hodnot.“ (Kubátová, 2010, s. 42)

Jak již bylo zmiňováno, existuje více alternativ, jak uspokojit své potřeby. Pod pojmem alternativa nás napadne možnost výběru mezi více možnostmi. „Nutnou a nezbytnou podmínkou alternativního životního stylu je tedy především existence různých životních stylů a možnosti výběru mezi nimi.“ (Duffková, 2008, s. 120) Člověk má možnost volby a stále se řídí kulturně-hodnotovými vzorci, v tomto případě hovoříme o alternativním životním stylu. Se subkulturami je nejčastěji spojován alternativní životní styl. Pod pojmem alternativní si představím něco jiného, náhradního. V případě alternativního životního stylu si představíme jiný životní styl, který se určitým způsobem liší od obvyklého, žádoucího, konformního životního stylu. Setkáváme se tedy s životním stylem příznivců techna, punkerů, skinheadů apod., tedy vlastně s životním stylem jednotlivých subkultur. Podle Duffkové (2008, s. 120) můžeme alternativní životní styly vymezit v širokém a úzkém slova smyslu. Alternativní životní styl v širokém slova smyslu: „Budeme-li vycházet z toho, že alternativa je prostá možnost, že alternativní je jednoduše „jiné“, znamená to, že alternativní životní styly jsou „jiné“, od sebe se odlišující životní styly – existuje určitá škála (bez nějakého vnitřního uspořádání), spektrum, v podstatě neohraničený či neukončený počet vzájemně se lišících životních stylů: co lišící se životní

styl, to alternativní životní styl. Budeme-li však při výkladu alternativy trvat na nutnosti protikladnosti alternativního („alternativní životní styly v úzkém slova smyslu“), bude situace vypadat jinak – místo řady vzájemně se lišících stylů majících v podstatě rovnocenné postavení (v oné řadě) si můžeme představit uskupení relativně uzavřených celků, z nichž každý bude tvořen přinejmenším dvěma protikladnými jednotkami: jedním životním stylem a druhým (event. třetím atd.), k tomu prvnímu alternativnímu, tj. protikladným životním stylem.“ (Duffková, 2008, s. 120)

Alternativní životní styly mohou být chápány v pozitivním slova smyslu ale i v negativním slova smyslu. Pozitivně nahlížíme například na zdravý životní styl nebo ekologický životní styl. Oba životní styly směřují k pozitivní změně a minimalizaci problémů. Na alternativní životní styly nahlížíme i negativně, a to pokud se vyznačují nežádoucím chováním, jedná se tedy o případy některých subkultur. Pokud se lidé chovají nekonformně, nedodrží hodnoty a normy stanovené společností, je porušen kulturně-hodnotový vzorec, pak se jedná o nekonformní nebo také deviantní životní styl. Deviantní životní styl je také často spojován s některými subkulturami, a to z důvodů konzumace alkoholu a drog, vandalismu apod.

Životní styl je ovlivněn různými historickými změnami a událostmi. Z hlediska proměny sociální struktury rozlišujeme tekutý konzumní životní styl a rizikový konzumní životní styl. Podle britského sociologa Zygmunta Baumana se moderní společnost proměnila ve společnost tekutou. „Současná moderní společnost už není pevná, ale tekutá, plynoucí, rozptýlená, roztržštěná a neregulovaná. Pracovníci a pracovní smlouvy jsou flexibilní, pracovní život je nejistý.“ (Kubátová, 2010, s. 102) Objevuje se nejistota, nevíme, co bude zítra, došlo k rozpadu třídní solidarity, jedná se o tekutý konzumní životní styl.

Německý sociolog Ulrich Beck zase na současnou společnost nahlíží jako na rizikovou. Ve své knize *Riziková společnost* popisuje přechod od industriální společnosti k rizikové společnosti. V industriální společnosti vznikla řada problémů, která přinesla ekologická rizika (důsledek průmyslové činnosti) a sociální rizika (důsledek modernizace). „V pokročilé moderně je společenská produkce bohatství systematicky doprovázena produkcí rizik. Tomu odpovídá, že problémy a konflikty spojené rozdělováním ve společnosti nedostatku jsou překryty oněmi problém konfliktů, které vznikají v souvislosti s produkcí, definováním a rozdělením rizik vytvářených vědou a technikou.“ (Beck, 2004, s. 25) Zatímco Bauman hovoří o rozpadu třídní solidarity u tekuté společnosti, u rizikové společnosti podle Becka opět vzniká solidarita, ale pouze

ze strachu. Lidé jsou odkázáni sami na sebe, jediné co je spojuje je strach ze vzniklých rizik. V tomto případě se jedná o rizikový životní styl.

V moderní společnosti došlo k rozpadu sociálních identit, což zapříčinilo vznik konzumních životních stylů. Konzumní životní styl nebo spotřebitelský životní styl je spojený se spotřebou a významnou roli zde hraje reklama. Hlavním cílem tohoto životního stylu již není pouze uspokojení základních potřeb, ale spotřeba nad rámec nutností. Lidé nakupují věci, které ani nepotřebují, ale kupují si je z důvodu zvýšení sociální prestiže. „V konzumním životním stylu pak člověk často spíše než skutečné vlastní potřeby uspokojuje tzv. nepotřebné potřeby, pseudopotřeby, potřeby vnucené reklamou či okolím.“ (Duffková, 2005, s. 127) Největší vliv na spotřebu má reklama, každá reklama se zaměřuje na určitý životní styl. Móda, která se pravidelně mění, podle sezónnosti hraje také výraznou roli ve spotřebě. Vyjde-li nová módní kolekce, každý musí novou kolekci mít.

3.4 Volný čas

Součástí životního stylu je také volný čas. Čas můžeme rozdělit na čas pracovní (doba strávená pracovní činností za účelem výdělků, v případě dětí čas strávený ve škole) a mimopracovní. Mimopracovní čas představuje vázaný a volný čas. Vázaný čas je čas spojený s péčí o domácnost a s pravidelnými činnostmi k zachování základních lidských potřeb jako je spánek, jídlo, hygiena. Čas volný představuje zbývající čas po splnění pracovních a mimopracovních činností. Náplň volného času si volíme sami. „Volný čas představuje sféru svobodných rozhodnutí podle vlastních zájmů a hodnot, nikoli v důsledku společenských závazků. Tzv. kompenzační teorie volného času říká, že v práci se člověk cítí odcizen a nemůže se seberealizovat, naopak ve volném čase se osvobozuje a kompenzuje si vlastní aktivitou omezování v práci. S tím souvisí i hédonistické pojetí volného času, tzn. zaměření na tělesné a duševní slasti a požitky. (Duffková a kol. in Kolářová, 2011, s. 36) Náplň volného času může být odpočinek, různé zájmy (např. sport, ruční práce), zábava, kulturní aktivity. Čím jsme starší, tím přibývají povinnosti v domácnosti a volného času ubývá. Nejvíce volného času mají mladí a svobodní. Jedná se o období, kdy se mohou věnovat velkému množství nejrůznějších aktivit. Volný čas nejčastěji mládež tráví mimo domov společně se svými vrstevníky (například v určité subkultuře). „Volný čas a volnočasové aktivity dětí a mládeže mají svá specifika. V dětství a v mládí se utváří hodnotový systém jedince a hledají se cesty

jeho uplatňování a objektivizace reálným chováním a činnostmi. Dynamizace hodnotového systému a jeho promítnutí do sociálního časoprostoru můžeme považovat za základ utváření životního způsobu. Jeho významnou součástí je způsob trávení volného času a propojení pracovních a volnočasových aktivit.“ (Sak, Saková, 2004, s. 59) Největší vliv na způsob trávení volného času má rodina. Dítě se od svých rodičů učí jak trávit volný čas, pokud je rodina sportovně založená, i dítě se bude ve svém volném času zabývat sportem. V rodinách, které se nezabývají náplní volného času svých dětí, děti okoukají, co nejčastěji dělají, a často začnou volný čas trávit stejně jako rodiče, a to například u televize nebo u počítače. Se zvyšujícím se věkem se mění i náplň volného času – volnočasové aktivity dětí, mladistvých a dospělých jsou odlišné. Náplň volnočasových aktivit dětí je především hra s ostatními dětmi. Mladiství tráví volný čas sportovními aktivitami, s kamarády, ale také tráví čím dál více času u počítačů. Mimopracovní čas u dospělých tvoří především vázaný čas spojený s péčí o domácnost a rodinu. Volný čas tráví především sportem, návštěvou kulturních a společenských akcí, četbou apod. Výběr volnočasových aktivit ovlivňuje nejen věk, ale také pohlaví a vzdělání. Existuje řada výzkumů o vývoji volnočasových aktivit. S vývojem informačních technologií došlo k největšímu nárůstu v trávení volného času u počítače. „Jestliže společnost zabezpečí kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, urychlí tím rozvoj obecných i specifických schopností mladé generace a potlačí rozvoj negativních sociálních rysů. Ve sféře volného času se jednak rozhoduje o rozvoji talentu mladého jedince a naplnění jeho potřeb a zájmů, a na druhé straně se tlumí tendence k negativnímu sociálnímu zrání.“ (Sak, Saková, 2004, s. 59)

3.5 Hodnotová orientace

Otázkou hodnot se zabývá celá řada vědních disciplín, již filozofové v antickém Řecku se zabývali lidskými hodnotami. Ve filozofii vznikla disciplína zabývající se hodnotami a hodnocením – axiologie. „Hodnota v kladném smyslu je chápána jako subjektivně pojaté dobro: hodnotné je to, co je pro subjekt dobré, z čeho se může těšit, co mu přináší nějaké uspokojení. Hodnoty jsou tedy subjektivně žádoucí či pozitivně významné vlastnosti objektů (věcí, činností, bytostí atd.). (Nakonečný, 1998, s. 122)

„Pod pojmem hodnoty se rozumí materiální či nemateriální objekty – jsoucna (například činnosti, chování, vize, vztahy, instituce...), ke kterým jednotlivci prostřednictvím účasti ve skupinách a společnosti zaujímají hodnotící postoj, čímž se jim

připisuje určitý význam a snaha o jejich dosažení je následně vnímána jako různě intenzivní nutnost.“ (Duffková, 2008, s. 39) Hodnoty představují určitý odraz toho, co je ve společnosti žádoucí a co je nežádoucí. Hodnoty jsou abstraktní, neříkají nám, jak se máme chovat, k tomu jsou normy. Slouží nám k tomu, abychom mohli posoudit, zda je chování správné nebo nesprávné. Hodnoty se mění a mohou být pro každou společnost odlišné. Všechny hodnoty, které jsou pro danou kulturu významné, tvoří hodnotovou strukturu. „Všechny hodnoty nemají pro jedince stejnou váhu (význam, sílu, důležitost), což znamená, že je lze řadit do určité hierarchie, označované jako hodnotová orientace (žebříček, systém). Základem pro hodnotovou orientaci je pak určitým uspořádáním hodnot vyjadřujícím, čemu dává člověk v životě přednost a co považuje za významné, resp. významnější než jiné.“ (Duffková, 2008, s. 125) Hodnotová orientace jedince se utváří v průběhu socializace, hodnoty si nejprve osvojujeme od svých rodičů, později od učitelů a svých vrstevníků. Hodnotovou orientaci si utváříme také prostřednictvím vlastních zkušeností. Hodnotová orientace se může měnit v průběhu života. To co pro nás bylo významné dříve, už pro nás v současnosti nemusí být tak důležité.

4 FREETEKNO

Tato část práce je zaměřena již na samotnou subkulturu freetekno. Subkultura freetekno je spojená s hudbou, první část je tedy zaměřena na vznik elektronické taneční hudby a její rozdělení, tak aby bylo srozumitelné, co je freetekno za hudbu, a jak se liší od ostatních stylů. V následujících kapitolách je práce zaměřena na základní charakteristiku freetekna a na vývoj freetekna nejen ve světě a i v České republice.

4.1 Elektronická taneční hudba a její rozdělení

S rozvojem informačních technologií došlo k vzniku různých druhů taneční elektronické hudby. „Elektronická taneční hudba je velmi různorodé pole žánrů, jejichž spojujícím prvkem je používání digitálních nástrojů nebo počítačů k vytváření zvuků a následném komponování skladeb.“ (Hrouda, 2004, s. 15) Existuje řada stylů taneční elektronické hudby, hranice mezi těmito styly nejsou přesně dané a pro laiky mohou všechny styly představovat jedno a to samé. Určitý rozdíl mezi jednotlivými styly ale existuje.

Výběr nejznámějších druhů elektronické taneční hudby:

Techno

„Typický je pro něj poměrně rychlý repetitivní 4/4 rytmus a stále se opakující smyčky a zvuky.“ (Techno, © 2008) Techno vzniklo v Detroitu na počátku 80. let. „Jednotlivé skladby už nejsou samostatnými uzavřenými celky, ale slouží jako stavební prvky kontinuálního hudebního proudu, tzv. setu.“ (Hrouda, 2004, s. 15) Od technu se začaly oddělovat další podstyly jako minimal techno, schranz (tvrší techno) a rychlejší freetekno, které mělo zároveň za cíl přenést tento styl hudby mimo kluby do volné přírody a oprostít se od komerce.

Tempo: 140 – 160 BPM (beats per minute), freetekno 160 – 210 BPM

House

House představuje melodickou hudbou se zvýrazněnou basovou linkou. „Hlavním elementem houseu je však 4/4 rytmus známý jako ‘four-to-the-floor’“. (Techno, © 2008)

House vznikla v Chicagu začátkem 80. let. Stejně jako u jiných hudebních stylů i u houseu vznikla řada odnoží jako pomalejší deep house, electro house s rify piána či houslí.

Tempo: 115 – 135 BPM

Trance

Hudební styl trance vznikl z techna a houseu. „Z techna čerpal 4/4 rytmiku a tempo, z houseu se obohatil o melodičnost a celkovou přístupnost širší základě posluchačů.“

(Techno, © 2008) Trance se začal rozšiřovat v Nizozemsku v 90. letech. Z trancu se rozvinul uplifting trance nebo progressive trance.

Tempo: 130 – 160 BPM

Breakbeat

Breakbeat oproti ostatním tanečním stylům nedodrží 4/4 rytmus. „Struktura rytmu breakbeatu vychází z tradiční hudby afrických domorodců.“ (Techno, © 2008) Breakbeat vznikl koncem 80. let v USA.

Tempo: kolem 135 BPM

Drum and bass

Drum and bass známý i pod zkratkami drum 'n' bass nebo dnb vzniklo v 90. letech v Anglii. Je obdobný breakbeatu, ale je rychlejší.

Tempo: 160 – 180 BPM.

4.2 Základní charakteristiky freetekna

Freetekno je hudební styl elektronické taneční hudby a je odnoží techna. Techno se v posledních letech stalo více komerční, zatímco freetekno si udržuje nekomerčnost. Freetekno není pouze hudebním stylem, ale také s tímto stylem spojenou scénou, subkulturou, komunitou, životním stylem. Jak již slovo free napovídá - slovo free můžeme přeložit jako svobodný nebo zadarmo. Všechny pořádané akce jsou zadarmo, neplatí se žádné vstupné. Jako subkultura zdůrazňují svoji nezávislost na společnosti,

soběstačnost, řídí se principem DIY (Do It Yourself). Cílem freetekna je odlišení se od klubové komerční scény. Své akce pořádají v přírodě – na loukách, v opuštěných lomech, opuštěných prostorech apod. „Freetekno rovněž vzniká z odporu k mainstreamu taneční hudby: stísněnému prostředí v halách, DJským hvězdám, vysokému vstupnému a ztrátě původní spontaneity. Alternativou se staly venkovní svobodně organizované akce bez vstupného, pořádané přímo soundsystémy, tzv. freeparties.“ (Kolářová a kol., 2011, s. 87)

Nedílnou součástí subkultury freetekna je hudba. Freetekno je rychlá hudba se stále se opakujícím rytmem. Důraz je kladen na spodní basové tóny. Hudba je kontinuální - tzn. neustále na sebe navazuje, neobjevují se žádné zbytečné pomlky. Jedná se o hlasitou hudbu, oproti technu je tekno rychlejší – více než 160 BPM. Hlasitý poslech hudby se příznivcům freetekna líbí z důvodu, že mohou nejen hudbu poslouchat, ale i cítit, a to díky vibracím, které z reproduktorů vychází.

Pokud mají soundsystémy vinylové desky tak hudbu mixují přes gramofony nebo pomocí CD přehrávače nebo controlerů, které mají propojené s počítačem. Další možností je vytváření hudby v reálném čase pomocí sekvencerů, syntetizátoru a efektoru. S hudbou je spojený tanec, nejsou daná žádná pravidla, jak se má člověk hýbat na tuto hudbu. Tanec je pro každého individuální, hýbe se do rytmu hudby, tak jak to cítí. Tanec není skupinový, ale každý tancuje sám, vnímá pouze hudbu a sebe. K lepšímu prožití hudby někteří účastníci konzumují alkoholické nápoje a drogy.

S freetekno subkulturou se setkáváme se specifickými pojmy jako soundsystémy, freeparties a teknivaly.

- Soundsystémy představují skupiny lidí, kteří disponují vlastní aparaturou potřebnou k pořádání akcí. Každý soundsystém má své jméno, případně i logo.
- Freeparties jsou akce, párty, mejdany, které pořádají jednotlivé soundsystémy. Freeparties jsou menší akce většinou do počtu 100 osob a pořádají se většinou v létě ve venkovních prostorech – na loukách, opuštěných prostorech, v zimě často v klubech nebo opuštěných budovách.

- Technivaly jsou větší akce, něco podobného jako festivaly. Technivaly jsou pořádány hned několika soundsystémy. Počet účastníků na technivalech je v řádu tisíce návštěvníků. Mezi nejznámější technival v České republice patří CzechTek.

Součástí akcí jsou i různé dekorace. Tak aby byl prožitek z hudby co největší, je hlasitá hudba doplněna osvětlením (různé stroboskopy, UV lampy), videoprojekce, psychedelické obrazce. Akce jsou často doplněny i různými aktivitami jako fireshow, žonglování apod.

4.3 Vznik a vývoj freetekna

Kolem roku 1990 se v Anglii začala prosazovat rave scéna, kterou můžeme považovat za prvopočátek freetekno scény. Rave (v překladu zuřit, bouřit) je undergroundové (tedy skryté, ilegální) hnutí spojené s tanečními hudebními styly. K rozvoji tohoto hnutí napomohl zejména technický rozvoj (vznik zařízení napomáhající reprodukci hudby jako například samplery, mixážní pulty, počítače apod.). Vznikají nové hudební elektronické styly – jako techno, house. „Zjednodušeně lze říci, že se jedná o monotónní rytmickou hudbu využívající silné basové linky (beats), která se hraje v rozsáhlých nepřerušovaných celcích na tzv. raveparties.“ (Smolík, 2010, s. 234) Později se místo názvu rave pro tyto elektronické hudební styly začíná používat pojem techno. Tyto elektronické hudební styly se hrály především v undergroundových klubech. Postupně se kluby stávají pro všechny posluchače malými a začínají se pořádat velké techno party. Taneční hudba se dostává mimo kluby, poprvé se setkáváme se spojením s tzv. travellerským hnutím. Podle Smolíka (2010) je toto hnutí spojené s životním stylem, který se vyznačuje nekonformitou a nesouhlasem s konzumní společností. Představitelé tohoto hnutí jsou tzv. traveleři (kočovníci, poutníci). Nezůstávají tedy na jednom místě, ale putují i do jiných míst a rozšiřují taneční hudbu i do jiných částí země, později i za hranice své země. V rozvoji taneční scény pomohl i objev nové drogy – tzv. taneční drogy – extáze. Taneční party se stávaly čím dál více populárními a účastnilo se jich více lidí. Vše nakonec vyvrcholilo v roce 1992 The Castlemorton Common festivalem v Malvern Hills. Byl to největší ilegální festival, který trval týden a byl zdarma. Na festival dorazilo asi 40 000 návštěvníků. Festivalu se zúčastnilo několik v té době nejznámějších soundsystémů, mezi nimi byli i Spiral Tribe, kteří jsou považováni za první představitele

freetekno scény a napomohli ke zrodu freetekno scény v České republice. Policie zatkla 13 členů Spiral Tribe a obvinila je z narušování veřejného pořádku. Tento případ nakonec skončil u soudu. „V roce 1994 byl přijat zákon (Criminal Justice Act), který konání akcí tohoto typu v podstatě znemožnil.“ (Kolářová a kol., 2011, s. 87) Tento zákon dává policii pravomoc jakékoliv podobné akce pod širým nebem s počtem 100 nebo více osob rozpustit a zatknout organizátory akce.

Velká Británie již nebyla nejvhodnějším státem k pořádání těchto festivalů, a tak se Spiral Tribe i další soundsystémy přemísťují do jiných zemí Evropy. „V létě 1994 se první z nich – legendární Spiral Tribe a Mutoid Waste Company – objevují v ČR. V jejich režii proběhl první místní teknival. Odehrál se pod názvem Freetekno festival (od roku 1999 nahrazen názvem CzechTek) na louce u Hostomic.“ (Kolářová a spol., 2011, s. 87) Tímto způsobem se freetekno dostává do Evropy. Vznikají soundsystémy nejen v České republice ale také v dalších zemích ve Francii, Německu, Slovensku, Holandsku a také v Bulharsku a na Ukrajině. První teknivaly v České republice byly pořádány soundsystémem Spiral Tribe a dalšími soundsystémy z Velké Británie. Účast na těchto teknivalech byla zpočátku v počtu několika stovek lidí. Postupně začaly vznikat české soundsystémy a akce se stávaly oblíbenějšími, návštěvnost již činila několik tisíc lidí. Na teknivaly do České republiky začali přijíždět i příznivci freetekna z různých zemí Evropy. V roce 1999 se poprvé v České republice objevuje speciální název pro teknivaly - CzechTek, který se konal pravidelně každý rok poslední víkend v červenci. CzechTek otevíral brány různým odnožím elektronické hudby, kromě freetekna na CzechTeku bylo možné slyšet i techno, jungle, drum'n'bass i reggae. „Většina systémů (hlavně v noci) hrála freetekno – rychlou repetitivní hudbou kolem 180 BPM, která byla často minimalistická nebo s psychedelickými zvuky. Na tanečníky měla silný hypnotický účinek - posluchači běžně protančili před mohutnou stěnou reproduktorů celou noc, mnohdy i ve stoprocentně střízlivém stavu. Zážitek doplňovaly stroboskopy, projekce a dekorace. Mechanismus tohoto působení není jasný, zřejmě nejlepším vysvětlením je analogie s dávnými rituály s bubnováním a tancem, každopádně nejspíš právě toto přitahuje na freetekno akcích tolik lidí.“ (Pražský, 2012, s. 8)

Stejně jako menší freetekno parties tak také CzechTek fungoval na principu, kdy je akce nekomerční, tedy neplatí se žádné vstupné a vlastně neexistuje ani oficiální pořadatel. Jedná se o sraz příznivců freetekno scény. „Příznivci poukazovali na svobodnost a nekomerční povahu takového přístupu, kritici naopak na to, že tak rozsáhlá akce nemůže bez organizovaného řízení splnit požadavky platných zákonů (hygienické limity,

bezpečnost účastníků, lékařská služby, ochrana přírody a soukromého vlastnictví atd.).“ (Pražský, 2012, s. 6) Počáteční nezáměr médií a okolí o akce tohoto typu se s rostoucím počtem návštěvníků začal pomalu probouzet. Začala se objevovat nespokojenost lidí, žijících v okolí prostor, kde technivaly probíhaly. Vadil jim nejen hluk, ale také velké množství odpadků, které po akci zůstávaly. Místo konání technivalů, se příznivci freetekna snažili vždy vybírat, tak aby co nejméně rušili obyvatele blízkých vesnic a po skončení technivalů vždy následoval úklid odpadků. U akcí s větším počtem účastníků, a tím i větším počtem odpadků, se často úklid mohl vymykat kontrole. Základním principem subkultury ale bylo vždy po akci sklizení aparatury a následný úklid pozemku. Popularita freetekna stoupá a tak se na akcích začínají objevovat nové mladé osoby, často ve věku 15 – 18 let, které často plně neuznávají principy této subkultury a na akce jezdí primárně za účelem konzumace alkoholu a drog.

„CzechTek se často pohyboval na hraně zákona. Pořádat CzechTek zcela oficiálně (nájem, hygiena, pořadatelská služba) by zřejmě vyžadovalo vybírat vstupné a rozdělit role účastníků na pořadatele a konzumenty, což je v rozporu se samotnou podstatou akce.“ (Pražský, 2012, s. 8) Některé technivaly probíhaly pod dohledem policie, vždy se ale obešly bez zásahu. Nejvíce se freetekno dostalo do povědomí v roce 2005, kdy se konal festival CzechTek na louce poblíž Mlýnce na Tachovsku, který byl rozeznán policií. Festival začal v pátek 29. července 2005 a v sobotu 30. 6. 2005 byl ukončen policejním zásahem. CzechTeku se zúčastnilo přibližně 5 000 vyznavačů freetekno scény. „Pro CzechTek 2005 organizátoři získali povolení k používání 13,5 ha pozemku, podle názoru policie však účastníci nerespektovali hranice tohoto pozemku a používali nebo poškozovali i okolní, jejichž majitelé reagovali na základě telefonátu policie podáním trestního oznámení (což je prezentováno jako jeden z hlavních důvodů policejního zákroku).“ (Pražský, 2012, s. 10) Louka, na které se konal CzechTek, byla řádně pronajatá, jediným problémem byly příjezdové cesty, které byly v majetku jiných osob. Soundsystémy tedy k příjezdu na pronajatou louku využívali cizích pozemků. Ve čtvrtek 28. 7. 2005 bylo odtajněno místo, kde se bude CzechTek konat a první dodávky soundsytémů přijížděly na místo již ve čtvrtek večer. Další účastníci již nemohli dojet až na místo konání, neboť policie zablokovala příjezdovou cestu na louku i část dálnice D5. Účastníci CzechTeku zaparkovali svá auta v blízkých vesnicích a na CzechTek se vydali pěšky. V pátek večer se již na louce rozezněly první soundsystémy, během večera a noci dorazili další účastníci a účast se vyšplhala na 5 000 osob. S rostoucím počtem účastníků se zvýšil i počet policistů a těžkooděnců (cca 1 000 příslušníků Policie ČR), kteří na akci dohlíželi.

Obyvatelé okolních vesnic si začali stěžovat na dopravní kolaps způsobený parkováním účastníků CzechTeku v okolních vesnicích. Účastníci CzechTeku se bránili, že za vznik dopravního kolapsu může policie, která je nechtěla pustit na pronajatý pozemek. Někteří obyvatelé vesnice podali trestní oznámení, někteří zase sepisovali petici pro policii, ať účastníky na pozemek pustí. Do té doby klidní účastníci začali být postupně agresivnější z důvodu, že se nemohou dostat na pozemek řádně pronajatý. Obyvatelé vesnice se začali obávat projevů agresivity u účastníků a žádali policii, aby účastníky raději na pozemek pustila. Policie ale požadovala okamžité ukončení CzechTeku, jinak festival ukončí zásah těžkooděnců. Účastníci ale i nadále pokračovali, a tak proběhl zásah těžkooděnců s vodními děly a slzným plynem. Došlo k zraněním jak na straně policistů, tak na straně účastníků. Rozdělily se názory nejen mezi veřejností, ale i mezi politiky, zda zásah byl na místě či ne. Účastníci si stěžovali na nepřiměřený zákrok ze strany policie, a to především večer, když se setmělo a zásah policie nemohl být dobře dokumentován. „Policisté už neměli identifikační čísla a chovali se jako zvířata.“ (Pražský, 2012, s. 32) Policisté vyhnali účastníky a zabavili i část aparatury. Tento zásah vyvolal řadu rozdílných názorů a následnou demonstraci před Ministerstvem Vnitra České republiky hned následující den.

O rok později byl uspořádán další CzechTek (28. 7. – 2. 8. 2006), kterého se zúčastnilo kolem 40 000 účastníků a 132 soundsystemů. Aby se předešlo problémům z roku 2005, byl tento CzechTek pořádán ve spolupráci s Armádou České republiky, která jim pronajala prostor Vojenského újezdu Hradiště. „Soundsystemy zajistily na svoje náklady soukromou zdravotnickou službu TransHospital (která se výborně osvědčila a ošetřila přes 190 drobných zranění a kolapsů), dále pitnou vodu v cisternách, hasiče, záchody TOI-TOI a úklid odpadků na pozemku.“ (Pražský, 2012, s. 14) Akce proběhla opět za účasti policie, tentokrát se obešla bez zásahu. Policie pouze řídila dopravu v okolí. Na akci samozřejmě upřela svou pozornost i média. Již na letáku/fleyeru (Obr. 1- Fleyer CzechTek 2006) se objevilo pár pokynů pro účastníky CzechTeku, například aby nevstupovali mimo vymezené pozemky, k předejití případným problémům s Policií ČR. A to byl asi také jeden z důvodů, proč se poté objevilo prohlášení o ukončení CzechTeku a již nepokračování v této akci. Prohlášení znělo následovně:

„Prohlášení:

Vzhledem k tomu, že situace kolem CZTK je dále neudržitelná, došli zástupci české freetekno komunity k tomuto radikálnímu rozhodnutí. Letos a s největší pravděpodobností už ani nikdy v budoucnu se žádná akce v rozsahu a pod názvem CZECHTEK neuskuteční.

A to z těchto důvodů:

- postupná likvidace původních myšlenek freetekna
- parazitismus subjektů nesouvisejících se scénou včetně valné většiny samotných účastníků
- neschopnost a neochota respektovat elementární principy chování ve svobodném prostoru.“ (Freetekno, © 2007)

I když byl Czetehtek 2006 vyhodnocen jako povedený s velký množstvím účastníků a soudsystémů ztratil tento technival vzhledem k velké pozornosti policie i médií původní myšlenky se kterými se členové freetekno scény ztotožňovali a již nemělo cenu v takto velkých akcích pokračovat. Freetekno scéna po ukončení CzechTeků se nerozpadla, ale opět se přesunula k pořádáním menších freetekno parties v souladu s jejich myšlenkami a principy.

5 ŽIVOTNÍ STYL ČLENŮ SUBKULTURY FREETEKNO

Následující podkapitoly se zaměřují na životní styl členů subkultury freetekno. Na trávení volného času v subkultuře, na typologii účastníků, na jejich účasti na party, na jejich vzájemné komunikaci a na jejich principech. Poslední podkapitola je věnována určitým druhům drog, k jejichž konzumaci dochází v rámci této subkultury.

5.1 Soundsystémy

Specifickým pojmem, který se pojí s freetekno subkulturou jsou soundsystémy. Soundsystémy představují skupiny lidí, které disponují vlastní aparaturou potřebnou k pořádání akcí. Aparaturu tvoří zvuková a světelná aparatura (stroboskopy, pohyblivá světla, videoprojekce apod.), pokud není v dosahu elektřina, tak je navíc potřeba elektrocentrála. Zvuková aparatura obsahuje výkonné reproduktory a zesilovače, gramofon, mixážní pult syntetizátor, počítač apod. K přepravě aparatury mezi jednotlivými akcemi potřebují větší dopravní prostředek, většinou se jedná o různé dodávky.

Původní soundsystémy vzniklé ve Velké Británii byli tzv. travelleri. Neustále putovali s dodávkou a aparaturou po různých zemích, kde se účastnili technivalů. Byli stále na cestě od toho taky název travellers (poutníci). Soundsystémy v České republice nefungují na principu travellerství, freetekno mají jako koníček. Většina příznivců freetekna jsou studenti nebo pracující, nemohou neustále putovat mezi různými technivaly. Proto se party nebo technivaly konají většinou o víkendech a příznivci freetekna zde tráví svůj volný čas.

Soundsystémy představují určitou komunitu lidí, jež spojila hudba, zakoupili si vlastní aparaturu a aktivně se podílejí na pořádání parties. Pro některé představuje soundsystém druhou rodinu a rozhodování v soundsystému je většinou kolektivní. V soundsystémech jsou zastoupeni převážně muži, ale i ženy zde mají své místo. Zapojením aparatury a dalšími technickými věcmi a reprodukcí hudby se zabývají většinou muži. Ženy pomáhají s výzdobou a každý soundsystém mívá vlastní bar, mají tedy na starosti i prodej nápojů v baru. Není ale výjimkou, že i ženy vytvářejí hudbu. Jelikož jsou většinou party a technivalů zdarma, neplatí se žádné vstupné, tak provozování baru je jejich jediným výdělkem. Aparaturu si zakupují z vlastních financí případně z výdělků za bar. Jednotlivé soundsystémy pořádají freeparties, často se spojují ještě s dalšími soundsystémy.

Na freeparties pak můžeme nahlížet na soundsystémy jako producenty ale zároveň i konzumenty a na účastníky freeparties jako konzumenty. Jako subkultura se vnitřně takto nerozlišují, každý si je rovný a i konzument se spolupodílí na atmosféře každé akce. Každý soundystém se prezentuje svým jménem a často i svým logem. Mezi nejznámější zahraniční soundsystémy patří: Spiral Tribe, Mutoid Waste Company, Teknokrates a další. Z českých soundystémů můžeme jmenovat Cirkus Alien, Strahov, NSK, Metro, Oktekk a další.

Soundsystémy se všude prezentují jako skupina (komunita) lidí, ne jako jednotlivci. „Jedna z norem freetekno scény a přístupů, které se odlišují od komerční taneční scény, představuje odmítnutí kultu dýdžeju. Jejich jméno by se spíše nemělo uvádět na plakátech, měli by zůstat skrytí za celý soundsystém (což se ovšem ne vždy dodržuje).“ (Kolářová a kol., 2011, s. 106) Na různých freetekno letáčích vidíme pouze názvy soundsystémů, často ani osoba, která produkuje hudbu, na akci není vidět za hradbou (zdí) vytvořenou z reproduktorů. Na všech fleyerech jsem se zatím setkala pouze s uvedenými názvy soundsystémů, myslím si, že většina tento princip vystupovat a prezentovat se jménem soundsystému dodržuje.

5.2 Typologie účastníků

Nelze přesně vymezit typologii účastníků subkultury freetekno. Na akcích se setkávají studenti i zaměstnaní, muži i ženy, se základním i vysokoškolským vzděláním. Tato subkultura je otevřená pro všechny bez rozdílu věku či pohlaví, pro všechny, kteří mají rádi tento styl hudby a jsou proti komerčním akcím a přeplněným klubům. „Významnou hodnotou pro feetaknařskou subkulturu je komunita. Pocit blízkosti a vzájemného respektu patří k důležitým vlastnostem party, agrese je odmítána.“ (Kolářová a kol., 2001, s. 94) Členové freetekno subkultury vytvářejí svou vlastní komunitu – soundsystémy. Vztahy mezi soundsystémy a účastníky party jsou přátelské a soundsystémy se nijak nedistancují od účastníků, neboť i účastníci jsou spoluvůrci každé akce. „Freetekno odmítá formální autority, naopak někdy odkazuje k autoritám přirozeným. Ty získávají svou pozici dovednostmi, kreativitou a zkušenostmi. Rozhodující je důvěra, získávaná okruhu známých, která se prostřednictvím pověsti v subkulturu může rozšiřovat.“ (Kolářová a kol., 2011, s. 105)

Pokud se zaměříme na styl oblékání členů subkultury freetekno, není jasně vymezený. Styl oblékání není tedy odlišujícím znakem této subkultury od jiných. Pokud se podíváte kolem sebe na party, docela často můžete vidět účastníky ve volném a pohodlném oblečení, většinou černé, hnědé, tmavě zelené barvy nebo maskáčové. Někteří nosí jako pokrývku hlavy kšiltovku. Často se na akcích objevují dredaři, holky s rasta copánky ale i osoby neupozorňující na sebe svým vzhledem. Některé členy subkultury freetekno zdobí nejrůznější tetování nejen klasické, ale v poslední době oblíbené tetování, které na běžném světle není viditelné, ale pod UV zářivkou se rozsvítí (Obr. 2 – UV tetování). Někteří jsou zdobeni různými piercingy a také oblíbenými tunely. Jedná se o postupné zvětšování ušní dírky pomocí roztahováků až do požadované velikosti a následné umístění tunelu. Inspirace těchto tunelů byla převzata od afrických kmenů. Jak kdo vypadá, jak se strojí, ale není pro ostatní podstatné, každý může přijít oblečen, jak chce a nikdo se nad tím nepozastaví. Spojujícím prvkem je pro ně především hudba a podobné názory na hudbu a tento hudební styl.

5.3 Teknivaly a parties

Jednotlivé soundsystémy nebo skupina soundsystémů pořádají různé party a teknivaly. Party nebo někdy taky používají označení jako mejdany, akce jsou menší s počtem účastníků v řádu stovek. Party probíhají v létě v přírodě (většinou se jedná o ilegální párty) – někde na louce. „No je to nezákonný. Šlo by to udělat legálně ale pokaždé, když jsme někde zažádali, tak to zamítli. My jsme k té ilegalitě vlastně donuceni.“ (Blechová in Houdková, 2008, s. 14) V zimě většinou v opuštěných budovách případně menších klubech, v tomto případě se jedná zpravidla o legální party se svolením majitele objektu a zaplacení pronájmu. Finance na pronájem prostor získávají většinou z výdělků z baru, případně vybíráním symbolického vstupného. Teknivaly jsou již větší akce, kde se sejde více soundsystémů najednou i více návštěvníků (může se pohybovat i v řádu tisíce účastníků) a konají se pouze v létě v přírodě, neboť zajištění uzavřených prostor pro tak velký počet osob by byl z důvodu pronájmu prostor nákladný a na akci by museli vybírat vstupné. Teknivaly se ze začátku konaly také ilegálně, ale s rostoucím počtem návštěvníků a větší pozorností policie i médií se teknivaly již odehrávají legálně, tedy na pronajatých pozemcích, tak aby se předešlo případným problémům s policií. Místo uskutečnění mejdanů či teknivalů je většinou do poslední chvíle tajné, je známá pouze

přibližná lokalita. Přesné místo je příznivcům freetekna odhaleno pomocí různých komunikačních kanálů, v dnešní době především prostřednictvím facebooku.

Na parties i teknivalech panuje uvolněná a přátelská atmosféra bez konfliktů. Při akcích v přírodě přichází navíc pocit volnosti, kdy se člověk může v rytmu hudby pohybovat, kde chce. „Étos osvobození, soběstačnosti a nomádství přibližuje freetekno hippies (patřili k jeho inspiračním zdrojům) či některým ekologickým proudům, zejména pokud uvážíme, že jde o přinejmenším dočasný odchod z měst do přírody, kde se odehrávají parties.“ (Kolářová a kol., 2011, s. 90)

Součástí všech akcí je i výzdoba a doprovodný program. Výzdoba zahrnuje různé projekce, světla, spirály, psychedelické obrazce, často další dekorace svítící pod UV (Obr. 4 – Dekorace). Doprovodným programem jsou myšleny různé aktivity jako fireshow (Obr. 5 – Fireshow), žonglování, v poslední době se objevuje převážně u žen i Hula Hoop tzv. tanec s obručí, nejčastěji se používají svítící LED obruče (Obr. 6 – LED Hula Hoop) nebo obruče s přidávanými hořáky na Fire Hula Hoop (Obr. 7 – Fire Hula Hoop).

Cílem těchto akcí není obohacení či výdělek soundsystémů, proto se na většinu akcí neplatí žádné vstupné. Cílem je sejít se s kamarády a seznámit se s dalšími lidmi, kteří jsou vyznavači této hudby. Odreagovat se v přírodě a na chvíli opustit své pracovní či studijní povinnosti. Akce se řídí principem DIY, vše si účastníci zajišťují sami - tvoří výzdobu, přivezou vlastní aparaturu. Jediným výdělkem bývá pro soundsystémy bar, kde prodávají alkoholické i nealkoholické nápoje. Ceny nejsou vysoké, bar je k dispozici pro občerstvení účastníků.

Každý účastník je vlastně také spoluvůrcem každé akce. Neplatí vstupné, ale podílejí se na celkové atmosféře akce a po akci se spolupodílejí i na úklidu a uvedení prostoru do původního stavu. „Scéna freeparties také bourá klasickou hranici publikum – umělec. Každý účastník může být současně performerem, ať už díky svým malbám, fireshow nebo třeba žonglování. (Houdková, 2008, s. 13)

Záměrem subkultury freetekno není obtěžovat okolí ani mít problémy s policií. K této subkultuře patří poslech hlasité hudby a je obtížné najít takové místo, kde by nikdo nebyl rušen. Zejména po CzechTeku v roce 2005, který byl výrazně probírán v médiích, začala veřejnost na tuto subkultura nahlížet jako na problémovou. Vidí je jako skupinu lidí, kteří ruší okolí svou hlasitou a nesmyslnou hudbou, kteří za sebou nechávají odpadky, konzumují drogy apod. Už ale nevidí, že je to pro ně životní styl, kterým jim něco dává.

Teknivaly se pořádají v různých zemích, a to pravidelně každý rok. U nás byl neznámější CzechTek, který byl ale v roce 2006 definitivně zrušen. Dalším větším

teknivalem je každoročně pořádáný Czarotek. Ze zahraničních teknivalů může zmínit například SlovTek, BulgariaTek, UkrainaTek apod.

Přehled CzechTek 1999 - 2006

- 1999 – Hradčany – Ralsko (cca 4 000 – 12 000 účastníků)
- 2000 – Lipnice (cca 5 000 – 6 000 účastníků)
- 2001 – Doksy – bývalý vojenský újezd Ralsko (cca 6 000 – 12 000 účastníků)
- 2002- Andělka u obce Višňová (cca 10 000 – 20 000 účastníků)
- 2003 – Ledkov u Kopidlna (cca 35 000 – 40 000 účastníků)
- 2004 – Boněnov u Chodové Plané (cca 20 000 účastníků)
- 2005 – Mlýnec na Tachovsku (cca 5 000 účastníků)
- 2006 – Vojenský újezd Hradiště (cca 40 000 – 50 000 účastníků)

Jak jsem již zmiňovala, název CzechTek pro festival freetekno scény byl poprvé použit v roce 1999, do té doby se větší akce podobné CzechTeku nazývaly Free Festivals nebo Teknivaly. První teknivaly se konaly v Hostomicích, první proběhl v roce 1994, další v roce 1995 a 1996. V roce 1997 došlo ke změně místa pořádání na Starou Huť u Dobříše, na stejném místě následoval i v roce 1998. Těchto akcí se účastnilo několik stovek účastníků (cca 200 – 600 účastníků). Posledního teknivalu se účastnilo až 2 000 lidí. Jak je patrné z přehledu návštěvnosti CzechTeků je viditelný neustálý nárůst počtu příznivců freetekna. K poklesu účasti došlo pouze v roce 2004, kdy proběhl CzechTek nelegálně, na pozemku bez povolení majitele a akce byla ukončena předčasně zásahovými jednotkami Policie ČR. Proto i v roce 2005 byla směřována velká pozornost policie na další místo konání CzechTeku, kterého se zúčastnilo pouze 5 000 účastníků, a byl také předčasně ukončen zásahem těžkooděnců. V roce 2006 na posledním CzechTeku byla účast větší než se očekávalo a festivalu se zúčastnilo více než 40 000 účastníků.

5.4 Komunikace

Komunikace v rámci soundsystému probíhá většinou osobně. Členové soundsystémů bývají v kontaktu nejčastěji, téměř dennodenně a pokud nemají možnost osobní komunikace, jsou v kontaktu nejčastěji přes facebook. Na různých parties se osobně

potkávají i s ostatními účastníky. Komunikují spolu i mimo parties, a to nejvíce prostřednictvím internetu a mobilních telefonů.

Vývoj informačních technologií neměl vliv pouze na hudební styly elektronické hudby, ale také na komunikační kanály. Ještě před několika lety používali ke komunikaci ICQ, dnes již používají ke komunikaci facebook, kde jsou různé uzavřené skupiny i otevřené skupiny příznivců freetekna a i stránky různých soundystémů. Facebook tak umožňuje vytvářet pozvánky na parties a zasílat pouze příznivcům freetekna, a vytvořit tak uzavřenou událost. Na facebooku potvrzují svou účast a tak je možné vidět i kolik přibližně lidí se na akci dostaví. Osobně jsem se setkala i s vytvořenou pozvánkou, kde bylo uvedeno: kdy se party koná, v jaké oblasti (nebylo určeno přesné místo), kdy je začátek akce, jaké soundsystémy budou hrát. Potvrzeným účastníkům pak v den konání akce přišly SMS zprávou souřadnice, kde se přesně akce uskuteční. Na základě získaných souřadnic jsem pak mohla dorazit na správné místo.

Existují i speciální internetové stránky věnující se freeteknu, s rozvojem sociálních sítí ale došlo k výraznému poklesu aktivity na těchto stránkách a stránky již nejsou aktualizované tak často jako dříve.

Další specifickým komunikačním kanálem freetekno subkultury jsou tzv. fleyery (Obr. 8). Jedná se o malé letáčky, které si vytváří soundystém na každou akci. Fleyery tisknou na svoje náklady většinou doma na tiskárně. Z fleyeru je možné se dozvědět, jaké soundsystémy na akci zahrají, datum a místo akce. Fleyery bývají často černobílé a největší část fleyeru zaujímají různé obrazce, spirály, číslo 23 (číslo 23 je symbolem freetekna), bedny, gramofony apod., ve kterých jsou zakomponované důležité informace o akci. Minimálně je možné se setkat i s barevnými fleyery (Obr. 9). Převahu černobílých fleyerů je možné vysvětlit z důvodu nákladů na tisk, dalším z důvodů je odlišení se od barevných plakátů na komerční akce a také jako lepší kontrast černé a bílé. Fleyery slouží také jako způsob určité prezentace soundsystému. Myslím si ale, že s rostoucí komunikací přes facebook už i období, kdy se roznášely fleyery do míst, kde se nejčastěji potkávali členové subkultury, pomalu upadá. Občas se ještě setkávám s vytištěným fleyerem, ale většina propagace nyní probíhá na facebooku. Soundsystémy nepřestaly vyrábět fleyer, vyrábějí je dál, ale většinou tisknou už jen minimální počet a vzniklý fleyer vyvěsí jako obrázek k události na facebooku. Fleyery často vytvářejí v různých grafických programech.

Za nejčastější komunikační kanály mezi členy subkultury řadíme:

- sociální sítě (facebook, twitter),
- mobilní telefony,
- fleyery,
- internet (speciální stránky zabývající se freeteknem).

Subkultura má také své specifické výrazy, které používá. Níže je výběr těch nejpoužívanějších termínů:

- teknival,
- soundsystém,
- fleyery.

Při zjišťování, zda používají slangových výrazů typických pro jejich subkulturu při komunikaci, si myslí, že žádný speciální slang nemají nebo že jim to nepřijde. Zdá se jim, že komunikují tak jako ostatní osoby podobného věkového složení. Jejich komunikace je tedy srozumitelná pro všechny, pouze u používaných výrazů týkajících se nejrůznější hudební techniky (jako např. sampler, syntetizátor apod.), mohou být pro laiky nesrozumitelné.

5.5 Symboly a principy freetekno

Symbol je určitý znak nesoucí hlubší skrytý význam. Typickými symboly subkultury freetekno je spirála a číselný kryptogram 23, které poprvé začal používat britský soundsystém Spiral Tribe. Od té doby jsou považovány za symboly freetekna. Přesný význam těchto symbolů není znám, je možné o tom polemizovat. Spirála představuje souvislý a neustálý vývoj, cestu z vnějšího světa k vnitřní duši. „Zejména pro neaktivnější členy subkultury, pro samotné pořadatele akcí (sound systémy), spirála představuje nekončící cestu, po které se nechávají unášet „tokem věcí“. Do značné míry spirála symbolizuje filozofii kmene Spiral Tribe. Pro druhou část technařů, obyčejné účastníky party, může spirála zastávat místo prostředníka mezi realitou a změněným stavem vědomí. Otáčení spirály působí do jisté míry hypnoticky jak na jednotlivce samotného, tak na dav tančící před masivní stěnou reproduktorů.“ (Kajanová, Pešek, 2009)

„Číslo 23 může jednoduše odkazovat na počet členů Spiral Tribe nebo poměrně nešťastný fonetický přepis 'to free'.“ (Haas, 2008, s. 23) Výběr čísla často členové subkultury spojují i s trilogií Illuminatus od amerických spisovatelů R. Shea a R. A. Wilson, kde číslo 23 označuje boha chaosu. Další z možností užití čísla 23 může být fakt, že se první freeparties konaly kolem silnice M23. Jaký je skutečný význam těchto symbolů vědí snad pouze členové prvního soundsystému Spiral Tribe.

Subkultura freetekno se řídí principem DIY (Do It Yourself = udělej si sám). Členové subkultury freetekno se chtějí odlišit od mainstreamu a zakládají si na své autonomii. Nechtějí být na nikom závislí, vše si zajistí sami. Nakoupí si vlastní aparaturu, aby mohli reprodukovat hudbu, zajistí si místo pro konání party i výzdobu, zajistí si sami i propagaci. Spoléhají se pouze na sebe, nemusí si půjčovat drahou aparaturu jako to je v případě jiných festivalů. „To, co na scéně DIY vzniká, není omezeno žádným autorským právem, kodexem či etikou – dovoleno je všechno, a tvůrčí svoboda je tak neomezená. Cílem této kulturní alternativy je zachovat a podporovat originální tvorbu neovlivněnou strachem či lákadlem 'tržních mechanismů'“ (Kovalík, 2004) Vzhledem k velké komercializaci techna vytvořili novou odnož techna – nekomerční s názvem freetekno. Nelíbili se jim přeplněné kluby, kde se člověk tísnil v uzavřené místnosti a ještě za to musel zaplatit nemalé vstupné. Bojují proti komerčnosti pořádáním vlastních akcí, za které nevybírají žádné vstupné. Jejich cílem není zisk, ale je to pro ně zábava, kterou tvoří nejen pro sebe, ale i pro ostatní a to bez omezení. Akce se nejčastěji konají v přírodě, tak aby člověk nebyl omezen ve svém pohybu a mohl se při poslechu hudby pohybovat bez zábran v souladu s přírodou a cítil se svobodně. Neexistence pravidel spojených s touto subkulturou umožňuje svobodu a nezávislost. Součástí akcí často bývají i zvířata, a to především psi, kterým je dopřána také svoboda. Pobíhají na volno s ostatními psy a tvoří takové psí komunity (gangy). Princip DIY nabízí zároveň prostor k seberealizaci člověk a pořádání akcí je v režii soundsystémů ale i účastníků, kteří na akci dorazí. Mohou vyjádřit svou kreativitu pomocí výzdoby ale i pomocí aktivit jako fireshow, nebo tisknou například UV potisky na oblečení apod.

„Produkce nahrávek se také distribuuje podle principů DIY. Tímto postojem stojí struktura v opozici vůči mainstreamové kultuře, která vydává desky pouze za účelem obohacení. V subkultuře freetekno se hudba sice distribuuje, ale převážně prostřednictvím internetu, kde jsou skladby volně ke stažení.“ (Houdková, 2008, s. 26) Freetekno není hudba melodická, nýbrž rytmická. S tím souvisí i určitá spojitost se šamanstvím. „Pečlivě vykonstruovaná rytmika, která od nejjednodušších motivů postupně gradovala

do mnohvrstevných kompozic založených na pumpujících bicích a výrazné basové lince, což je do značné míry v podstatě návratem do psychedelických šamanských rituálů prvotně pospolné společnosti.“ (Němec, 2003)

Kajanová a Pešek (2009) ve svém článku o freetekno komunitě popisují filozofii prvního soundsystému Spiral Tribe: „V jejich filozofii byl významně patrný duchovní podtext akce ve volné přírodě – freeparty. Věřili, že jejich činnost je nějakým způsobem spojena s prehistorickými kmeny nomádů, kteří na těch samých místech oslavovali život tisíce let před nimi (např. párty u Stonehenge v roce 1992). Na freeparties se dívali jako na šamanské obřady, kdy s použitím nových technologií, halucinogenů, dlouhých tanců a určitého spirituálního nádechu by mohlo dojít k opětovnému spojení lidí se zemí a prostřednictvím toho k odvrácení ekologické krize.“ (Kajanová, Pešek, 2009)

Dalším principem, který byl spojen s freetekno komunitou byl travelling, který se již v současné době u českých soundsystémů vytratil, protože freetekno již je pro každého koníčkem k povolání či studiu. S travellingem je opět spojena určitá svoboda, která představovala neustále kočování z jednoho místa do dalších.

Jako typické znaky subkultury freetekno můžeme uvést:

- DIY princip – autonomie
- svoboda
- nekomerčnost (akce bez vstupného)
- seberealizace
- nomádství – travelling (kočování) – dnes již ne tak typické

5.6 Drogy

Konzumace drog je bezpochyby přisuzována této subkultuře, a to hlavně z pohledu veřejnosti. I sami členové subkultury potvrzují, že ke konzumaci některých drog při akcích dochází, jedná se zejména o cannabis, extáze, LSD a houbiček. Výrazně se ale distancují od konzumace tvrdých drog jako pervitin a kokain. Užívání drog není samoučelné, ale napomáhá k lepšímu prožití hudby a často i jako k povzbuzení, neboť party často probíhají po celou noc až do rána. Konzumace drog je individuální, najdou se i tací, kteří si dovedou party užít i bez drog, často pouze s konzumací alkoholu i bez něj. „Už sama hudba má halucinogenní účinky. Jde o to, že tempo hudby je rychlejší, než tepot srdce.

Proto některým účastníkům stačí „pouze“ alkohol, jiní si svůj zážitek z hudby zpestří drogou.“ (Houdková, 2008, s. 27) Členové subkultur freetekno se hájí, že drogy jsou všude, ne jenom v teknu. Každý kdo chce na party konzumovat drogu, si jí musí sám sehnat nebo dovézt. Soundsystémy nedistribuuji drogy. Na velkých akcích například na CzechTeku v roce 2006 se kvůli velkému předchozímu mediálnímu zájmu začali na akci objevovat dealeři drog, kteří nabízeli i tvrdé drogy – např. pervitin. Tato skutečnost se příznivcům freetekno scény nelíbila, nechtějí tolerovat prodej drog na svých akcích.

Mezi nejčastější drogy objevující se na freetekno akcích může zařadit:

- canabis,
- psychedelika – LSD, houbičky,
- extáze,
- alkohol.

„Droga je jakákoliv látka přírodní nebo syntetické povahy, která při pravidelném užívání vyvolává závislost organismu, tedy drogovou závislost, toxikománii.“ (Kraus, Hroncová a kol., 2010, s. 74) Obecně můžeme rozdělit drogy na měkké (marihuana, nikotin, alkohol) a tvrdé (heroin, kokain, pervitin apod.). Toto rozdělení ale není přesné, neboť i z alkoholu může vzniknout závislost, tak jako u jiných tvrdých drog a alkohol může být nebezpečný tak jako jiné tvrdé drogy. Sami členové subkultury freetekno řadí mezi lehké drogy marihuanu, ale i LSD a extázi. Za tvrdé drogy považují heroin, kokain a další. Tyto tvrdé drogy na akcích neakceptují. Další možné dělení drog je na drogy legální (běžně konzumované) a drogy nelegální (zakázané ze zákona).

Podle typu můžeme drogy rozdělit na:

- kanabisový typ drog: marihuana, hašiš
- opiáty: heroin, morfin, kodein, braun
- stimulační typy drog: pervitin, kokain, extáze
- halucinogeny: LSD, lysohlávký
- tlumivé typy drog: hypnotika, analgetika, sedativa, antidepresiva
- těkavé typy drog: toluen, aceton, chloroform

Užíváním drog vzniká závislost, která může být psychická a fyzická. „Fyzická (somatická) závislost vzniká tehdy, když se droga stala součástí metabolismu člověka, a proto už organismus reaguje určitými, většinou negativními příznaky při její absenci. Organismus už drogu zahrnul do své látkové výměny a na nedostatek drogy tělo reaguje.“ (Kraus, Hroncová, 2010, s. 75) Psychická závislost se projevuje jako určitý duševní stav, kdy chce člověk drogu znovu ochutnat. K psychické závislosti dochází právě u drog často užívaných u freetekno subkultury. Neuznávají kokain ani pervitin a další drogy, u kterých může vzniknout fyzická závislost.

5.6.1 Canabis

Často známější pod názvem marihuana, gandža, tráva je jednoletá rostlina dosahujících různých velikostí pro níž jsou typické listy složené obvykle z 5 i více lístků. Existují různé odrůdy konopí. Rostliny konopí mohou být samčí a samičí. Důležitější jsou samičí rostliny, které tvoří květy tzv. palice, které se suší. Samčí rostliny se mohou hodit na výrobu různých konopných mastiček z listů rostliny. „Původ slova Cannabis je v místním starověkém označení pro konopí (řecké Kannabis), canna znamená v latině rákos nebo třtina, sativa znamená latinsky setá, významu 'kulturní' 'pěstovaná' Marihuana (lépe též marijuana, marihuana) byl původně název pouze pro sušená květenství americké odrůdy, později pro usušenou hmotu rostliny včetně listů, určenou hlavně ke kouření. Dnes se však běžně i v odborné literatuře tohoto pojmu používá pro rostlinu jako takovou.“ (Dupal, 2004, s. 10) Marihuana patří mezi nejužívanější nelegální drogu v České republice a v její konzumaci se dostáváme na nejvyšší příčky žebříčku. Radíme ji mezi nelegální měkké drogy. „Do Evropy přinesli konopí severní cestou 2800 let př. n. l. Skytové. Až do moderního věku se zde nikdy intenzivně marihuana nekouřila, ale konopné vlákno se stalo na čas hlavní plodinou v historii téměř každé evropské země.“ (Doupal, 2004, s. 18)

„Canabis je unikátní rostlina, výjimečná v mnoha směrech. Jedním z nich je, že je to ve světě rostlin jediný známý rod, jenž produkuje chemické látky známé jako cannabionidy. Některé z nich působí na psychiku způsobem, který přivádí poživitele do stavu opojení. Na rozdíl od psychoaktivních látek, které produkují jiné rostliny, cannabinoidy nepatří do skupiny alkaloidů – i v tomto směru je Cannabis výjimečná. (Doupal, 2004, s. 20) Nejpodstatnější složkou, kterou obsahuje marihuana je tetrahydrocannabinol – známe pod zkratkou THC. Tato složka je halucinogenní a každá

odrůda kanabis obsahuje různé množství THC (kolem 5 %). Postupným šlechtěním rostlin dochází k nárůstu složky THC a u některých rostlin je obsah THC až 20 %. Kromě THC obsahuje také kanabidio (CBD), který má uklidňující účinek a kanabichromen (CBC), který zesiluje účinky THC. První účinky je možné pociťovat již po několika minutách a trvají většinou 3 – 8 hodin. „Stopy po látce zůstanou v těle i několik týdnů! V tom se hodně liší konopí od ostatních drog. Test ho odhalí i řádově týdny po požití, zatímco stopy po ostatních drogách v něm zůstanou maximálně tři dny.“ Účinné látky se vylučují velmi pomalu, ukládají se v tukových tkáních. Při pravidelném užívání se hromadí v organismu.“ (Mahdalíčková, 2014, s. 47 a 52)

Existují různé způsoby užívání marihuany. Nejčastějším způsobem je kouření usušených palic, které bývají nejčastěji smíchané s tabákem a ubalené do tzv. jointu. Dalším způsobem kouření je z dýmky, případně vodní dýmky. Dalším možným způsobem užívání marihuany je perorálně. Tento druhý způsob je ale méně účinnější než kouření, neboť se THC dostává pomaleji do krve. Často se marihuana přidává do přípravy různých jídel nebo se vaří v mléku. V Indii marihuanové listy dokonce žvýkají. Kromě sušených palic se užívá i zaschlá pryskyřice z květů samičích rostlin tzv. hašiš. Hašiš obsahuje mnohem větší množství THC než usušené květy. „Zvláštním druhem marihuany s vysokým obsahem THC je tzv. skank. Účinky přetrvávají delší dobu než u marihuany, ale při odeznívání se objevují bolesti hlavy a nevolnost.“ (Mahdalíčková, 2014, s. 47) Skank je marihuana pěstovaná doma pod lampou a obsahuje daleko více THC než rostlina pěstovaná venku.

„Tisíce let byla marihuana oceňována jako medikament pro své euforizující vlastnosti. (Doupal, 2004, s. 19) Při kouření marihuany se první účinky objevují již po několika minutách. Marihuana má uklidňující účinek a zlepšuje náladu. „Zahrnuje široký rozsah psychických, tělesných i emotivních reakcí, vzruchů a pocitů. Je subjektivní reakcí, založenou na individu – na osobnosti, náladě, dispozicích i zkušenostech s drogou. Proto i u stejného jedince může být účinek různý: jednou nezřízená, neovladatelná veselost, jindy spíše pocit blaha a naplnění, jednou zase polospánek s téměř halucinogenními sny jakoby vyvolanými LSD.“ (Doupal, 2004, s. 30) Konopí je často užíváno i z lékařských důvodů. Především pro pacienty, kterým pomáhá k zmírnění bolesti a projevů různých onemocnění jako rakovina, AIDS, roztroušená skleróza, epilepsie apod.

5.6.2 Halucinogeny

Někdy také známé pod označením psychedelika jsou psychoaktivní drogy, které působí na myšlení a vnímání člověka. Uživatel psychoaktivních drog se dostává do stavu meditace a snění. Tyto látky byly užívány již dříve v rámci různých šamanistických rituálů, kdy se používala řada psychoaktivních rostlin. Halucinogeny jsou na bázi syntetické nebo přírodní. Nejčastějšími zastoupenými halucinogeny na freeteknu jsou LSD a houbičky.

LSD

LSD je syntetická látka s chemickým názvem diethylamid kyseliny d-lysergové. Masters a Houstonová (2004, s. 13) popisují LSD jako: „psychoaktivní látku, která mění a rozšiřuje lidské vědomí a může zahrnovat některé z těchto psychosociálních účinků: změny obrazového, sluchového, hmatového, čichového, chuťového a kinestetického vnímání, změny prožívání času a prostoru, změny tělesného vzhledu, halucinace, živé obrazy, zvýšenou barevnou citlivost, změny nálad a další.“ LSD se řadí mezi nejznámější syntetický halucinogeny a je nelegální drogou.

„LSD poprvé syntetizovali A. Stoll a A. Hofmann ve výzkumných laboratořích společnosti Sandoz ve švýcarské Basileji v roce 1938.“ (Masters, Houstonová, 2004, s. 66) Za objevitele halucinogenních účinků LSD je považován Alfred Hofmann, který při práci s LSD-25 na sobě začal pociťovat zvláštní stavy. Rozhodl se vyzkoušet vliv LSD-25 přímo na sobě a užil 0,25 mg tartrátu diethylamidu kyseliny lysergové. „Tento sebeexperiment prokázal, že LSD-25 je psychosociální látkou s mimořádnými schopnostmi a silou. Nebylo mi známo, že by existovala nějaká další látka, která by vyvolávala tak hluboké změny psychiky v tak extrémně nízkém dávkování a která by způsobovala tak dramatické změny v lidské vnímání skutečnosti a našeho prožívání vnějšího a vnitřního světa.“ (Hofmann, 1997, s. 10) I u nás došlo v rámci psychiatrie ke zkoumání LSD. LSD se začalo u nás vyrábět a bylo psychiatrům zdarma předáváno k výzkumným účelům. Zkoumali vliv LSD na léčbu těžkých neuróz, LSD zkoušeli i na umělcích, kteří byli schopni po požití LSD reprodukovat všechno co viděli. Tímto způsobem vznikali různé kresby s pestrobarevnými obrazci. LSD bylo podáváno jako tekutina, která byla bez zápachu i bez chuti. Někteří zkušenost s LSD popisovali jako mimořádnou životní zkušenost, pro jiné představovalo LSD látku způsobující nepříjemné stavy a opakovaně by již LSD neužili.

LSD se začalo nejprve užívat jako lék k léčbě určitých skupin pacientů v rámci terapie, a to především u alkoholiků, u osob trpících úzkostí nebo u sexuálně narušených jedinců. LSD se kromě léku začalo rozšiřovat i jako droga na černém trhu, a to především díky různým publikacím a článkům, které popisovaly senzační prožitky při užití LSD. Každý tedy chtěl LSD zkusit. „Prudký vzestup nemedicínského užívání LSD zpočátku šedesátých let byl také částečně zapříčiněn skutečností, že tehdejší drogové zákony mnoha zemí nepovažovaly LSD za drogu. Z tohoto důvodu se drogově závislí jedinci přeorientovali ze zákonem zakázaných narkotik na dosud legální látku LSD (Hofmann, 1997, s. 26) LSD není těžké vyrobit a nejsou zapotřebí žádné nákladné zařízení na výrobu, a tak se začalo LSD šířit ve velké míře na černém trhu. Konzumace LSD, která nebyla pod dohledem lékařů mohla způsobit řadu nebezpečných situací. „Většina LSD nabízené na trzích drogové scény je neznámého původu. Přípravky z černého trhu obsahující LSD, jsou, co se týče kvality a dávkování, nespolehlivé. Zpravidla obsahují méně LSD, než je avizované množství, často vůbec žádné a současně zase příliš mnoho. V mnoha případech přípravky prodávané jako LSD obsahují jiné drogy, nebo jedovaté látky. Nestálost obsahu LSD v preparátech nabízených trhy se zakázanými drogami může vést k nebezpečnému předávkování.“ (Hofmann, 1997, s. 30) S rostoucí oblibou LSD došlo k užívání velkých dávek a s tím spojené různé sebevraždy a vraždy. V roce 1971 bylo LSD prohlášeno za drogu a s tím byl i ukončen výzkum LSD v psychiatrických léčebnách, u nás musel být ukončen výzkum o 3 roky později. „V současné době už se sice tolik jako v minulosti neseťkáváme s tvrzením, že LSD nemá žádnou terapeutickou hodnotu, někteří autoři však přesto tuto látku stále označují za příliš nebezpečnou pro terapii, jelikož může vyvolat psychózy, sebevražedné pokusy a panické záchvaty.“ (Masters, Houstonová, 2004, s. 74)

Vzniklo také Hnutí za psychedelické látky, které můžeme definovat jako: „Seskupení tisíců osob, které příležitostně „nelegálně“ užívají psychedelika a jsou přesvědčeny o správnosti a hodnotě toho, co dělají.“ (Masters, Houstonová, 2004, s. 77) Do této skupiny bychom mohli zařadit i členy subkultury freetekno. Hnutí tvoří osoby vzdělané, a to především studenti, umělci a vědci. Zastávají názor, že by tyto psychedelické látky neměly být zakázány, neboť tyto typy drog nezpůsobují návykovost, ani nezpůsobují ohrožení života, pokud se konzumují v přiměřeném množství. „Společnost podle nich chybuje, pokud neumožňuje snadnější přístup k psychedeliím – a tak se člověk musí spokojit se získáním těchto látek na černém trhu.“ (Masters, Houstonová, 2004, s. 77) LSD na černém trhu ale může být daleko nebezpečnější, a to díky nežádoucím látkám, které často obsahuje.

LSD je látka jednoduše vstřebatelná gastrointestinálním traktem. Je tedy zbytečné, až na speciální výjimky, podávat LSD injekčně. (Hofmann, 1997, s. 13) LSD se užívá ústy, do úst se vloží papírový čtvereček, který je napuštěn LSD – tzv. trip. První účinky jsou patrné po 30 minutách až hodiny a doba účinku LSD bývá 8 – 10 hodin. Při požití LSD dochází mimo jiné k lepšímu prožití hudby.

Psychedelické zkušenosti jsou individuální a jsou ovlivněny historií člověka, prostředím a náladou ve které se člověk nachází.

Při požití LSD dochází k:

- tělesným změnám – mohou se objevovat nevolnosti, strnutí šíje, pocit tepla nebo chladu, bolesti hlavy, sucho v ústech, obtížné dýchání, změny tělesného stavu při pohledu do zrcadla
- změny ve vnímání druhých osob – vizuální vnímání, komunikace (komunikativní, mlčenlivý), zvýšená empatie, telepatie (čtení myšlenek druhých)
- náhled do jiného světa – často hovoří o vesmíru
- náhled do svého nitra
- zobrazení symbolů – zjevení se různých obrazců a symbolů

Houbičky

Přírodní halucinogeny představují halucinogenní houby u nás asi nejznámější lysohlávky. Lysohlávky je možné najít v českých lesích, a to v období podzimu. „Plodnice jsou veliké několik centimetrů. Klobouk je obvykle tmavý, dohněda zbarvený, v průměru má jen několik cm. Na spodní straně klobouku jsou lupeny většinou také hnědé s bílým okrajem. Noha bývá jen několik mm tlustá, zbarvení opět hnědé, někdy bělavé. U lysohlávek se často popisuje „modrání“. Některé houby jsou již při nálezů modře zbarveny, častěji je však houby třeba pomačkat, nebo rozlomit.“ (Stafford, 1997, s. 7)

Účinnými látkami jsou psilocybin a psilocin. Konzumují se syrové nebo sušené, většinou několik kusů, při předávkování dochází k vážné otravě. Při požití hub se u někoho mohou dostavit příjemné projevy jako intenzivnější vnímání barev a zvuků, změna vnímání reality, pocit štěstí a uvolnění. Na někoho mohou po požití hub přijít deprese, pocit šilenství. „Prohloubení intoxikace přináší zrakové halucinace, výjimečný není ani psychotický stav spojený s depersonalizací. Ztráta kontaktu s realitou a falešné představy mohou vést k nehodám a úrazům. Intoxikace často odeznívá náhle, lze ji přerušit některými psychofarmaky (např. neuroleptiky). (Stafford, 1997, s. 8)

Opět zde hraje důležitou roli, v jaké náladě a prostředí se nacházíme, když konzumujeme houby, podle toho také přicházejí různé účinky. Pokud je člověk v nepohodě, raději by houby konzumovat neměl, nepohoda by se mohla ještě více prohloubit. „Po odeznění intoxikace se může stav vracet (tzv. flash back), někdy jen jako krátkodobý záblesk, jindy na delší období. Takové stavy vnímají lidé většinou jako nepříjemné, nemají tendenci sami zmizet. Často je pak nezbytná návštěva psychiatra.“ (Stafford, 1997, s. 8)

5.6.3 Extáze

Extáze známá také pod zkratkou MDMA nebo pod názvem taneční droga. Objev extáze byl doslova módním hitem a stala se součástí každé akce. „Ecstasy (extáze) je syntetická droga, jedná se o 3,4-methylenedioxy-N-methylamfetamin methylen. Základní látkou, kterou obsahuje, je phenethylamin doplněný dalšími psychostimulačními a halucinogenními látkami.“ (Mahdalíčková, 2014, s. 61) Po požití extáze přichází zlepšení nálady a zvyšuje fyzickou aktivitu, a člověk tak nepocítuje únavu. Proto je tato droga užívaná při různých hudebních akcích, tak aby účastníci vydrželi co nejdéle. Extáze bývá ve formě různobarevných tablet a slangově bývá označována jako koule či pilule. První účinky přicházejí po 30 minutách až hodině a účinnost trvá podobu 3 – 4 hodin.

5.6.4 Alkohol

Stejně jako na jiných akcích, jsou i akce freetekno subkultury spojeny s konzumací alkoholu. Alkohol patří mezi nejrozšířenější drogu, která je zákonem povolena a společností pravidelně konzumovaná. Alkohol je konzumován hned z několika důvodů: jako nápoj, lék, zlepšuje náladu, stal se součástí různých oslav. „Jako bezpečná dávka pro zdravého dospělého člověka, podle údajů SZO, se uvádí 20 g lihu na den (to představuje 0,5 l piva nebo 2 dcl vína), přičemž tyto údaje je třeba interpretovat individuálně. Existuje určitý rozdíl z hlediska pohlaví (u mužů až 25 g, u žen naopak asi 16 g).“ (Kraus, Hroncová a spol., 2010, s. 83) Na freetekno akcích je alkohol podáván a pravidelně konzumován, slouží k uvolnění a ke ztrátě případných zábran, tak aby si člověk mohl party užít.

5.6.5 Následky užívání drog

Při užívání drog může vzniknout psychická nebo fyzická závislost. Nejčastěji užívané drogy na freetekno akcí jsou marihuana, LSD, extáze a lysohlávky, na všechny tyto drogy je možné vybudovat si psychickou závislost, nevyvolávají fyzickou závislost. Jednou z rizik pro subkulturu může být právě vznik psychické závislosti na některé z konzumovaných drog. Kromě toho mají drogy i další negativní zdravotní a psychické následky.

Dlouhodobé užívání marihuany může ovlivňovat krátkodobou paměť, vyvolávat poruchy koncentrace i citové otupění. Při konzumaci marihuany může dojít k psychické závislosti. Konzumace marihuany není samo o sobě zdravotně závadná, spíše pomáhá ke zmírnění určitých projevů různých nemocí. Rostliny se začaly ale šlechtit a pěstovat pod lampu a obsahují více THC, až 20 %, tyto druhy rostlin již mohou způsobovat při pravidelné konzumaci různé psychosociální příznaky a mohou způsobovat schizofrenie. „Nejnovější výzkumy vědců z Psychiatrického centra Praha potvrzují, že uživatelé marihuany jsou více ohroženi schizofrenií. Odborníci zjistili, že ve šlechtěném konopí chybí účinná látka kanabidiol, která zajišťuje ochranu před psychickými poruchami vyvolanými účinky THC. V původních přírodních odrůdách byly THC a kanabidiol zastoupeny zhruba stejně. Šlechtěním se podíl THC postupně zvýšil až na 20 %, takže současně pěstované odrůdy jsou mnohem nebezpečnější. To znamená, že pravidelní uživatelé marihuany u nás kouří takřka výhradně ty nejsilnější a nejvíce nebezpečné odrůdy konopí, někdy označované jako skunk. Lze tedy předpokládat, že se zvyšující se potencií užívaného konopí bude rovněž narůstat počet a závažnost psychiatrických komplikací. (Mahdalíčková, 2014, s. 50) Marihuana může způsobovat i rakovinu plic, protože kouř z marihuany obsahuje až o 50 % více rakovinotvorných látek než tabák. Podle Krause je také marihuana jakousi „vstupní stanicí“ k drogám jiným.

LSD může způsobit psychickou závislost, mezi negativní důsledky můžeme zařadit vznik silné psychózy, nebezpečné chování a tím možné způsobení různých úrazů. U užívání lysohlávek a jiných halucinogenních hub hrozí kromě psychické závislosti také předávkování, každá houba může obsahovat různé množství psychoaktivních látek „Lysohlávky ale mohou svým uživatelům přinést zdravotní problémy, působí totiž toxicky na játra a ledviny.“ (Mahdalíčková, 2014, s. 54)

Na extázi může vzniknout také psychická závislost a po předávkování může nastat i dehydratace a celkové selhání organismu. „Pod vlivem této drogy je člověk schopen být

velice aktivní po dlouhou dobu, má schopnost empatie. Organismus se nevyčerpává, může dojít k dehydrataci, která vede až ke smrti. Bylo lékařsky prokázáno, že působí na mozkové buňky a může odstartovat duševní nemoc.“ (Mahdalíčková, 2014, s. 61) Podobně jako lysohlávky působí negativně na játra a může způsobit trvalé poškození jater.

Nadměrné užívání alkoholu může negativně ovlivňovat nejen zdraví člověka, ale i negativně ovlivňuje okolí, a to především rodinu. Může způsobit rozvody, ztrátu zaměstnání apod. „Z hlediska jedince pití ve zvýšené míře škodí zdraví (především onemocnění jater, vysoký krevní tlak, trávicí ústrojí, nervový systém, psychická onemocnění) a je uváděn jako velmi častá příčina vážných onemocnění. (Kraus, Hroncová, 2010, s. 83)

6 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Následující kapitola je zaměřena na výzkumné šetření životního stylu členů subkultury freetekno. Popisuje výzkumný problém, cíl výzkumného šetření, charakteristiku výzkumného vzorku a metodologii. Na závěr nechybí vyhodnocení a interpretace získaných dat.

6.1 Výzkumný problém a cíl výzkumného šetření

Výzkumný problém: Jaký vliv má subkultura freetekno na životní styl svých členů?

Odpovědět na tento výzkumný problém pomohou tyto dílčí otázky:

Jaká je identita členů subkultury freetekno?

Jak důležité místo zastává freetekno v životě svých členů?

Změnila se vstupem do subkultury hodnotová orientace jejich členů?

Jaký postoj zastávají ke konzumaci drog?

Jaké jsou důvody vstupu do subkultury freetekno?

Cíl výzkumného šetření:

Cílem výzkumného šetření je zjistit identitu členů subkultury freetekno a analyzovat jejich životní styl. Ve výzkumné šetření jsem se zaměřila na několik oblastí v životě člena subkultury freetekno. Jedná se o následující oblasti:

- role freetekna v životě jednotlivce a důvody vstupu do subkultury,
- životní styl a volný čas,
- vzájemné vztahy v subkultuře,
- rodinné prostředí,
- pohled veřejnosti,
- hodnoty členů,
- image a komunikace,
- konzumace návykových látek.

6.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumný vzorek tvoří členové subkultury freetekno. Vybrala jsem si tuto subkulturu, jelikož jsem měla možnost několikrát se účastnit freetekno akcí a zajímalo mě, co je motivovalo pro vstup do této subkultury, zda příčinou mohly být problémy v rodině, a jaký mají postoj ke konzumaci drog na akcích i mimo ně. Do výzkumného šetření jsem zařadila všechny členy subkultury freetekno bez ohledu na pohlaví, věk, bydliště, či délku působnosti na freetekno scéně. Jediným kritériem pro výběr respondentů byla příslušnost k freeteknu. Na základě účasti na několika freetekno akcích jsem měla možnost poznat, že freetekno je otevřené všem lidem bez rozdílu věku, vzdělání, povolání apod. Předpokládám, že výzkumný vzorek členů freetekna se bude pohybovat ve věkovém rozmezí 18 – 30 let.

6.3 Metodologie a stanovení hypotéz

Existují dva základní přístupy výzkumu, a to kvantitativní a kvalitativní přístup. Každý z přístupů má své výhody i nevýhody. Podle Reichela (2009, s. 42): „Platí, že oba přístupy jsou naprosto rovnocenné a navíc se navzájem účelně doplňují.“ Zvolila jsem kombinaci kvantitativní a kvalitativní metody výzkumného šetření. Podle Hendla (2005, s. 60 – 62) se jedná o smíšený výzkum, kdy obvykle probíhá nejprve kvalitativní výzkum, na který následně navazuje kvantitativní.

6.3.1 Kvalitativní šetření

Nejprve se zaměřím na kvalitativní šetření prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Rozhovor se řadí mezi jedny z nejpoužívanějších technik sběru dat. „Interview je výzkumnou metodou, která umožňuje zachytit nejen fakta, ale i hlouběji proniknout do motivů a postojů respondentů. (Gavora, 2000, s. 110) Zvolila jsem polostrukturovaný rozhovor, měla jsem připravených několik otevřených otázek na jednotlivá témata a tento rozhovor mi umožňoval měnit pořadí otázek, podle toho jak probíhali odpovědi respondent a dotazovat se na doplňující otázky, které mě v průběhu rozhovoru napadly. Provedla jsem 4 individuální polostrukturované rozhovory. Rozhovory probíhaly osobně a byly gendrově vyrovnané – 2 rozhovory probíhaly s muži a 2 rozhovory s ženami. Pro zachování

anonymity neuvádím přesná jména respondentů, ale dotazované jsem označila písmeny A, B, C a D.

Profil dotazovaných

1. respondent: A

- muž, 27 let
- zaměstnaný
- základní vzdělání
- komunikativní
- ochotný
- otevřený již od začátku rozhovoru
- 11 let na freetekno scéně
- člen soundsystému

2. respondent: B

- muž, 30 let
- zaměstnaný
- vyučený
- introvertní
- ochotný
- 9 let na freetekno scéně
- člen soundsystému

3. respondent: C

- žena, 28 let
- momentálně nezaměstnaná
- středoškolské vzdělání
- spíše uzavřená
- milá
- zpočátku zábrany, poté již otevřeně komunikovala
- 7 let na freetekno scéně
- člen soundsystému

4. respondent: D

- žena, 26 let
- zaměstnaná
- vysokoškolské vzdělání
- otevřená
- komunikativní
- 4 roky na freetekno scéně
- není členem žádného soundsystému

Dotazovaní byli předem seznámeni s tím, že tento rozhovor bude zaznamenán na diktafon a všechny získané informace slouží pouze pro účely mé diplomové práce, ve které nebudu uvádět jejich jména, budou anonymní. Rozhovory probíhaly v prostředí, které si určili sami účastníci rozhovoru. Prostřednictvím rozhovorů jsem zjišťovala bližší informace o účastnících freetekno subkultury. Zaměřila jsem na oblasti rodinného zázemí, na životní styl, volný čas, hodnoty, jak se k freeteknu dostali a co jim to přineslo a na oblast konzumace drog. Jeden z rozhovorů jsem přepsala a jeho doslovný přepis je uvedena v příloze této diplomové práce.

V prvním bloku otázek jsem se zaměřila na oblast freetekna – jak se o freeteknu dozvěděli, jaké byly důvody vstupu do subkultury, jak dlouho se věnují freeteknu co jim freetekno přineslo a jakou úlohu hraje v jejich životě. Poprvé se o freeteknu někteří dozvěděli z televize a to během CzechTeku, někdo z internetu a také od kamarádů. Jako důvody vstupu uvádějí:

- hudba
- volnost
- vstupy zdarma
- Přátelští lidé
- odreagování
- příroda
- únik od stresu

Na otázku jakou úlohu hraje v tvém životě freetekno se všichni dotazovaní shodli, že freetekno je pro ně důležitou součástí života.

A: Odreagování, do určité části když jsem bydlel ještě v Čechách tak to bylo, dalo by se říct i můj životní styl.

B: Freetekno se stalo nedílnou součástí mého života, asi bych si to už bez toho nedovedl představit. Lidi na freeteknu se pro mě stali druhou rodinou, jsem rád, že jsem poznal freetekno.

C: Určitě důležitou, můj přítel se taky věnuje freeteknu, je to vlastně náš koníček.

D: Momentálně významnou roli, je to pro mě něco jako druhá rodina. Pokud nejsem v práci, věnuju se freeteknu.

V další otázce jsem zjišťovala, co jim freetekno přineslo. Odpovědi byly v mnoha ohledech podobné. Nejčastěji se objevovala odpověď, že si našli hlavně nové přátele. Někteří uváděli smysluplné využití času, odreagování a jiný pohled na lidi i na hudbu. Jeden z dotazovaných získal mnoho informací, co se týká vytváření hudby a různých hudebních zařízení, které k tomu jsou potřeba

A: Určitě odhad na lidi, poznávání nových lidí, takže to se týká po té kulturní stránce, hlavně ty kamarády a dozvěděla jsem se ještě, co se týká zvučení, zvukové techniky, co se týká mixování hudby nebo i kreace té hudby, vytváření hudby.

B: Smysluplné využití volného času a hlavně nové kamarády.

C: Na akcích se potkáte s různými lidma, najdete nové přátele, odreagujete se, takže asi to.

D: Jiný pohled hudbu, na lidi. Příjemně strávené víkendy v dobré společnosti.

Druhý blok otázek jsem směřovala na životní styl. Pokládala jsem otázky, jak by charakterizovali svůj životní styl, zda by řekli, že je freetekno jejich životním stylem a jak by označili svůj životní styl – jestli žijí alternativním (odlišný od mainstreamu, základní hodnoty a normy společnosti jsou stále dodržovány), konformním (dodržování základních hodnot a norem společnosti, masový) nebo nekonformním (nedodržování základních hodnot a norem společnosti – deviantní) životním stylem. Všichni respondenti se shodli, že freetekno je pro ně životním stylem a alternativním životním stylem. V následující otázce, jsem tedy zjišťovala, jak by charakterizovali svůj životní styl. Všichni uvedli nejprve své povinnosti a práci, ve které tráví nejvíce svého času. Po pracovních povinnostech uvádějí všichni dotazovaní freetekno.

A: Hlavní součástí je určitě práce, což mi zabírá spoustu času a potom ty víkendy zabralo hodně času mejdany, protože člověk to musel organizovat nebo pomáhat s organizací nebo cokoliv jiného, tak to bylo někdy náročné, protože ty párty, ty mejdany a různé sešlosti trvaly jeden dva i tři dny, takže dost času to zabralo. Po tom pracovním týdnu jsem se šel prostě vyřádit na louku, úplně vypnout, utíct od té reality, ve které žijeme

B: Nejvíce času trávím v práci, takže hlavně pracovní a o víkendech freetekno hlavně v létě.

C: Jako volný, dělám to, co mě baví. Když nepracuju, tak si zajedu na akci, když nejsem na akci tak jsem venku se psem a snažím se být v pohodě.

D: Samozřejmě nějaké povinnosti (práce), jinak hudba, zábava, kamarádi, akce.

U členů soundsystémů je viditelný výrazný zájem o freetekno, kdy organizují vlastní akce, nakupují různá hudební zařízení ze svých zdrojů a na ostatní záliby již jim nezbyvá tolik času. V dalších otázkách rozhovorů jsem se tedy snažila získat informace, jak to chodí, pokud jsou členy nějakého soundsystému. Samozřejmě záleží také na ročním období, kdy v létě pořádají vlastní akce zpravidla jednou za 14 dní a v zimě to je volnější. Není lehké najít vnitřní objekty, kde by v zimě mohli akci uspořádat. Často se jedná o prostory, kde musí platit pronájem, a akce je již spojena s vysokými náklady a samozřejmě ne každý pronajímatel je ochotný pronajmout jim prostor, protože se bojí a má určité předsudky.

V zimním období je frekvence pořádání akcí nižší a mohou se věnovat ve svém volném čase i jiným zájmům.

Třetí blok otázek jsem zaměřila na vztahy mezi členy subkultury freetekno. Dotazovala jsem se nejprve, jak by charakterizovali členy subkultury freetekno, jak by popsali jejich vzhled, jaké je identita členů (jaké mají vzdělání, pohlaví, jaké mají zaměstnání), jak by charakterizovali vztahy mezi členy.

Členy freetekna charakterizovali jako:

- různorodí
- nekonfliktní
- nápomocní

A: Když tam člověk upadne, tak čtyři lidi ti podají ruku, aby ti pomohli vstát, abys mohla tancovat dál apod.

- přátelští

A: Lidi jsou přátelský, nikdo se tam nechodí poprat nebo podobný věci takže nikdy jsem s těmahle lidma neměl problém.

Vzhled freeteknařů charakterizovali takto:

- specifický styl účesu (dredy, rasta copánky)
- kšiltovky, klobouky
- maskáče
- volnější oblečení, pohodlné
- přírodní

Identitu členů vidí následovně:

- věk – největší zastoupení od 15 do 30 let (ale chodí i starší)
- pohlaví – vyrovnané muži i ženy
- povolání – od nezaměstnaných až po podnikatele
- vzdělání – od nevystudovaných až po vysokoškoláky

Všichni 4 dotazovaní se shodují, že freetekno je pro všechny bez omezení věku, pohlaví, povolání či vzdělání.

Ohledně vztahů mezi členy v subkultuře freetekno se mi opět dostávalo obdobných odpovědí. Jeden z dotazovaných uvedl, že jsou pro něj téměř jak rodina. Jsou v neustálém kontaktu, a to především s ostatními ze soundsystému a přicházejí s novými nápady ohledně pořádání akcí (umístění, dekorace, organizace apod.). Ostatní dotazovaní uváděli bližší charakteristicky vztahů jako bezproblémové, přátelské, nekonfliktní.

A: Dalo by se říct jako rodina. Potkáváme se téměř furt, furt jsme vymýšleli různé nové projekty, dekorace, jak se to všechno zařídí organizace a tak.

B: Bezproblémový, pohodový a přátelský. Ty lidi mi přirostli k srdci, rozumím si s nimi a rád je potkávám na akcích i mimo akce.

C: Úplně v pohodě, nikdy jsem nezažila žádný konflikt, jako na jiných tanečních akcích. Všichni jsou na jedné vlně, nemají důvod se nějak předvádět, navázat se do sebe a tak.

D: Přátelské, nekonfliktní, mám si s nimi co říct

Čtvrtou část dotazů jsem směřovala k tématu volného času. Zjišťovala jsem, co dělají ve volném čase, zda se jim změnila náplň volného času po příchodu do subkultury freetekno.

Uvádějí, že ve svém volném čase jezdí na freetekno akce, doma se věnují vytváření hudby, občas zajdou s přáteli do hospody, na procházku se psem apod. Zjišťovala jsem také, jak to mají s volným časem, zda jim freetekno změnilo původní náplň volného času. Všichni dotazovaní se shodují, že se jim náplň volného času změnila. Zajímavé je, že většina tuto změnu hodnotí k lepšímu, dříve hodně vysedávali v hospodě a teď tráví čas venku v přírodě.

A: Určitě schramstlo to hodně času, ale vůbec toho nelituju úplně super strávená doba, lepší než vysedávat někde v zakouřeném prostředí, někde po nějakých hospodách.

B: Tak určitě, možná i k lepšímu. Před tím jsem vasedával hodně v hospodě a teď už jsem na vzduchu na mejdanech.

C: Myslím si, že jo, čemu jsem se věnovala předtím, teď už tolik čas není a nahradila jsem to účastí na mejdanech a tak.

D: Určitě, dříve jsem hodně sportovala, na to už moc nezbyvá čas, jelikož téměř každý víkend trávím někde na akci. Většinou v zimě to je volnější a mohu se věnovat i jiným věcem. Rozhodně se moc nehýbu, spíš zajdu s kamarády do hospody.

Být součástí subkultury freetekno obnáší zejména účast na různých akcích. Několik otázek jsem tedy směřovala, jak často jezdí na akce, jak daleko jsou schopni na akce jet a jaké akce preferují. Všichni dotazovaní preferují venkovní akce před vnitřními, a to hlavně z těchto důvodů:

- mají rádi volnost a svobodu,
- neradi se omezují,
- spojení s přírodou.

Vnitřní akce jsou pro ně na jednu stranu omezující, nemají tolik prostoru, jak jsou zvyklí někde na loukách.

A: Každopádně venkovní, mám rád volnost, v těch továrnách a po těch klubech, tam se člověk nemohl nikam rozeběhnout, takže tam ta plocha, kde může člověk tu hudbu slyšet je jenom vevnitř, v přírodě jí může slyšet klidně o pár kilometrů dál. A vždycky víš, kam se máš vrátit.

B: Venkovní, nic tě neomezuje, usteleš si, kde chceš, prostě svoboda.

C: Nejlepší jsou venkovní, když je léto, hezký počasí to je pak nádhera. Vnitřní akce nejsou špatný, ale už to není ono. Pro mě určitě venkovní.

D: Venkovní akce, líbí se mi ta svoboda a spojení s přírodou, nemám ráda uzavřené místnosti

Účast na akcích závisí na pracovním vytížení, vzdálenosti akce i počasí. Nejčastěji uváděli, že v létě jezdí každý víkend nebo každý druhý víkend. V zimě je to méně časté, jednou za dva měsíce nebo jednou do měsíce. Rádi jezdí na menší akce, kde se se navzájem dobře znají a pravidelně se setkávají, je tam lepší atmosféra. Rádi také občas zajedou i na větší akce (1 – 2x do roka) jako Czarotek, kde hraje více soundsystémů, často i zahraničních soundsystémů, a mohou si tak mezi sebou vyměnit řadu informací o hudbě, nových hudebních zařízeních apod. Nikdo z dotazovaných nejedí na akce do zahraničí, ale jsou schopni jet na akce po celé České republice.

V pátém bloku otázek jsem zjišťovala, jak probíhá komunikace mezi členy subkultury freetekno a zda používají nějaké slangové výrazy. Na akcích samozřejmě převažuje osobní komunikace, mimo akce nejčastějším komunikačním kanálem jsou sociální sítě, dále komunikují prostřednictvím mobilních telefonů. Jako výrazy typické pro jejich komunitu uvádějí soundsystem, teknival a jeden z dotazovaných si ještě vzpomněl na výraz „ještěři“, kterými označují mladé nevyblbnuté kluky, kteří se na akcích plazí a šplhají po bednách, a mohou tak poničit techniku.

A: A pak tam jsou nevyblázněný holky, to jsou divoženky. To je jakoby ženské pohlaví těch ještěřů.

Šestý blok otázek je věnován oblasti konzumace drog. Jako každá taneční hudba a akce je spojována s konzumací různých drog, není tomu jinak ani u subkultury freetekno. Zajímalo mě, jaký postoj mají ke konzumaci drog, které drogy preferují, co jim to přináší, zda drogy konzumují pouze na akci nebo i v běžném životě a zda by si vůbec dokázali představit freetekno akci bez konzumace drog. Tato oblast otázek mi přinesla několik zajímavých zjištění. Všichni 4 dotazovaní mají pozitivní postoj k drogám ale za určitých podmínek. Nic by se nemělo přehánět a drogy je potřeba užívat na akcích s mírou. Rozhovory probíhali s několikaletými členy, kteří již mají řadu zkušeností. Velký problém vidí u mladých, jak říkají, nevyblbnutých mladých lidí, kteří často jezdí na tyto akce ani ne tak z důvodu poslechu hudby ale hlavně z důvodu konzumace nejrůznějších drog. Tito mladí často neznají své hranice a často to na akcích přeženou.

S akcemi je velmi často spojována s konzumací alkoholu a různých drog Jaký k tomu máš postoj?

A: *Já k tomu mám postoj, alkohol je super co se týká odreagování s kombinací s těma drogama někomu nemusí udělat dobře a pak záleží na každém rozhodnutí, každý si to může naordinovat sám, takže já jsem si dával vždycky třeba alkohol a ještě si zahulil trávu, jsou tam i někteří kteří tam přitáhnou i tvrdé drogy, ale potom s těma lidma není skoro žádná řeč s některýma zase hodně ale můj osobní postoj je alkohol a zahulit si, prostě marihuana, to je příroda, myslím si, že spíš ten alkohol je horší než tam marihuana. Ještě bych chtěl podotknout houby, buď si je člověk vypěstuje sám, když je dobrej mykolog, anebo si je posbírá v přírodě. Co se týká tady těch přírodních drog, uznávám to, respektuju to a ty chemický drogy bych nejradši vymýtil úplně, za prvé to ničí lidi, a za druhý ztrácejí úplně soudnost.*

B: *Myslím si, že to není nic špatnýho, pokud se to užívá rozumně. Pak tam vidíš ty mladý, který vůbec nevědí a hrnou to tam do sebe a pak maj pěkný problémy sami se sebou.*

C: *Neodsuzuju to, taky si občas dám. Je to záležitost každého.*

D: *Myslím si, že pokud se konzumuje s rozumem, tak to není nic špatného, horší je pokud se to někomu vymkne z rukou. Myslím, že to k tomuto stylu hudby patří.*

Všichni čtyři dotazovaní uvedli, že na akcích konzumují alkohol, marihuanu a občas houbičky. Jedna dotazovaná přidala ještě cigarety a další si ještě na akci občas dá LSD.

Na otázku: Co ti to přináší? Byli nejčastější odpovědi:

- rychlejší odreagování
- lepší prožití hudby
- dostat se do pohody, naladit se

Všichni dotazovaní by si dokázali představit freetekno akci bez užití drog, ale vnímají to jako vhodný doplněk. Všichni čtyři dotazovaní také uvedli, že konzumují drogy i příležitostně mimo akce (záleží na situaci). Všichni se shodli, že preferují drogy přírodní.

Sedmý blok jsem zaměřila na rodinné zázemí, kdy jsem zjišťovala, z jaké rodiny pocházejí a jaký názor má rodina na jejich účast na freetekno akcích, zda bydlí stále u rodičů, jak by charakterizovali jejich rodinné vztahy. Dva dotazovaní pocházejí z úplné rodiny, vztahy v rodině charakterizují jako nyní bezproblémové, občas se objevovali problémy, ale ty spíše spojují s dospíváním. Respondenti se také brzo odstěhovali od rodičů a bydlí sami nebo s kamarády. Rodičům dvou dotazovaných teď už nevadí, že se účastní těchto akcí, u jedné dotazované zpočátku jejím rodičům vadila konzumace drog spojená s touto subkulturou. Další dva dotazovaní pocházejí z rozvedených rodin, bydlí se svými partnery a vztahy hodnotili spíše jako problémové. Po rozvodu uváděli zvláštní atmosféru, která v rodině panovala, a tak raději veškerý volný čas věnovali aktivitám venku, aby nemuseli být doma. Proto se také brzo od rodičů odstěhovali. Jedním z důvodů vstupu do subkultury freetekno tedy mohla být i tato rodinná situace.

Osmý blok se svými otázkami zaměřuje na pohled veřejnosti. Zjišťovala jsem, jaký si myslí, že je pohled veřejnosti na subkulturu freetekno, zda se setkali s negativními reakcemi na sebe od veřejnosti a zda se jim změnil pohled na veřejnost. Od starších generací je názor na jejich subkulturu spíše negativními, protože nemají dostatečné informace. Mezi mladými je pozitivní názor a velká podpora. Jedná se o individuální záležitost, ne všichni starší zaujímají negativní názor. Jak uvádí jeden z dotazovaných:

A: Jednou ne dokonce víckrát se nám stalo, že tam přišli nějaký starší důchodci a líbilo se jim to, jak si tam žijeme a jak si tam baštíme a tancujeme a popíjíme, takže se tam za námi stavili, protože jsme tam točili pivko a trávili tam s náma chvílku a povídali si s náma.

Jeden z dotazovaných nosil 8 let dredy a občas se setkával s negativními reakcemi ze strany veřejnosti. Opět se to týkalo hlavně starší generace. Ostatní nezažili negativní reakce na svůj vzhled, ale několikrát se jim stalo, že obyvatelé okolních vesnic si na jejich hlasitou hudbu na akci stěžovali na policii.

Pohled na veřejnost se u 3 dotazovaných rozhodně změnil.

A: Určitě jsem poznal ty lidi, co byli vedeni tou komercí tím středním proudem diskoték a tak podle nebyli tak open minded tak duševně otevření, aby dokázali uznávat i jiné hodnoty a co se týká těch lidí z prostředí freetekna tak určitě mají větší rozhled, dokázali se s tebou bavit o víc věcech, než se s tebou bavili ti diskotékový lidi

B: Určitě změnil, dříve jsem se hodně řídil ostatními, co si o mě myslí. Ted' už mi to je jedno.

C: Celkově dávám přednost našim lidem, kteří jsou pro mě upřímnější, férový. Ostatním už tolik nevěřím, dávám si na ně větší pozor.

S životním stylem je spojována i oblast hodnot a hodnotové orientace. Poslední devátý blok otázek byl tedy zaměřen na hodnotovou orientaci členů subkultury freetekno. Kdy jsem zjišťovala, jaké hodnoty považují v životě za důležité. Zajímalo mě, jaké hodnoty jsou pro členy subkultury freetekno důležité. Překvapilo mne, že všichni čtyři dotazovaní uvedli, že jsou pro ně nejdůležitějších duševní hodnoty (tedy přátelství, rodina, svoboda, zdraví, volný čas, zábava,...). Naopak peníze pro ně představují méně důležitou hodnotu.

A: Tak samozřejmě duševní (to co člověk prožil) ty zkušenosti hlavně a co se týká majetku těch hmotných statků, to není v životě tak důležité. Někteří lidé jsou dokonce tak chudí, že mají jenom peníze. Takže takhle bych to chtěl říct. Duševní stránka je určitě důležitější než aby se někdo se mnou porovnával, že má tady nějaký auto. Věci který člověk defakto ke svému životu nepotřebuje a ani na ně nemá, na který si musí zaprvé půjčovat, aby mu záviděli ti lidé, kteří mu můžou být upřímně uomlouvám se za ten výraz. Kterým to může být úplně jedno, jaký auto má. Tady ten přístup lidí je sílený. Na nejvyšší žebříček hodnot bych zařadil tyto duševní hodnoty jako svobodu, přátelství.

B: Změnil se mi celkově pohled na svět. To co pro mě bylo důležité dříve jako dobrá práce, vydělávat dost peněz už pro mě přestalo být důležité. Začal jsem si víc cenit těch ostatních věcí jako přátelství, rodiny, přítelkyně

C: Dřív jsem se dost zajímalo názor ostatních, nyní se starám výhradně o sebe a jde mi o to hlavně, abych byla spokojená. Takže nejdůležitější je pro mě samozřejmě zdraví, rodina a přátelé, volný čas.

D: Tak určitě pro mě nejdůležitější je zdraví, přátelství, rodina

6.3.2 Stanovení hypotéz

Z rozhovorů jsem zjistila několik zajímavých informací, které jsem použila pro stanovení hypotéz.

Tři ze čtyř rozhovorů probíhaly s členy, kteří mají vlastní soundsystem. Kupují si hudební i světelnou výbavu ze svých financí, mixují vlastní hudbu, organizují vlastní akce, na akcích mají vlastní bar, kde prodávají alkoholické i nealkoholické nápoje. Předpokládám, že veškerý volný čas v tomto případě věnují freeteknu. Stanovila jsem tedy následující hypotézu.

H1: Osoby, které jsou členy soundsystemů věnují veškerý volný čas freeteknu, ve srovnání s lidmi, kteří nejsou členy žádného soundsystemu.

K hypotéze se vztahují tyto otázky v dotazníku:

- otázka č. 7: Jsi členem soundsystemu?
- otázka č. 8: Ve svém volném čase se věnuji

Jako doplňující otázky k této hypotéze jsou v dotazníku otázka č. 4 Freetekno je pro mě.

„Životní styl zahrnuje hodnotovou orientaci člověka, projevuje se v jeho chování i ve způsobech využívání a ovlivňování materiálních i sociálních životních podmínek. Všechny tyto skutečnosti lze posuzovat mj. i z hlediska volného času a hospodaření s ním. Každý člověk má svůj individuální systém hodnot, který se utváří vlivem životních podmínek aktivitou jedince.“ (Pávková a kol. in Smolík, 2010, s. 38) Domnívám se,

že vstupem do subkultury freetekno se mohl změnit hodnotový žebříček jejich členů. Provedla jsem 4 rozhovory s členy, kteří se na freetekno scéně pohybují již více než tři roky. U všech dotazovaných jsem zjistila, že se jim změnil hodnotový žebříček i pohled na ostatní. Za nejdůležitější hodnoty v jejich životě uvádějí hodnoty duševní povahy. Domnívám se, že u krátkodobých členů freetekna, bude hodnotový žebříček ještě ovlivněn původním životním stylem a bude tedy odlišný od dlouhodobých členů. Další hypotéza zní:

H2: Dlouhodobí členové subkultury freetekno mají na nejvyšších příčkách hodnotového žebříčku duševní hodnoty, zatímco krátkodobí členové mají na nejvyšších příčkách materiální hodnoty.

Dlouhodobí členové subkultury jsou ti, kteří se freeteknu věnují 5 a více let. Krátkodobí členové jsou ti, kteří se freeteknu věnují méně než 5 let.

K hypotéze se vztahují tyto otázky v dotazníku:

- otázka č. 3 Jak dlouho jsi příznivcem freetekno scény?
- otázka č. 9: Ke každé hodnotě přiřaď číslo od 1 do 15 podle její aktuální důležitosti v tvém životě. (1 = nejvýznamnější, 15 = méně důležitá)

Respondenti měli k dispozici 15 hodnot, ke kterým měli přiřadit číslo, podle toho jak jsou pro ně hodnoty důležité. Jednalo se o tyto hodnoty: zábava, vzdělání, kariéra, společenské postavení, úspěch, tolerance, majetek, rodina přátelství, politika, svoboda, volný čas, zdraví, peníze, dobrá práce. Materiálními hodnotami v tomto případě představují peníze a majetek, ostatní hodnoty představují duchovní hodnoty. Na nejvyšších příčkách hodnotového žebříčku se rozumí na 1. – 5. příčce.

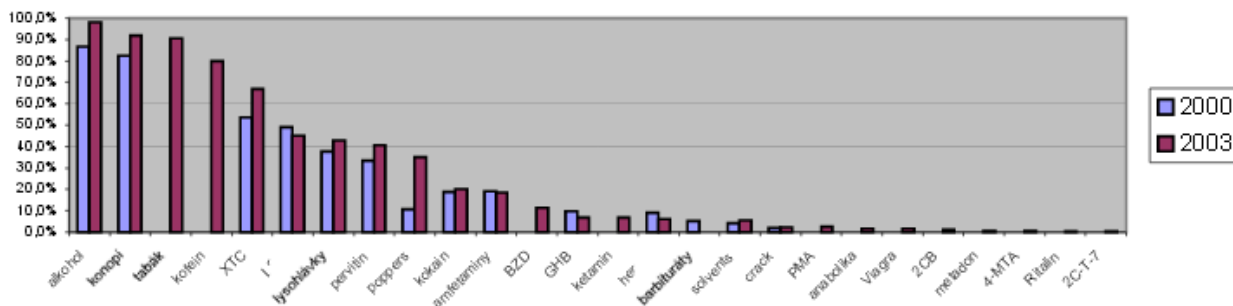
Doplňujícími otázky k této hypotéze jsou v dotazníku:

- otázka č. 10: Myslíš si, že vstup do freetekna ti změnil hodnotový žebříček?
- otázka č. 11: Pokud ano, vypiš, kterých 5 hodnot byly pro tebe dříve nejdůležitější

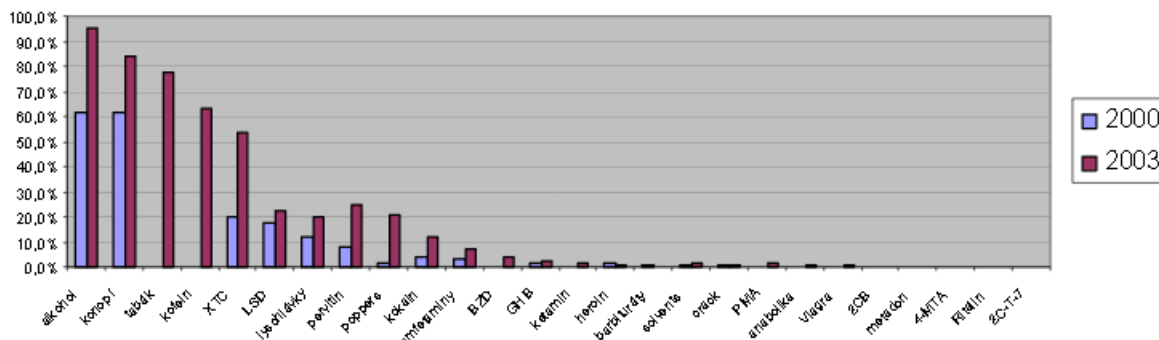
Řada studií se zabývá konzumací drog v rámci taneční scény. Z českých průzkumů můžeme zmínit výzkumnou studii Csémyho, Sovinové a Komárka, která zkoumala vztah mezi technem a drogami v České republice. Výzkumu se účastnilo 505 účastníků techno

akcí. „Z této studie vyplynulo, že 94 % respondentů konzumovalo alkohol, 90 % kouřilo cigarety (za poslední měsíc to bylo 77,2 %), 88 % respondentů uvedlo, že mají zkušenost s konopnými drogami. Za poslední měsíc mělo zkušenost s halucinogeny přibližně 22 % respondentů, s pervitinem, 20 % a s extází 19,4 %. Autoři studie poznamenali, že účastníci techno scény tvoří homogenní skupinu. Mladí lidé pohybující se v techno scéně jsou velmi různorodé osoby působící v nejrůznějších partách. Výsledky studie však naznačily, že užívání drog je mezi mladými lidmi, kteří navštěvují pořady s techno hudbou, značně rozšířené.“ (Csémy, Sovinová, Komárek in Smolík, s. 244-245) Konzumací drog mezi příznivci elektronické taneční hudby v České republice se zabýval i MUDr. Pavel Kubů a to v letech 2000 – 2003. Výzkum prováděl pomocí dotazníků za účasti 1 155 respondentů v roce 2000 a 1652 respondentů v roce 2003. Hlavním zjištěním je nárůst celoživotní i roční prevalence užití většiny sledovaných drog kromě LSD, GHB, heroinu a rozpouštědel, kde oba indikátory klesají (Grafy 1 a 2).“ (Koubů, Csémy, 2004, s. 2)

Graf 1: Celoživotní prevalence užití drogy v letech 2000 a 2003 mezi příznivci el.taneční hudby

Graf 2: Roční prevalence užití drogy v letech 2000 a 2003 mezi příznivci el.taneční hudby

Grafy převzaty z: Kubů, Csémy, 2004, s. 2

Z různých studií je patrná spojitost konzumace drog s taneční scénou. Průzkumné šetření zaměřím na konzumaci drog u členů freetekno scény, a to zejména na nejčastěji konzumované drogy jako alkohol, marihuana, lysohlávky, LSD a extázi. Z rozhovorů jsem zjistila, že všichni 4 dotazovaní preferují konzumaci přírodních drog. Dále také hovoří starší freeteknaři o mladších jako o ještěrech, kteří jsou ještě nevybouřeni a jezdí na akce především kvůli možnosti konzumace drog, kdy jim je jedno co si dají, hlavně že si něco dají. Nepřemýšlí, co si dávají a často to s konzumací přeznou. Předpokládám, že se nerozhodují, zda se jedná o přírodní nebo syntetickou drogu. Domnívám se, že věkově starší členové freetekno subkultury preferují přírodní drogy před syntetickými. Stanovila jsem proto následující hypotézu.

H3: Předpokládám že freeteknaři ve věkové skupině 26 let a více dávají přednost konzumaci přírodních drog před syntetickými, než věková skupina 25 let a méně.

K hypotéze se vztahují tyto otázky v dotazníku:

- otázka č. 2: Do jaké věkové skupiny patříš?
- otázka č. 15: Jaké drogy konzumuješ?
- otázka č. 18: Který typ drog preferuješ?

Doplňujícími otázkami k této hypotéze jsou:

- otázka č. 12: Konzumuješ alkohol na freetekno akcích?
- otázka č. 13: Konzumuješ drogy na freetekno akcích?
- otázka č. 14: Z jakého důvodu konzumuješ drogy?
- otázka č. 16: Drogy konzumuji
- otázka č. 17: Dokázal/a by sis freeparty představit bez konzumace drog?

Přírodními drogami se rozumí: alkohol, nikotin, marihuana, houbičky. Syntetickými drogami se rozumí: LSD, extáze, kokain, pervitin, heroin, morfin, toulén, opium.

„Z ontogenického hlediska můžeme říci, že identifikace se skupinou, potažmo subkulturou, poskytuje dospívajícímu jedinci dočasný azyl v období jeho vnitřního hledání. Do určité míry nahrazuje členům rodinu, poskytuje emoční, sociální i materiální podporu.“ (Smolík, 2010, s. 22 a s. 25) Usuzuji, že jedním z důvodů vstupu do subkultury mohou být problémy v rodině, kdy se jedinec snaží od těchto problémů uniknout a může najít své

nové místo v subkultuře jako druhé rodině. Zjišťovala jsem tedy, zda na vstup do subkultury freetekno může špatné rodinné zázemí. Zaměřila jsem se hlavně na skutečnost, zda příslušníci freetekno subkultury pocházejí z úplné či neúplné (rozvedené) rodiny. U dvou rozhovorů byli respondenti z úplných rodin, kde mi potvrdili, že měli nějaké problémy s rodiči, ale spíše to souviselo s pubertou a dospíváním, ale za důvod vstupu do subkultury freetekno by to nevedly. V případě dalších dvou rozhovorů se jednalo o respondenty z rozvedené rodiny, kteří uvedli, že situace v rodině byla po rozvodu zvláštní, a tak raději hledali zabavení mimo rodinu. Nechtěli moc pobývat doma, a proto by tato příčina mohla být jedním z důvodů, proč vstoupili do subkultury freetekno. Jako poslední hypotézu jsem stanovila:

H4: Předpokládám, že u členů subkultury freetekno, kteří pocházejí z neúplných rodin, byl jeden z důvodů vstupu do subkultury špatné rodinné zázemí, ve srovnání se členy z úplných rodin.

Neúplnou rodinou se rozumí rozvedená rodina, kde vyrůstali pouze s jedním z rodičů. K neúplné rodině jsem zařadila i respondenty, kteří vyrůstali bez rodičů.

K této hypotéze nevztahují tyto otázky v dotazníku:

- otázka č. 22: Vyrůstal/a jsem
- otázka č. 5: Z jakého důvodu si se rozhodl/a vstoupit do komunity freetekno?

Doplňující otázka k této hypotéze byla otázka č. 23: Vztahy ve své rodině bych charakterizoval/a jako.

6.3.3 Kvantitativní šetření

Tyto hypotézy budou verifikovány nebo falzifikovány pomocí výsledků získaných z kvantitativního šetření prostřednictvím dotazníků. Dotazník patří mezi nejčastěji používanou techniku používanou ke sběru dat. „Je to způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Dotazník je určen především pro hromadné získávání údajů. Myslí se tím získávání údajů o velkém počtu odpovídajících. Proto se dotazník považuje za ekonomiky výzkumný nástroj. Můžeme jím získávat velké množství informací při malé investici času.“ (Gavora, 2000, s. 99) Vytvořila jsem vlastní dotazník s 24 převážně uzavřenými otázkami s výběrem z několika možností. V dotazníku

se nachází také 3 otevřené otázky. Pečlivě jsem se zaměřila na sestavení pořadí otázek v dotazníku. Začala jsem jednoduchými a obecnými otázkami a později jsem zařadila konkrétnější dotazy a na závěr otázky citlivějšího charakteru, které by mohly na začátku dotazníku řadu respondentů odradit. Otázky jsem v dotazníku pokládala jednoduše a srozumitelně, aby respondenty dotazník neodradil a dokončili ho. Dotazník jsem mezi respondenty zasílala prostřednictvím internetu, kde jsem dotazníky šířila především prostřednictvím e-mailu a sociálních sítí, kde jsem se zaměřila na skupiny a stránky zaměřené na freetekno. S některými dotazníky mi pomohli známí, kteří je dále šířili mezi jejich další kamarády, kteří se v oblasti freetekna pohybují. Celkový počet vyplněných dotazníků byl 143, z toho byly 4 dotazníky vyřazeny, protože nebyly úplně vyplněné. Ze začátku jsem měla obavy, zda získám dostatečné počet respondentů. Překvapilo mne, s jakým zájmem členové subkultury freetekno vyplňovali dotazníky. K vyhodnocení získaných údajů sloužilo 136 dotazníků. Dotazník je uveden v příloze diplomové práce.

6.4 Vyhodnocení a interpretace dat

Tato kapitola se zabývá vyhodnocením získaných dat z dotazníků a ověření stanovených hypotéz. Výsledky získané z dotazníků jsou prezentovány v tabulkách a grafech. Konec kapitoly obsahuje shrnutí výsledků a odpovědi na výzkumné otázky.

6.4.1 Identifikace členů subkultury freetekno

Pomocí úvodních a závěrečných otázek v dotazníku byla zjištěna charakteristika cílové skupiny – z hlediska pohlaví, věku, vzdělání a zaměstnání. Zjišťovala jsem také jaké je jejich rodinné zázemí.

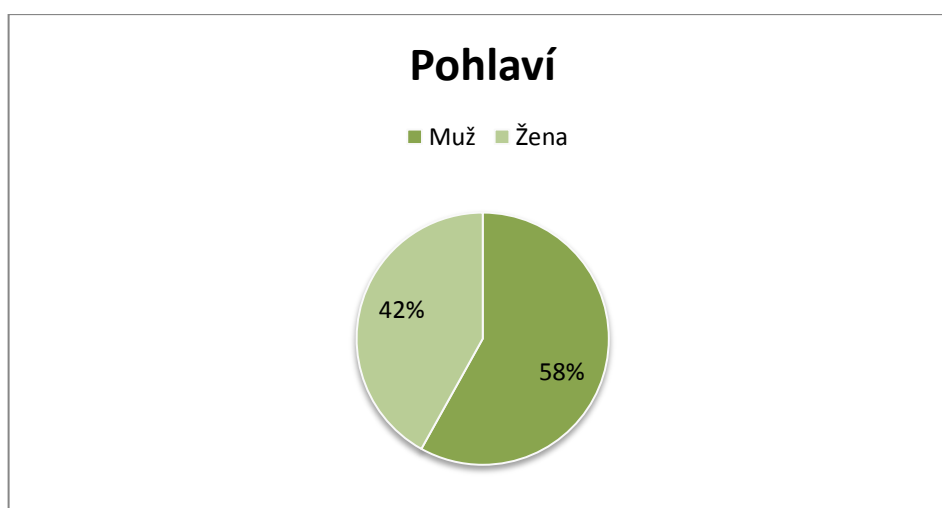
1) Pohlaví

Tabulka 1 – Pohlaví respondentů

Pohlaví	počet respondentů	%
muži	79	58
ženy	57	42
celkem	136	100

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 1 – Pohlaví respondentů

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

První otázkou v dotazníku jsem zjišťovala jaké je zastoupení mužů a žen v subkultuře freetekno. Dotazník vypracovalo celkem 136 respondentů, z toho 79 mužů (58 %) a 57 žen (42 %.)

2) Věk respondentů

Tabulka 2 – Věk respondentů

Věkové skupiny	počet respondentů	%
méně jak 15 let	0	0
15 – 20 let	19	14
21 – 25 let	50	37
26 – 30 let	34	25
31 – 35 let	25	18
36 let a více	8	6
celkem	136	100

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 2 – Věk respondentů

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Pomocí druhé otázky v dotazníku jsem zjišťovala věkové složení členů subkultury freetekno. Věk respondentů byl rozdělen do 6 skupin. Největší zastoupení představuje věková skupina 21 – 25 let (37 %, 50 respondentů), dále věková skupina 26 -30 let (25%, 34 respondentů), věková skupina 31 – 35 let (18 %, 25 respondentů), věková skupina 15 –

20 let (14 %, 19 respondentů). Nejmenší zastoupení měla věková skupina 36 let a více (6 %, 8 respondentů). Ve věkové skupině méně než 15 let nebyl žádný z respondentů.

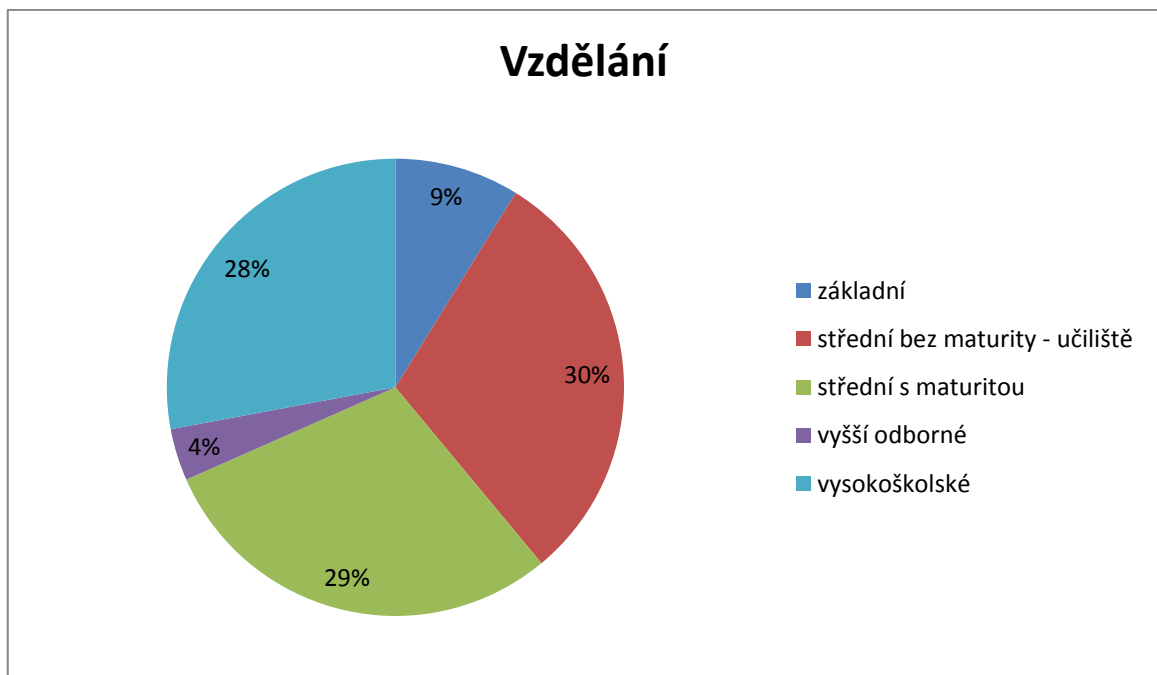
3) Nejvyšší dosažené vzdělání

Tabulka 3 – Nejvyšší dosažené vzdělání

Vzdělání	počet respondentů	%
základní	12	9
střední bez maturity (učiliště)	41	30
střední s maturitou	40	29
vyšší odborné	5	4
vysokoškolské	38	28

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 3 – Nejvyšší dosažené vzdělání

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Při zjišťování nejvyššího dosaženého vzdělání bylo největší zastoupení středoškolského vzdělání bez maturity – učiliště (30 %, 41 respondentů). Středoškolské vzdělání mělo celkem 40 respondentů (29 %), vysokoškolské vzdělání mělo 38 respondentů (28 %), základní vzdělání mělo 12 respondentů (9 %) a 5 respondentů uvedlo jako nejvyšší dosažené vzdělání – vyšší odborné (4 %).

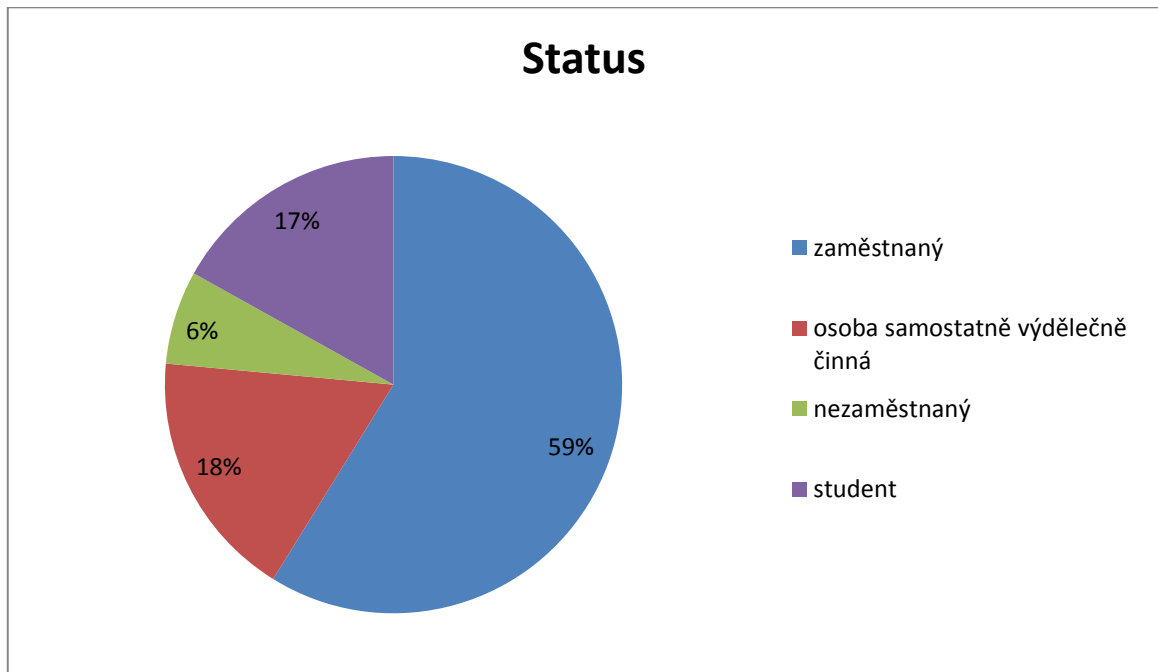
4) Status

Tabulka 4 – Status

Status	počet respondentů	%
zaměstnaný	80	59
osoba samostatně výdělečně činná	24	18
nezaměstnaný	9	6
student	23	17

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 4 - Status

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

V jedné z otázek v dotazníku jsem zjišťovala jaký je aktuální status respondentů, zda jsou zaměstnaní, nezaměstnaní, osoba samostatně výdělečně činná či studenti. Největší zastoupení bylo zaměstnaných respondentů (59 %, 80 respondentů). Druhou skupinu tvořili respondenti, kteří jsou osoby samostatně výdělečně činné (18 %, 24 respondentů), 23 respondentů byli studenti (17 %). Nejméně početnou skupinu tvořili nezaměstnaní respondenti (6 %, 9 respondentů).

Při identifikaci členů subkultury freetekno mne také zajímalo jejich rodinné zázemí. Několik otázek jsem tedy v dotazníku směřovala na zjištění: z jaké rodiny pocházejí, zda bydlí sami či s rodiči, kolik mají sourozenců apod.

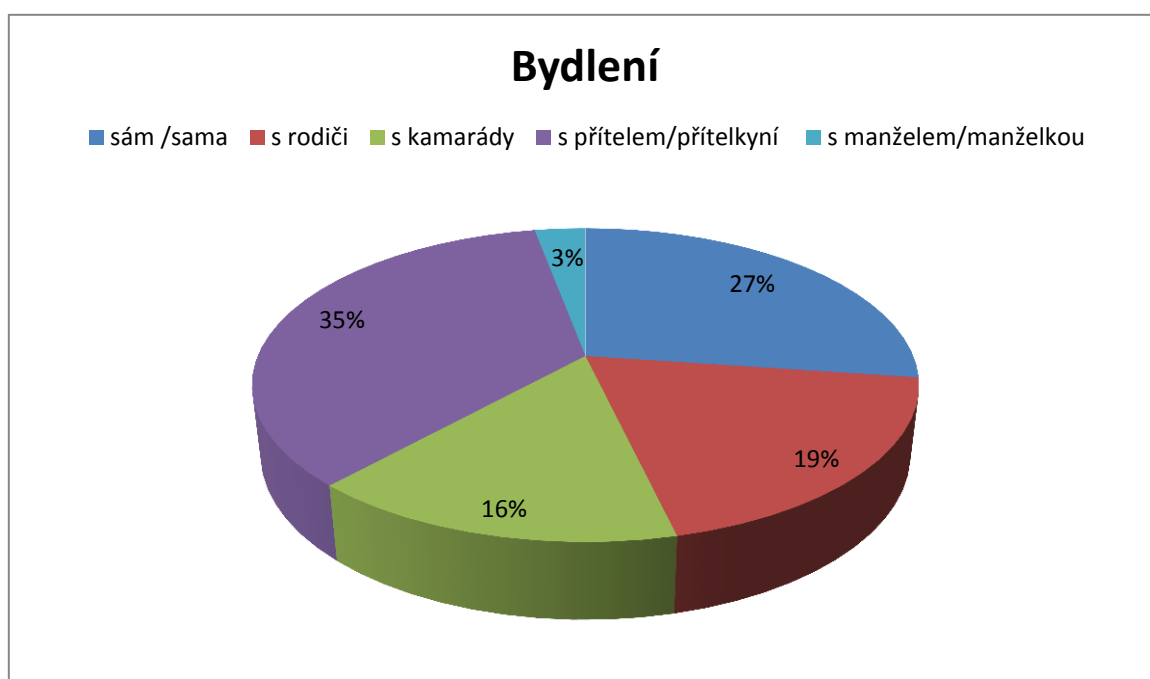
5) Bydlení

Tabulka 5 – Bydlení

Bydlení	počet respondentů	%
sám/sama	37	27
s rodiči	26	19
s kamarády	21	16
s přítelem/přítelkyní	48	35
s manželem/manželkou	4	3

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 5 – Bydlení

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Největší zastoupení tvořilo 48 respondentů (35 %), kteří bydlí s přítelem či přítelkyní, 37 respondentů (27 %) bydlí sám/sama, 26 respondentů (19 %) bydlí s rodiči a

21 respondentů (16 %) bydlí s kamarády. Pouze 4 respondenti (3 %) bydlí s manželem či manželkou.

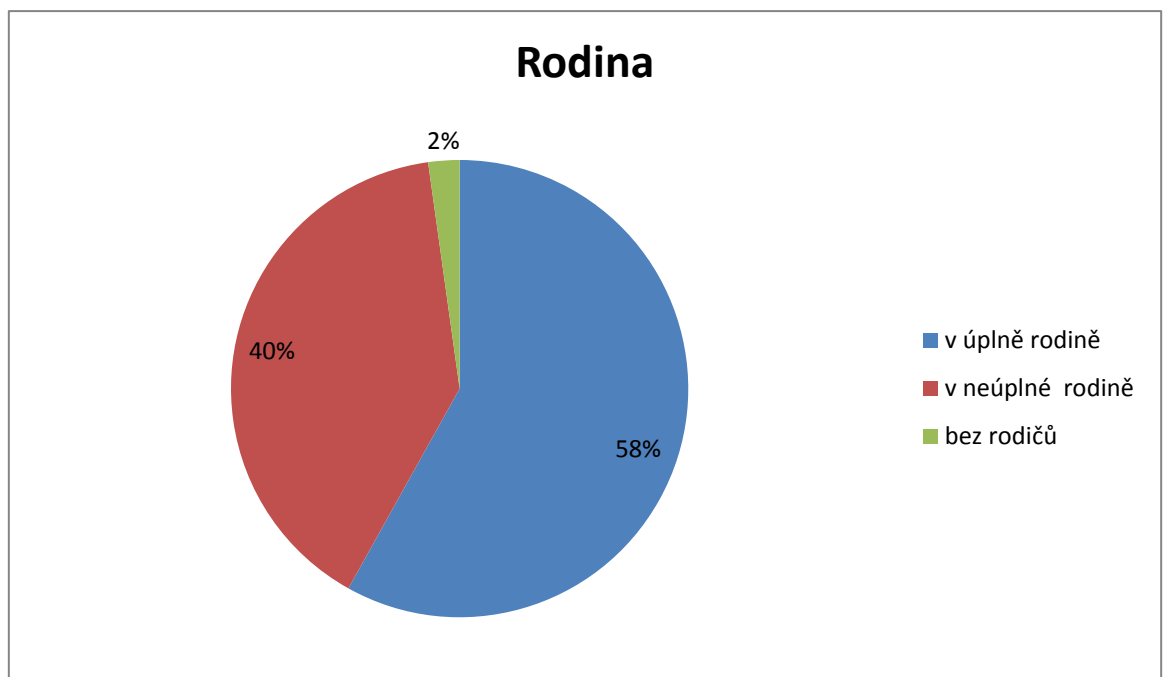
6) Rodina

Tabulka 6 - Rodina

Rodina	počet respondentů	%
úplná rodina (s matkou i otcem)	79	58
neúplná rodina (s jedním z rodičů)	54	40
bez rodičů	3	2

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 6 – Rodina

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Z úplné rodiny pochází 79 respondentů (58 %), vyrůstali s otcem i matkou, 54 respondentů (40 %) vyrůstalo v neúplné rodině (s matkou nebo otcem) a 3 respondenti (2 %) uvedli, že vyrůstali bez rodičů.

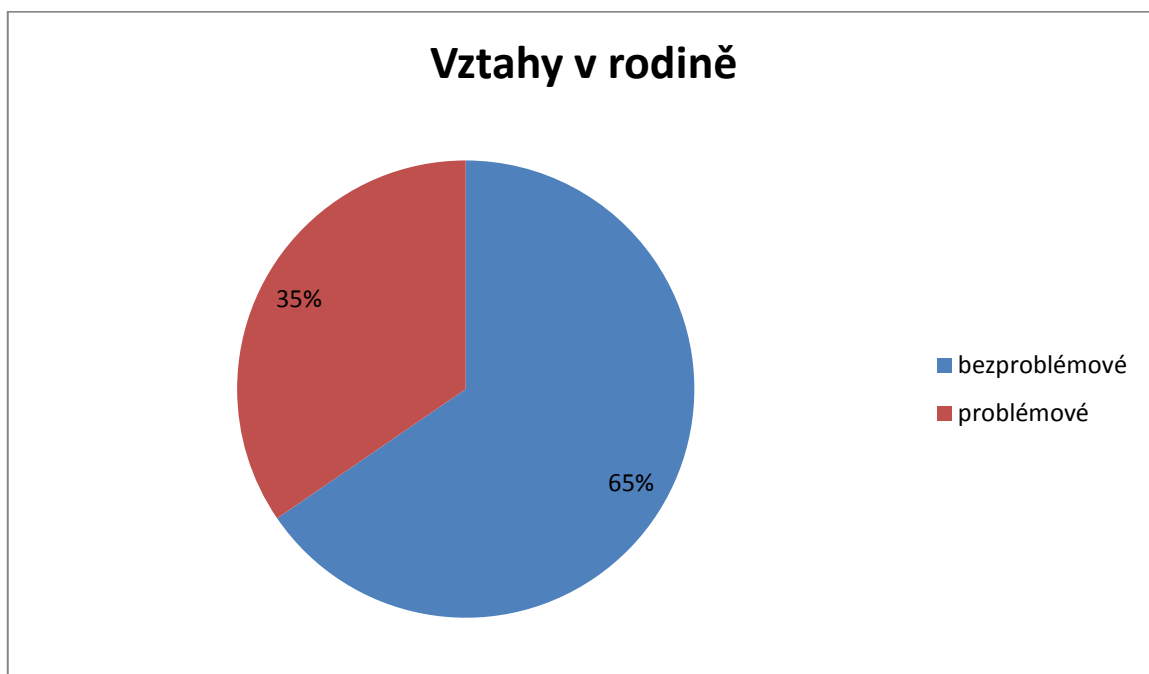
7) Vztahy v rodině

Tabulka 7 – Vztahy v rodině

Vztahy v rodině	počet respondentů	%
bezproblémové	89	65
problémové	47	35

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 7 – Vztahy v rodině

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Největší zastoupení tvoří respondenti, kteří uvedli vztahy v rodině jako bezproblémové (65 %, 89 respondentů). Druhá skupina se zastoupením 47 respondentů (35 %) uvedla své vztahy v rodině jako problémové.

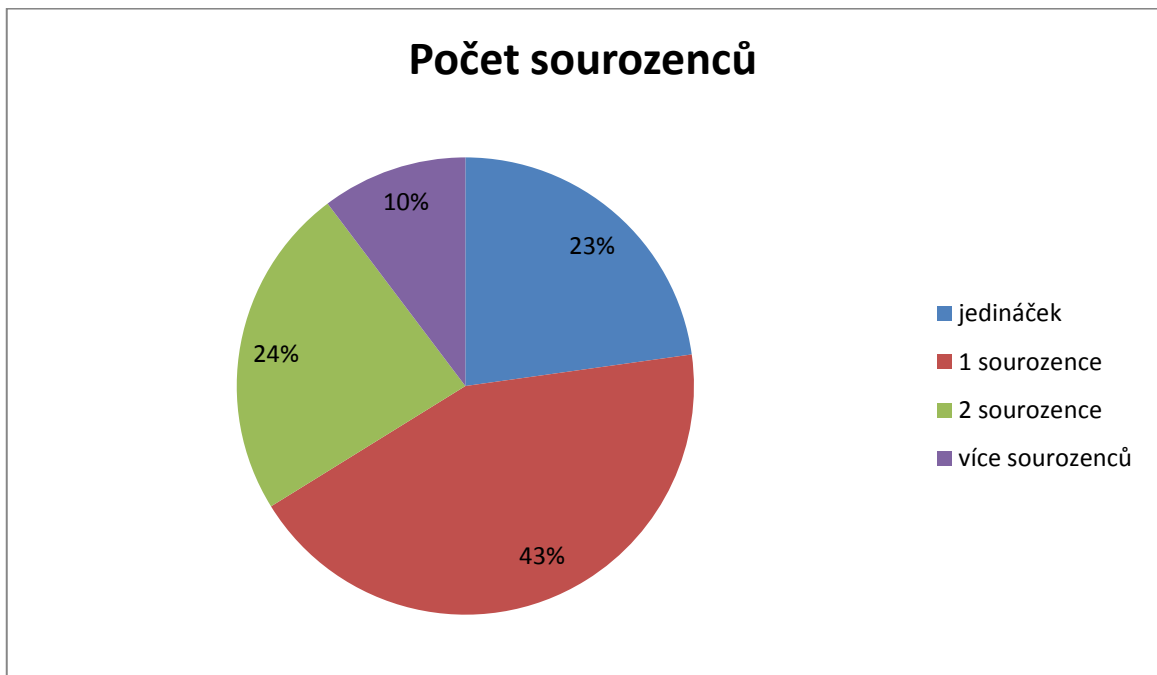
8) Počet sourozenců

Tabulka 8 – Počet sourozenců

Počet sourozenců	počet respondentů	%
jedináček	31	23
1 sourozece	59	43
2 sourozece	32	24
více sourozenců	14	10

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 8 – Počet sourozenců

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Největší skupina respondentů (43 %, 59 respondentů) má jednoho sourozece, 32 respondentů (24 %) má 2 sourozece, 31 respondentů (23 %) nemají sourozece a 14 respondentů (10 %) má více jak 2 sourozece.

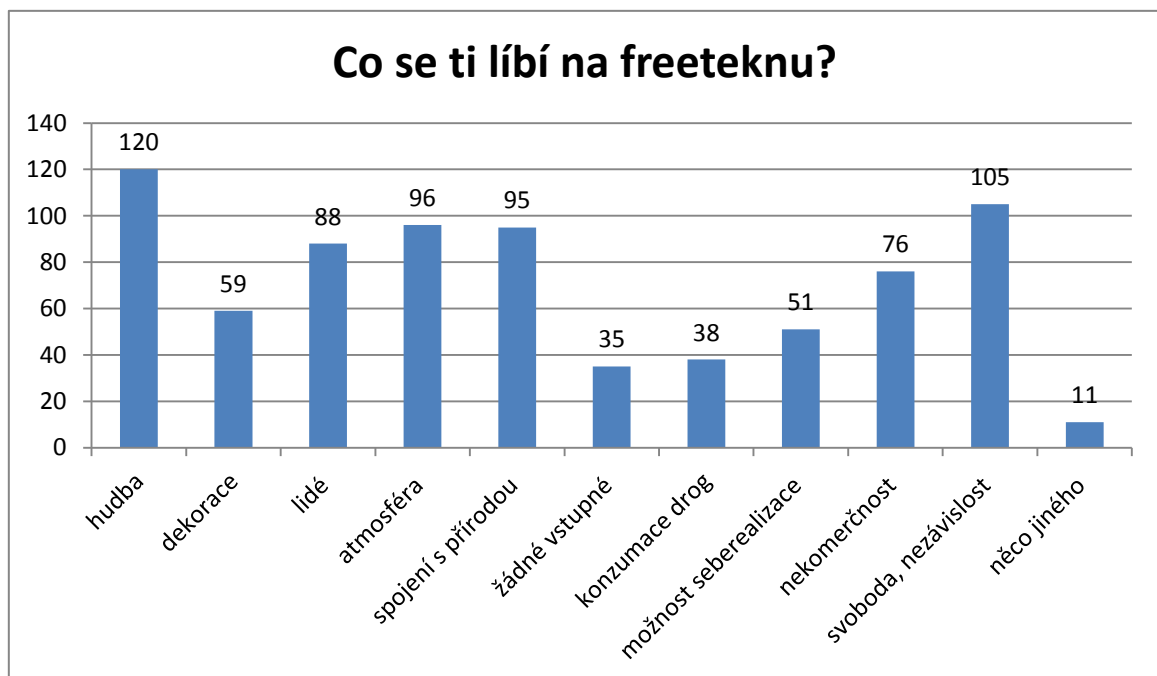
9) Freetekno

Tabulka 9 – Co se ti líbí na freeteknu?

Co se členům líbí na freeteknu?	počet respondentů
hudba	120
dekorace	59
lidé	88
atmosféra	96
spojení s přírodou (venkovní akce)	95
žádné vstupné	35
konzumace drog	38
možnost seberealizace	51
nekomerčnost	76
svoboda, nezávislost	105
něco jiného	11

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 9 – Co se ti líbí na freeteknu?

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Nejvíce se členům subkultury freetekno líbí:

1. hudba
2. svoboda, nezávislost
3. atmosféra
4. spojení s přírodou
5. lidé
6. nekomerčnost
7. dekorace
8. možnost seberealizace
9. konzumace drog
10. žádné vstupné

11 respondentů uvedlo možnost něco jiného, kde nejčastěji uváděli, že se jím na freeteknu líbí také cestování, poznávání nových míst a lidí, fireshow apod.

Shrnutí – identifikace členů subkultury freetekno

Vyhodnocení této části výzkumného šetření nám pomohlo odpovědět na stanovenou dílčí výzkumnou otázku: Jaká je identita členů subkultury freetekno? Ze získaných informací je patrné, že identita členů subkultury freetekno je různorodá. Zastoupení mužů a žen v subkultuře freetekno je vyrovnané, není tedy záležitostí pouze jednoho pohlaví. Věkové složení v subkultuře freetekno je široké. Věkové rozpětí lze stanovit od 15 let do 36 let. V subkultuře freetekno jsou i členové starší 36 let, zatímco členy mladší 15 let zde pravděpodobně nenajdete. V subkultuře najdeme i širokou škálu účastníků s různým vzděláním. Největší zastoupení tvořilo vzdělání středoškolské bez maturity, středoškolské s maturitou a velkou část respondentů tvořili také vysokoškoláci. Své zastoupení v subkultuře mají také osoby se základním a vyšším odborným vzděláním. Z hlediska statusu zde je také různorodé zastoupení od zaměstnaných, osob samostatně výdělečně činných, studentů i nezaměstnaných. Ze získaných údajů je zřetelné, že subkultura je otevřená pro všechny bez rozdílu věku, pohlaví, vzdělání či zaměstnání. Z hlediska rodinného zázemí většina respondentů bydlí s přítelem či přítelkyní nebo sám. Někteří bydlí stále s rodiči nebo s kamarády a nejmenší zastoupení tvoří respondenti, kteří již bydlí s manželem či manželkou. Myslím si, že je to dáno hlavně z hlediska věku, kdy manželství je často spojené s dětmi a v tomto věku již nezbývá tolik volného času věnovat se freeteknu. Většina respondentů pochází z úplně

rodiny (tedy vyrůstali s oběma rodiči), velké zastoupení ale také tvoří respondenti z neúplných rodin (kdy vyrůstali s jedním z rodičů). Nadpoloviční většina respondentů hodnotí své vztahy v rodině jako bezproblémové. Z hlediska počtu sourozenců největší zastoupení tvoří respondenti s jedním sourozencem.

6.4.2 Ověření hypotéz

Hypotéza č. 1

Osoby, které jsou členy soundsystémů věnují veškerý volný čas freeteknu, ve srovnání s lidmi, kteří nejsou členy žádného soundsystému.

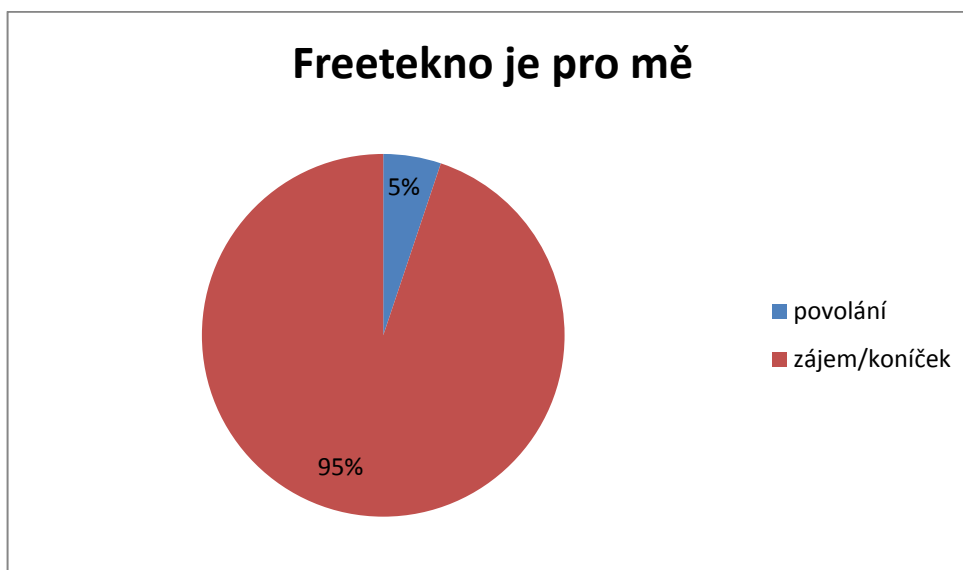
K hypotéze se vztahovaly v dotazníku tyto uzavřené otázky:

- otázka č. 7: Jsi členem soundsystému?
Respondenti měli na výběr ze dvou možností (ano/ne)
- otázka č. 8: Ve svém volném čase se věnuji
Respondenti měli na výběr ze tří možností:
 - pouze freeteknu (jezdím na akce, poslouchám hudbu, komunikuji s ostatní freeteknaři)
 - převážně freeteknu (najdu si čas i na jiné koníčky)
 - jiným zálibám (freetekno je až na druhém místě)

Jako doplňující otázkou k této hypotéze byla uzavřena otázka:

- otázka č. 4: Freetekno je pro mě
Respondenti měli na výběr ze dvou možností: povolání nebo zájem/koníček

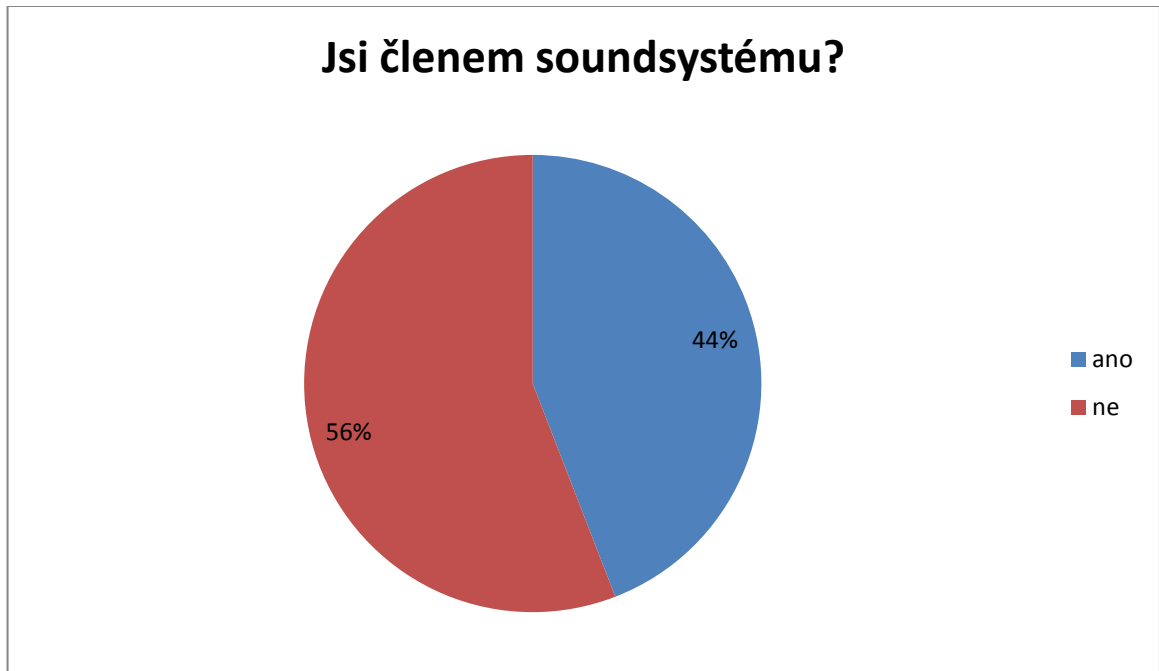
Graf 10 – Freetekno je pro mě

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Pro 7 respondentů (5 %) je freetekno povolání a 129 respondentů (95 %) uvedlo, že freetekno je pro ně zájem/koníček.

Graf 11 – Jsi členem soundsystému?

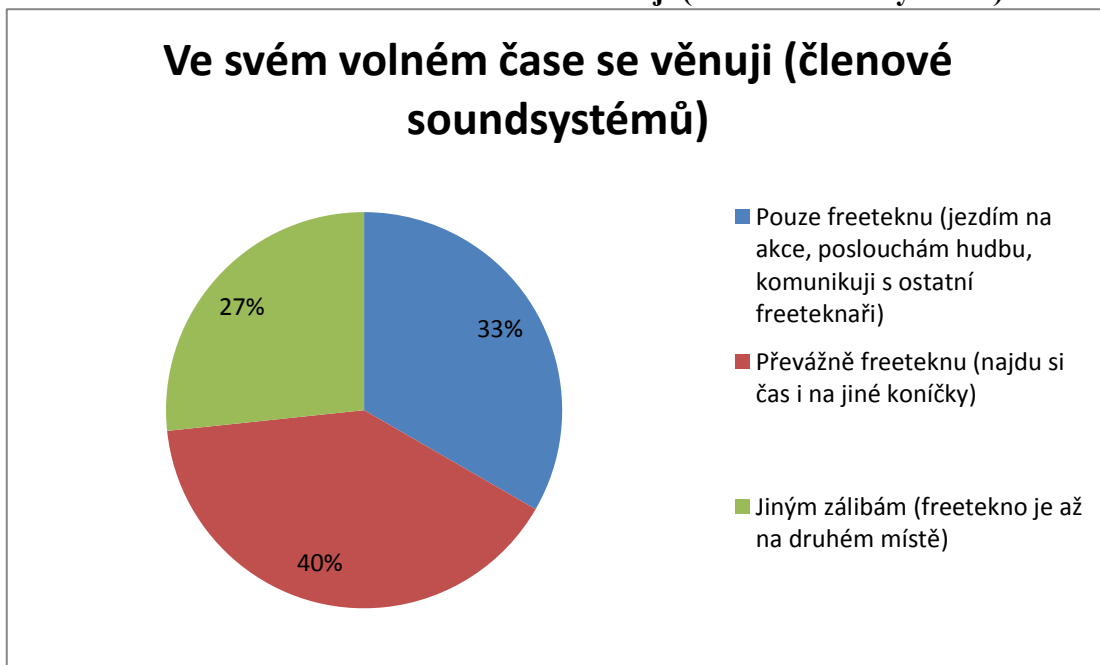

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Ze 136 respondentů bylo 60 respondentů (44 %) členem soundsystému a 76 respondentů (56 %) uvedlo, že není členem žádného soundsystému.

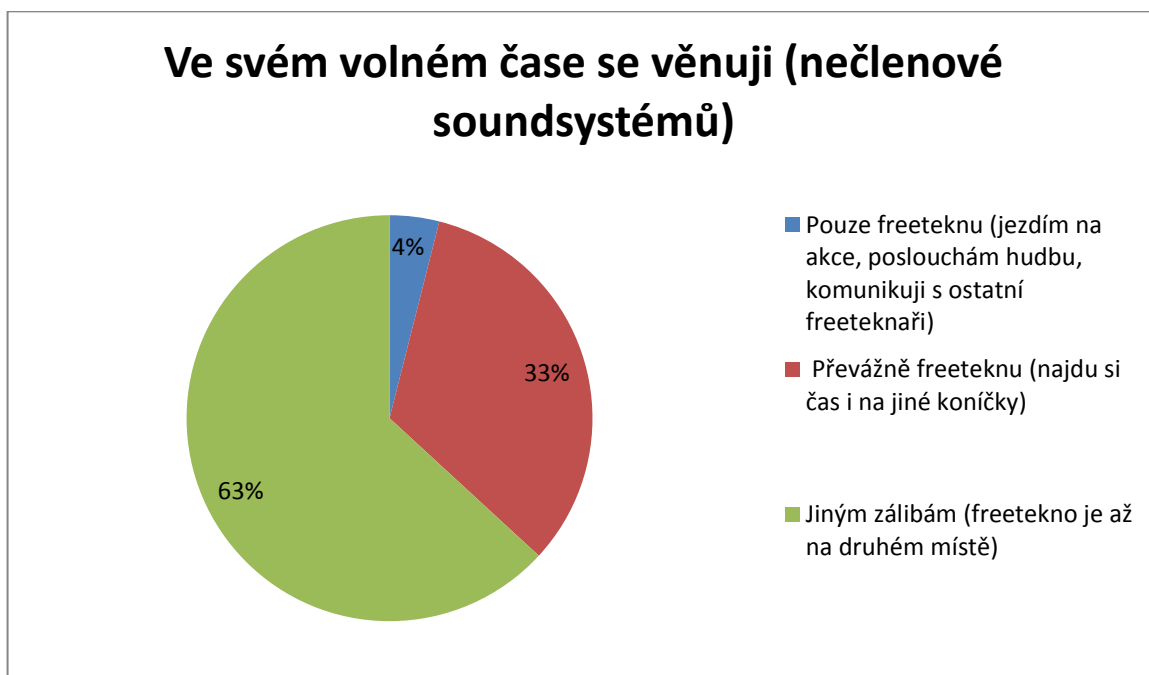
Vyhodnocení osmé otázky v dotazníku jsem rozdělila zvlášť pro členy soundsystémů a pro nečleny soundsystémů.

Graf 12 – Ve svém volném čase se věnuji (členové soundsystémů)

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Graf 13 – Ve svém volném čase se věnuji (nečlenové soundsystémů)

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Z grafů je patrný rozdílný postoj k freeteknu v rámci volného času mezi členy a nečleny soundsystémů. Ve svém volném čase se pouze freeteknu věnuje 20 respondentů (33 %), kteří jsou členy soundsystémů, v případě nečlenů soundsystémů se jedná pouze o 3 respondenty (4 %). Ve svém volném čase se převážně freeteknu věnuje 24 členů soundsystémů (40 %) a 25 nečlenů soundsystémů (33 %). Jiným zálibám dává přednost 48 respondentů (63 %), kteří nejsou členy žádného soundsystému a 16 respondentů (27 %), kteří jsou členy sounsystemu.

Tuto hypotézu budeme statisticky testovat a ověřovat vliv členství v soundsystému na náplň volného času. K ověření jsme stanovili nulovou a alternativní hypotézu.

H_1^0 : Předpokládám, že mezi členstvím v soundsystému a veškerou náplní volného času freeteknu není žádná statisticky významná závislost.

H_1^A : Předpokládám, že mezi členstvím v soundsystému a veškerou náplní volného času freeteknu je statisticky významná závislost.

Zvolili jsme testové kritérium – Test dobré shody pro čtyřpolní tabulku, na hladině významnosti 0,05. Údaje v tabulce č. 10 sloužily k výpočtu testového kritéria.

Tabulka 10 – Vliv členství v soundsystému na náplň volného času

Veškerý volný čas věnují freeteknu	ano	ne	Σ
členové soundsystému	20	40	60
nečlenové soundsystému	3	73	76
Σ	23	113	136

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Hodnota testového kritéria: $\chi^2 = 20,605$

Stupně volnosti: 1

Kritická hodnota: 3,841

Porovnáme-li hodnotu testového kritéria s kritickou hodnotou, zjistíme, že hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota a proto zamítáme H^0 a přijímáme H^A na hladině významnosti 0,05.

Závěr: Existuje statisticky významná závislost mezi členstvím v soundsystemu a veškerou náplní volného času freeteknu.

Výsledky potvrzují platnost hypotézy.

Hypotéza č. 2

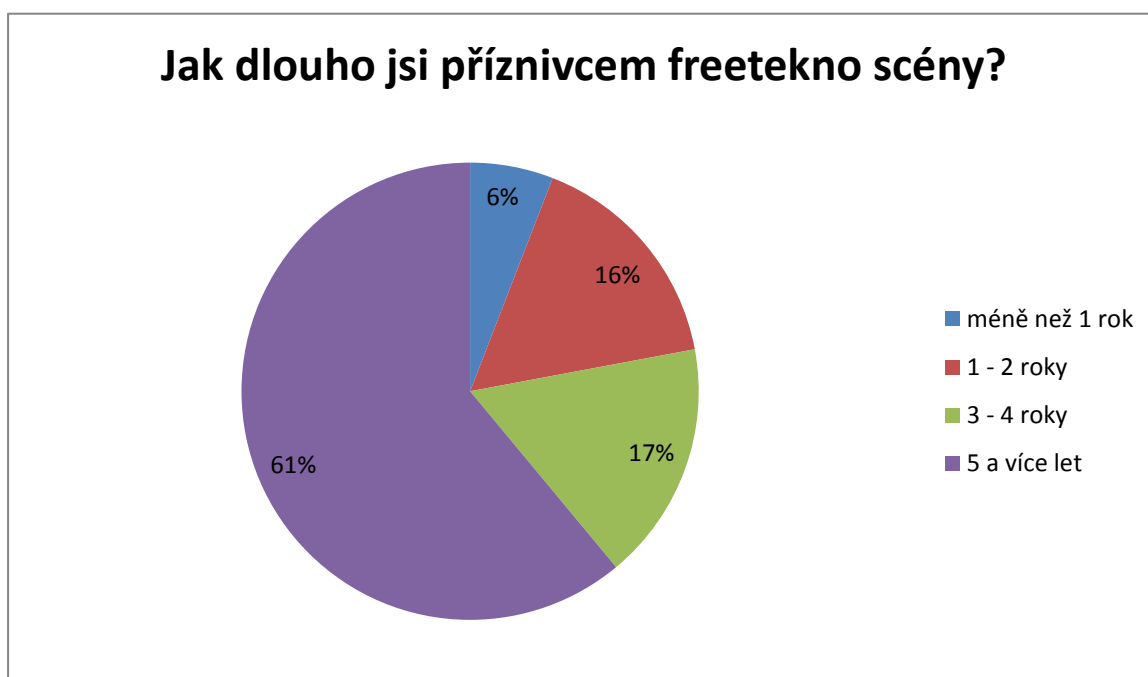
Dlouhodobí členové subkultury freetekno mají na nejvyšších příčkách hodnotového žebříčku duševní hodnoty, zatímco krátkodobí členové mají na nejvyšších příčkách materiální hodnoty.

K této hypotéze se v dotazníku vztahovaly tyto otázky:

- otázka č. 3: Jak dlouho jsi příznivcem freetekno scény?

V této uzavřené otázce měli respondenti na výběr ze 4 možností: méně než 1 rok, 1 – 2 roky, 3 – 4 roky, 5 a více let.

Graf 14 – Jak dlouho jsi příznivcem freetekno scény?

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Největší zastoupení tvořili dlouhodobí členové subkultury freetekno, tedy ti kteří se věnují freeteknu 5 a více let, jednalo se o 83 respondentů (61 %). Skupinu, která se věnuje freeteknu 3 – 4 roky tvořilo 23 respondentů (17 %) a skupinu věnující se freeteknu 1 - 2 roky tvořilo 22 respondentů (16 %). Méně než 1 rok se věnuje freeteknu 8 respondentů (6 %).

Pro ověření hypotézy jsem členy subkultury freetekno rozdělila na dlouhodobé (5 a více let se věnují freeteknu) a krátkodobé (0 – 4 roky se věnují freeteknu.) Dlouhodobý členů subkultury freetekno je 83 a krátkodobých členů je 53.

- otázka č. 9: Ke každé hodnotě přiřad' číslo od 1 do 15 podle její aktuální důležitosti v tvém životě (1 = nejvýznamnější, 15 = méně důležitá). V této otázce respondenti vytvářeli vlastní hodnotový žebříček.

K ověření hypotézy jsem vytvořila zvlášt' tabulky pro každou hodnotu a obě věkové skupiny a zaznamenal, kolik respondentů jí zařadilo na danou pozici. Poté jsem zjistila pro každou hodnotu modus (= nejčastější hodnotu). Ze získaných údajů jsem vytvořila hodnotový žebříček pro obě věkové skupiny.

Tabulka 11 a 12 – Hodnotový žebříček (krátkodobý členové) a (dlouhodobý členové)

Hodnotový žebříček (krátkodobí členové)		Hodnotový žebříček (dlouhodobí členové)	
1	rodina	1	rodina
2	přátelé	2	zdraví
3	zábava	3	přátelé
4	svoboda	4	svoboda
5	peníze	5	zábava
6	zdraví	6	volný čas
7	volný čas	7	tolerance
8	dobrá práce	8	peníze
9	úspěch	9	dobrá práce
10	vzdělání	10	vzdělání
11	kariéra	11	kariéra
12	společenské postavení	12	úspěch
13	tolerance	13	společenské postavení
14	majetek	14	majetek
15	politika	15	politika

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Nejdůležitější hodnotou pro obě skupiny byla rodina, zatímco nejméně důležitou hodnotou považují politiku a majetek. Většina hodnot u obou skupin zaujala obdobné místo. Výrazné rozdíly jsou pouze u hodnoty zdraví, kterou dlouhodobý členové subkultury freetekno staví na druhé místo a pro skupinu krátkodobých členů je tato hodnota až na 6. příčce. Pro dlouhodobé členy subkultury freetekno je důležitou také tolerance, kterou řadí na 7. příčku, zatímco krátkodobý členové řadí toleranci až na 13. příčku. Zaměříme-li se na materiální hodnoty, zjistím, že u krátkodobých členů se nacházejí peníze na 5. příčce a majetek na 14. místě. Pro dlouhodobé členy subkultury freetekno nepředstavují materiální hodnoty tak důležitou roli. Peníze řadí až na 8. příčku a majetek stejně jako první skupina na 14. příčku.

Závěr: U dlouhodobých členů subkultury freetekno se na prvních pěti příčkách neobjevují materiální hodnoty, zatímco u krátkodobých členů subkultury freetekno se jedna materiální hodnota nachází na prvních pěti příčkách.

Výsledky potvrzují platnost hypotézy.

Jako doplňující otázky k hypotéze byly v dotazníku:

- otázka č. 10: Myslíš si, že vstup do freetekna ti změnil hodnotový žebříček?
- otázka č. 11: Pokud si myslíš, že ti freetekno změnilo hodnotový žebříček, vypiš, kterých 5 hodnot byly pro tebe dříve nejdůležitější. Tato otázka byla otevřená.

Graf 15 – Myslíš si, že vstup do freetekna ti změnil hodnotový žebříček?

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

O změně hodnotového žebříčku vstupem do subkultury freetekno je přesvědčeno 56 respondentů (41 %), 53 respondentů (39 %) si nemyslí, že by jim vstup do této subkultury změnil hodnotový žebříček a 27 respondentů (20 %) si nebylo jisto, zda se jim vstupem do subkultury freetekno změnil hodnotový žebříček.

Respondenti, kteří uvedli, že jim vstup do subkultury freetekno změnil hodnotový žebříček, měli povinnou ještě další otázku, kde měli vypsát, kterých 5 hodnot byly pro ně dříve nejdůležitější. Nejčastěji se mezi prvními 5 hodnotami objevovali: peníze,

vzdělání, majetek, společenské postavení, politika, zdraví, rodina, přátelství, čas, kariéra, úspěch. Jeden z respondentů uvedl, že se předtím hodně zajímal o názory ostatních, nyní již se stará výhradně o sebe a jde mu jen o to, aby on a jeho přítelkyně byli spokojeni.

Hypotéza č. 3

Předpokládám, že freeteknaři ve věkové skupině 26 let a více dávají přednost konzumaci přírodních drog před syntetickými, než věková skupina 25 let a méně.

K této otázce jsem zvolila také doplňkové otázky:

- otázka č. 12: Konzumuješ alkohol na freetekno akcích?

V této otázce měli respondenti na výběr ze dvou možností (ano/ne).

Graf 16 – Konzumuješ alkohol na freetekno akcích?

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Na freetekno akcích konzumuje alkohol 128 respondentů (94 %), pouze 8 respondentů (6 %) uvedlo, že alkohol na freetekno akcích nekonzumují.

- otázka č. 13 Konzumuješ drogy na freetekno akcích?

V této otázce měli respondenti také na výběr ze dvou možností (ano/ne).

Graf 17 – Konzumuješ drogy na freetekno akcích?

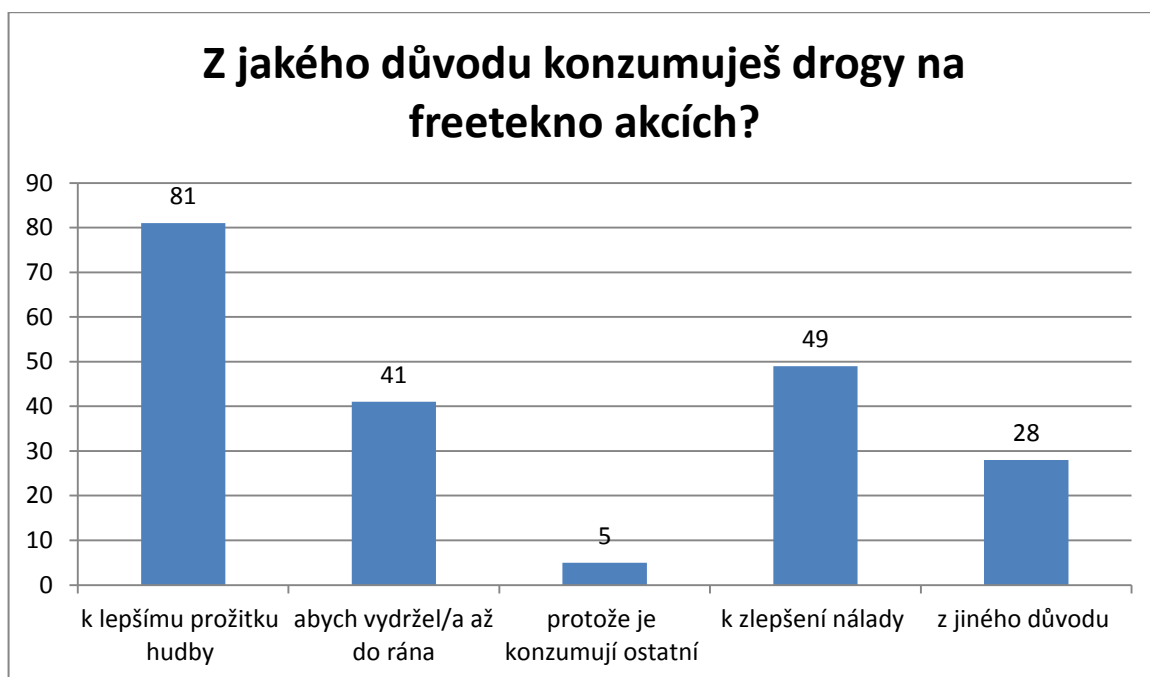

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Většina tedy 134 respondentů (99 %) uvedlo, že konzumuje drogy na freetekno akcích, pouze 2 respondenti (1 %) uvedlo, že drogy nekonzumuje.

- otázka č. 14: Z jakého důvodu konzumuješ drogy na freetekno akcích?
Na tuto otázku odpovídali pouze, ti kteří v otázce č. 13 odpověděli ano. Mohli vybrat i více možností.

Graf 18 – Z jakého důvodu konzumuješ drogy na freetekno akcích?

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Nejčastějším důvodem konzumace drog na freetekno akcích je, že jim drogy pomáhají k lepšímu prožitku hudby, dále ke zlepšení nálady, pomáhají jim také vydržet déle (až do rána). Pouze 5 respondentů uvedlo, že konzumují drogy, protože je konzumují ostatní. K dispozici měli respondenti i možnost z jiného důvodu, kde nejčastěji uváděli:

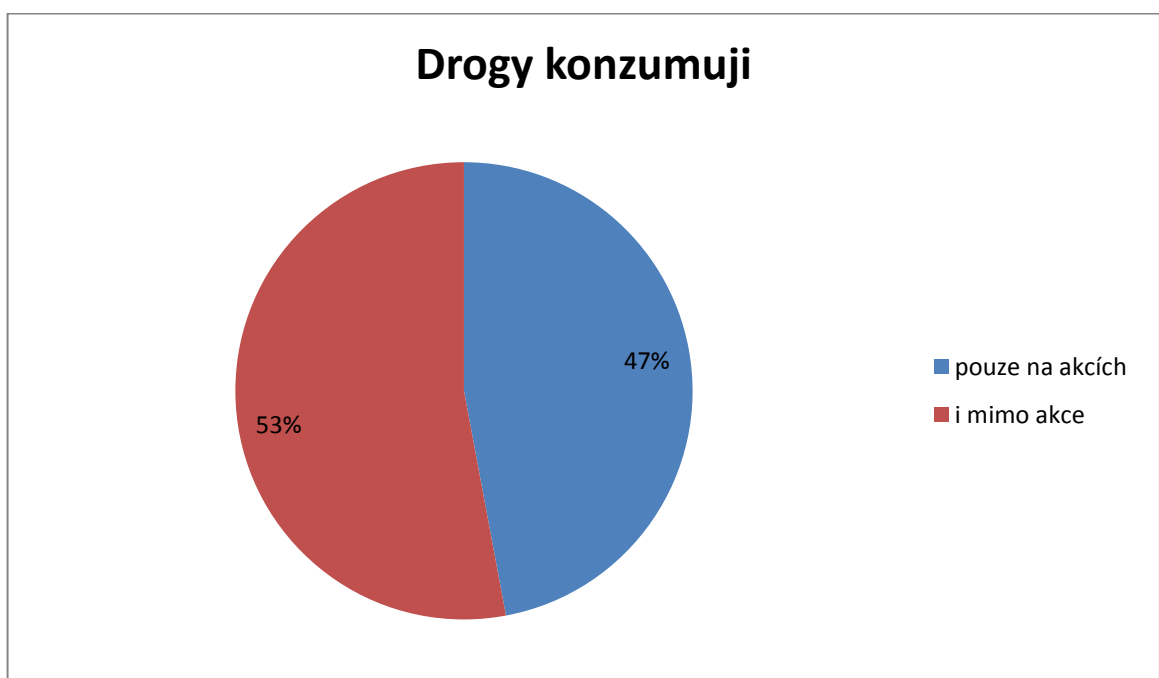
- k odreagování
- k větší empatii
- otevření mysli
- kvůli spirituálním zážitkům
- nedokážu říct ne
- mám je rád
- pohled na svět z jiného úhlu
- rychlejší uvolnění
- ze stresu
- relax

- odvaz
- forma meditace
- ze zvyku
- bohužel už je to závislost

▪ otázka č. 16: Drogy konzumují.

V této otázce měli respondenti na výběr ze dvou možností, měli vybrat, zda drogy konzumují pouze na akcích nebo i mimo akce.

Graf 19 – Drogy konzumují

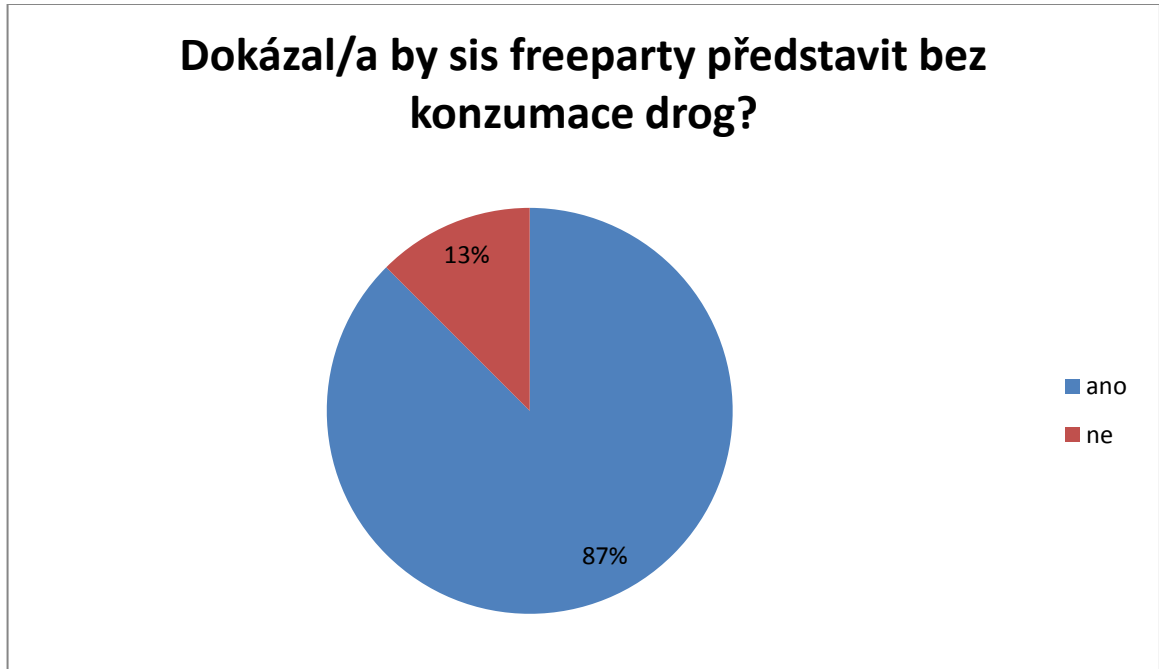

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Výsledky této otázky mne překvapili 64 respondentů (53 %) konzumuje drogy i mimo akce, 72 respondentů (47 %) pouze na freetekno akcích.

- otázka č. 17: Dokázal/a by sis freeparty představit bez konzumace drog?
V této otázce měli respondenti na výběr ze dvou možností (ano/ne).

Graf 20 – Dokázal/a by sis freeparty představit bez konzumace drog?

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Freeparty bez konzumace drog by si dokázala představit většina členů freetekno subkultury, a to 119 respondentů (87 %). Pouze 17 respondentů (13 %) by si nedokázala představit freeparty bez konzumace drog.

K ověření této hypotézy byly v dotazníku uvedeny tyto otázky:

- otázka č. 2: Do jaké věkové skupiny patříš?

V této otázce měli respondenti uvést, v jaké věkové skupině se nachází. Měli na výběr z 6 věkových skupin: méně jak 15 let, 15 – 20 let, 21 – 25 let, 26 – 30 let, 31 – 35 let a 35 let a více. V této hypotéze jsem freeteknaře rozdělila do dvou skupin: skupina 26 let a více a skupina 25 let a méně. V následujícím grafu je vidět počet zastoupení v obou skupinách.

Graf 21 – Věkové skupiny

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Ve věkové skupině 25 let a méně je 69 (51 %) respondentů a ve věkové skupině 26 let a více je 67 (49 %) respondentů.

- V otázce č. 15 jsem zjišťovala: Jaké drogy konzumuješ?

Respondenti měli na výběr z několika druhů drog, kde mohli vybrat i více možností. Měli k dispozici i variantou – jinou drogu – kde vyplňovali další typ drog, který v nabídce nebyl, a někteří respondenti této možnosti využili.

Pro obě věkové skupiny jsem vytvořila tabulku, kde jsem zaznamenala, kolik respondentů uvedlo v dotazníku, jaké drogy konzumují. Zjistila jsem modus (=nejčastější hodnotu) a vytvořila pro každou věkovou skupinu žebříček nejužívanějších drog.

**Tabulka 13 - Nejčastěji užívané drogy v subkultuře freetekno
(věková skupina 15 – 25 let)**

Pořadí	droga	počet respondentů
1.	alkohol	63
2.	LSD	44
3.	marihuana	42
4.	extáze	41
5.	nikotin	39
6.	houbičky	26
7.	kokain	17
8.	pervitin	14
9.	speed	4
10.	meskalin, ketamin	2
11.	toluen, Mňau-mňau, 2-CB	1

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

**Tabulka 14 - Nejčastěji užívané drogy v subkultuře freetekno
(věková skupina 26 let a více)**

Pořadí	droga	počet respondentů
1.	alkohol	63
2.	marihuana	44
3.	houbičky	42
4.	nikotin	41
5.	LSD	39
6.	extáze	26
7.	kokain	17
8.	pervitin	14
9.	ketamin, Speed	4
10.	heroin, opium, meskalin, 2-CB	2

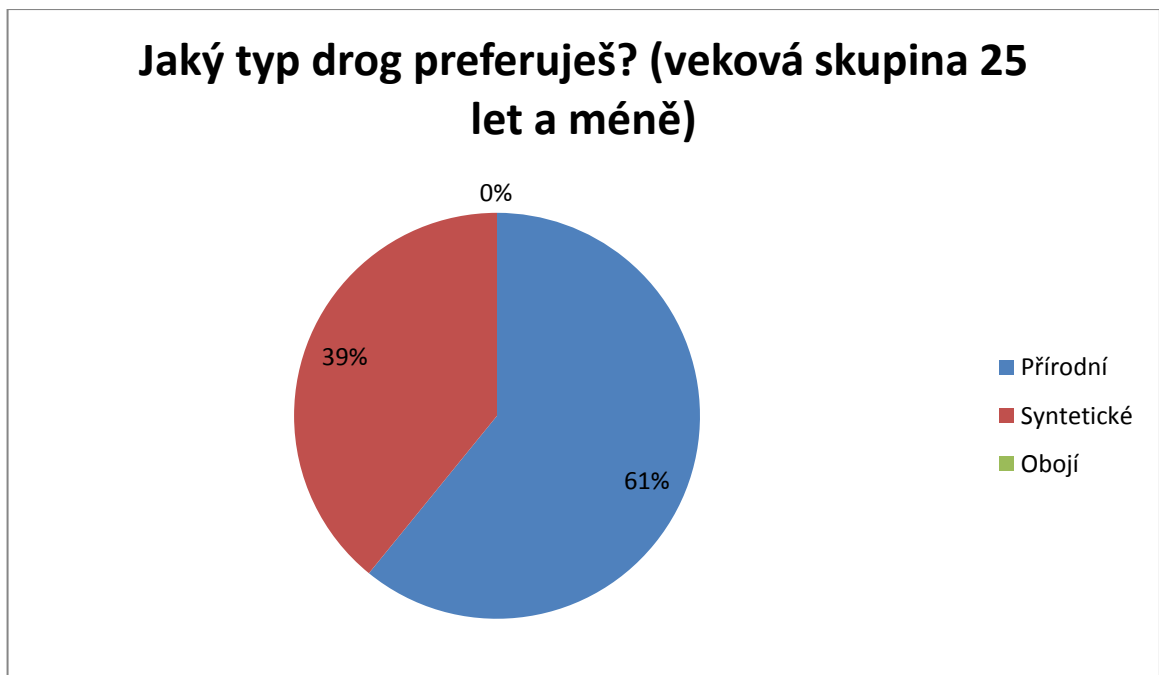
Zdroj: vlastní výzkumné šetření

U obou věkových skupin je podle získaných výsledků patrné, že obě skupiny konzumují jak přírodní tak syntetické drogy. Alkohol je u obou skupin na prvním místě. Mezi nejčastěji užívanou drogy v obou skupinách můžeme zařadit marihuanu, LSD, extázi, nikotin a houbičky. Někteří členové subkultury freetekno odsuzují tvrdé drogy (myslí tím především pervitin, kokain, heroin), ze získaných údajů je ale také patrné vysoké užívání těchto tvrdých drog, a to především kokain a pervitin. Již z tabulek je patrná větší preference přírodních drog u věkové skupiny 26 let a více.

- V otázce č. 18 jsem zjišťovala, jaký typ drog preferují, zda přírodní nebo syntetické. V této otázce také měli možnost zvolit odpověď jiné, kterou využil pouze jeden respondent a uvedl, že preferuje jak drogy přírodní, tak drogy syntetické.

Výsledky jsou opět rozděleny do dvou grafů, jeden graf představuje preference typu drog pro skupinu 25 let a méně a druhý graf preference typu drog pro skupinu 26 let a více.

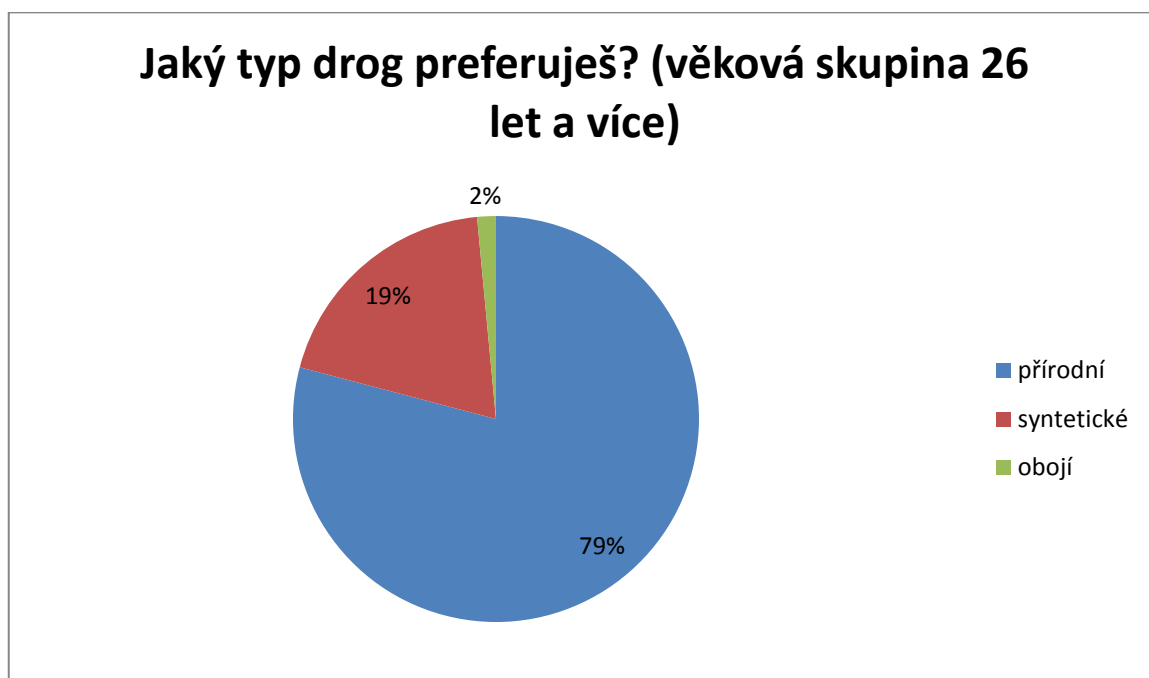
Graf 22 – Jaký typ drog preferuješ? (věková skupina 25 let a méně)

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Ve věkové skupině 25 let a méně preferuje 42 respondentů (61 %) přírodní drogy a 27 respondentů (39 %) syntetické drogy. Žádný z respondentů neuvedl možnost obou dvou typů drog.

Graf 23 – Jaký typ drog preferuješ? (věková skupina 26 let a více)

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Ve věkové skupině 26 let a více také preferují přírodní drogy a to 53 respondentů (79 %). Syntetické drogy preferuje pouze 13 respondentů (19 %) a možnosti obojí využil 1 respondent (2 %).

Tuto hypotézu budeme statisticky testovat a ověřovat vliv věku členů subkultury freetekno na preferenci přírodních drog. K ověření jsme stanovili nulovou a alternativní hypotézu.

H_3^0 : Předpokládám, že mezi věkem členů subkultury freetekno a preferencí přírodních drog není žádná statisticky významná závislost.

H_3^A : Předpokládám, že mezi věkem členů subkultury freetekno a preferencí přírodních drog je statisticky významná závislost.

Zvolili jsme testové kritérium – Test dobré shody pro čtyřpolní tabulku, na hladině významnosti 0,05. Údaje v tabulce č. 15 sloužili k výpočtu testového kritéria.

Tabulka 15 – Preference přírodních drog dle věku

Preference přírodních drog	ano	ne	Σ
členové ve věku 15 – 25 let	42	27	69
členové ve věku 26 let a více	54	13	67
Σ	96	40	136

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Hodnota testového kritéria: $\chi^2 = 6,372$

Stupně volnosti: 1

Kritická hodnota: 3,841

Porovnáme-li hodnotu testového kritéria s kritickou hodnotou, zjistíme, že hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota a proto zamítáme H^0 a přijímáme H^A na hladině významnosti 0,05.

Závěr: Existuje statisticky významná závislost mezi věkem a preferencí přírodních drog.

Výsledky potvrzují platnost hypotézy.

Hypotéza č. 4

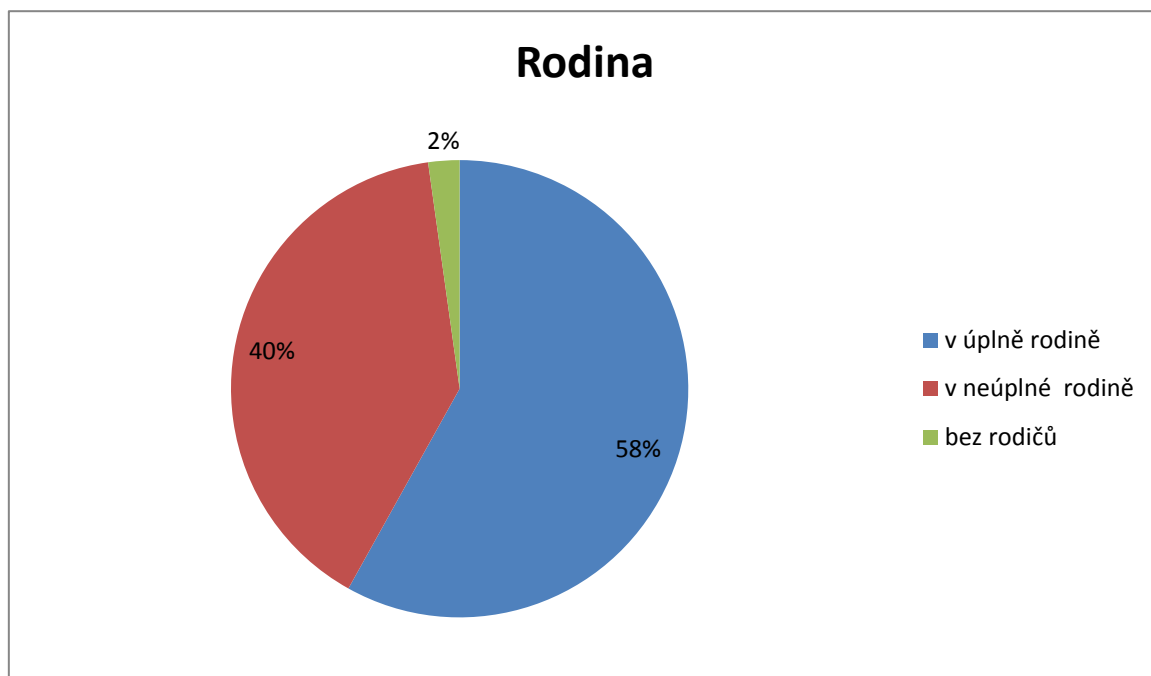
Předpokládám, že u členů subkultury freetekno, kteří pocházejí z neúplných rodin, byl jeden z důvodů vstupu do subkultury špatné rodinné zázemí, ve srovnání se členy z úplných rodin.

K této hypotéze se v dotazníku vztahovaly tyto otázky:

- otázka č. 22: Vyrůstal/a jsem

V této uzavřené otázce měli respondenti na výběr z 3 možností: v úplné rodině (s matkou i otcem), v neúplné rodině (s jedním z rodičů), bez rodičů.

Graf 24 – Rodina

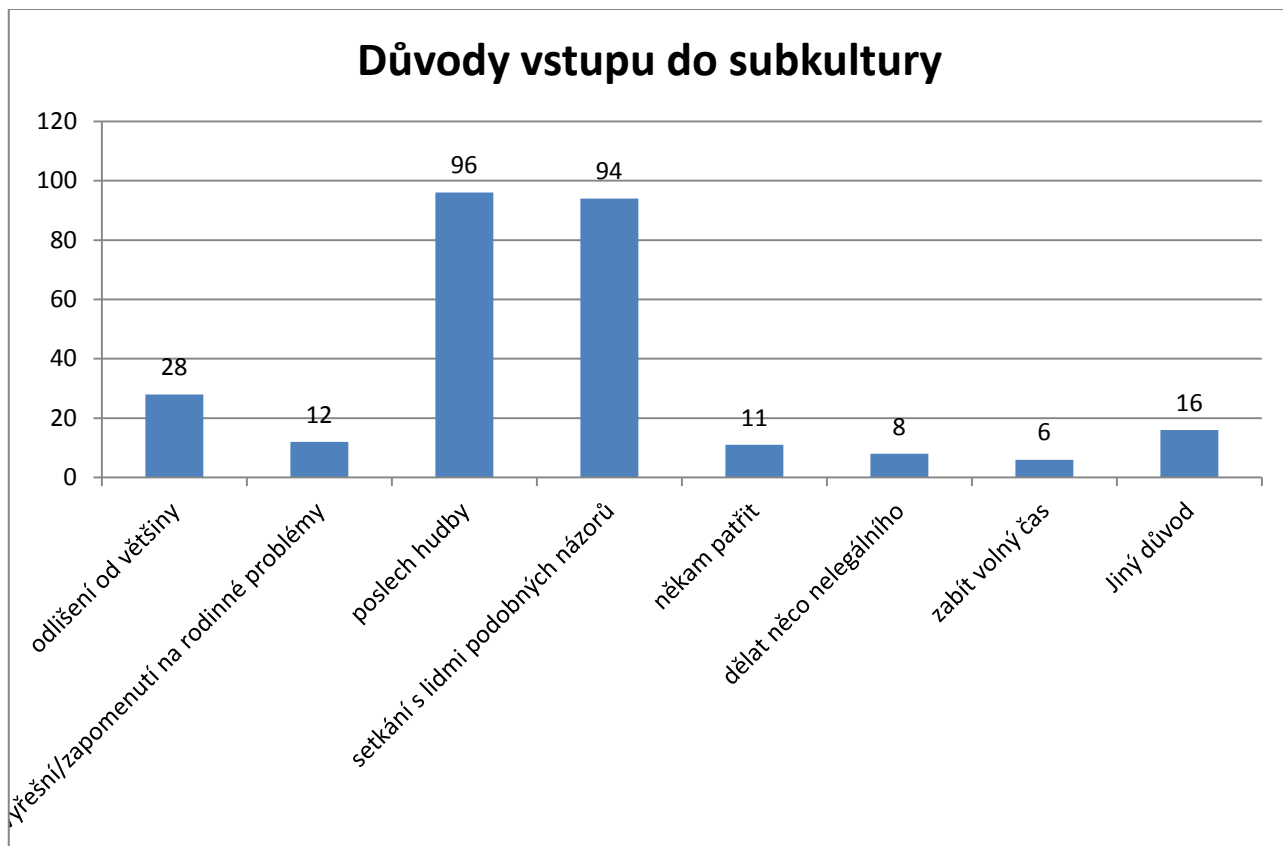
Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Z úplné rodiny pochází 79 respondentů (58 %), vyrůstali s otcem i matkou, 54 respondentů (40 %) vyrůstalo v neúplné rodině (s matkou nebo otcem) a 3 respondenti (2 %) uvedli, že vyrůstali bez rodičů.

Pro ověření hypotézy jsme rozdělila respondenty na dvě skupiny: respondenti z úplné rodiny: 79 respondentů a respondenti z neúplné rodiny (vyrůstali s jedním z rodičů, bez rodičů): 57 respondentů.

- otázka č. 5: Z jakého důvodu si se rozhodl/a vstoupit do komunity freetekno?
V této otázce měli respondenti možnost vybrat jednu nebo více odpovědí.

Graf 25 – Důvody vstupu do subkultury

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Nejčastějším důvodem vstupu do subkultury freetekno uváděli respondenti poslech hudby a setkání s lidmi, kteří mají podobné názory a pohled na svět. Dalšími důvody bylo odlišení se od většiny a 12 respondentů uvedlo jako jeden z důvodů vyřešení nebo zapomenutí na rodinné problémy. Z těchto 12 respondentů bylo 7 respondentů z neúplné rodiny a 5 respondentů z úplné rodiny.

Tuto hypotézu budeme statisticky testovat a ověřovat, zda má rodinného zázemí vliv na důvody vstupu do subkultury freetekno. K ověření jsme stanovili nulovou a alternativní hypotézu.

H_4^0 : Předpokládám, že mezi rodinným zázemím a vstupem do subkultury z rodinných důvodů není žádná statisticky významná závislost.

H4^A: Předpokládám, že mezi rodinným zázemím a vstupem do subkultury z rodinných důvodů je statisticky významná závislost.

Zvolili jsme testové kritérium – Test dobré shody pro čtyřpolní tabulku, na hladině významnosti 0,05. Údaje v tabulce č. 16 sloužili k výpočtu testového kritéria.

Tabulka 16 – Uvedení důvodu vstupu do subkultury z rodinných důvodů

Uvedení důvodu vstupu do subkultury z rodinných důvodů	ano	ne	Σ
z úplné rodiny	5	74	79
z neúplné rodiny	7	50	57
Σ	12	124	136

Zdroj: vlastní výzkumné šetření

Hodnota testového kritéria: $X^2 = 1,458$

Stupně volnosti: 1

Kritická hodnota: 3,841

Porovnáme-li hodnotu testového kritéria s kritickou hodnotou, zjistíme, že hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota a proto zamítáme H^A a přijímáme H⁰ na hladině významnosti 0,05.

Závěr: Neexistuje statisticky významná závislost na tom, z jaké rodiny člen subkultury freetekno pochází a důvodem vstupu do subkultury z rodinných důvodů.

Výsledky nepotvrzují platnost hypotézy.

Shrnutí:

Pomocí vyhodnocení výzkumného šetření můžeme odpovědět na stanovené dílčí výzkumné otázky:

Jak důležité místo zastává freetekno v životě svých členů?

Freetekno je pro všechny členy subkultury důležitou součástí života, někteří respondenti dokonce uvedli, že je jejich povoláním (především v případě členů, kteří vlastní svůj soundsystém), pro ostatní respondenty představuje freetekno koníček/zájem. Freeteknu věnují členové soundsystému většinu volného času, ostatní, kteří nejsou členy soundsystému, se věnují ve svém volném čase i jiným zájmům.

Změnila se vstupem do subkultury hodnotová orientace jejich členů?

Vstup do subkultury může změnit hodnotovou orientaci členů. Byl zaznamenán rozdílný hodnotový žebříček u dlouhodobých členů subkultury freetekno v porovnání s krátkodobými členy. Dlouhodobí členové subkultury freetekno řadili na nejvyšší příčky hodnotového žebříčku hodnoty duchovní, materiální hodnoty (jako peníze a majetek) jsou pro ně méně důležité. Krátkodobí členové subkultury řadil na nejvyšší příčky i materiální hodnoty, a to především peníze.

Jaký postoj zastávají ke konzumaci drog?

Dalo by se říci, že většina freeteknařů má pozitivní postoj ke konzumaci drog. Ve freetekno subkultuře dochází ke konzumaci přírodních i syntetických drog. Jedná se především o drogy halucinogenní. Důvodem konzumace drog je zejména lepší prožitek hudby po požití a rychlejší odreagování. Dokázali by si představit freetekno akci bez konzumace drog, ale drogy vnímají jako vhodný doplněk, který jim zlepšuje prožitek z hudby, proto je užívají. Více jak polovina respondentů konzumuje drogy i mimo akce.

Jaké jsou důvody vstupu do subkultury freetekno?

Nejčastějším důvodem vstupu do subkultury je poslech hudby a setkání s lidmi podobných názorů a pohledem na svět. Někteří vstupovali do subkultury, aby se odlišili od většiny. Někteří respondenti uvedli, že jedním z důvodů vstupu do subkultury byly rodinné problémy, jednalo se ale o malou část respondentů, nelze tedy říci, že jedním z hlavních důvodů pro vstup do subkultury byla právě tato skutečnost.

7 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo vytvořit ucelený přehled o subkultuře freetekno a zjistit pomocí empirického šetření, jaký vliv má na jejich životní styl subkultura freetekno. Byly použity dvě výzkumné metody, a to rozhovory a dotazníky s členy subkultury freetekno. První použitou metodou byly rozhovory, které probíhaly na malém výzkumném vzorku (4 osoby – 2 muži, 2 ženy). Cílem bylo lépe poznat její členy, jejich vztah k subkultuře a další zajímavé informace. Na základě těchto získaných informací z rozhovorů byly vytvořeny čtyři hypotézy, které jsem pak ověřovala na větším výzkumném vzorku (136 respondentů) pomocí dotazníku. Výzkumné šetření bylo zaměřeno zejména na zjištění identity členů subkultury freetekno, na jejich hodnotovou orientaci, způsoby trávení volného času, důvody vstupu do subkultury a na postoje ke konzumaci drog.

Nejprve jsem se snažila blíže poznat členy subkultury, zda se jedná o mladé lidi nebo i starší, pracující nebo nezaměstnané. Zjišťovala jsem jaká je identita členů subkultury freetekno. Subkultura freetekno není pouze mládežnickou subkulturou, tato subkultura je otevřená pro všechny věkové kategorie. Z hlediska pohlaví je subkultura určena nejen pro muže, ale i pro ženy, ve které mají obdobné zastoupení. Členové v subkultuře freetekno jsou různorodí, najdete zde osoby s nejrůznějším vzděláním od nezaměstnaných až po podnikatele či studenty. Také mne zajímalo rodinné prostředí, ve kterém vyrůstali. Zda to, v jaké rodině vyrůstali, mělo vliv na jejich vstup do dané subkultury. Členové subkultury pocházeli jak z úplné rodiny tak z neúplné. Někteří uváděli své vztahy s rodiči jako problémové, ale nebylo potvrzeno, že problémy v rodině by měli výrazný vliv na vstup do subkultury.

Pro členy subkultury je freetekno koníčkem, kterému věnují většinu volného času, a to zejména ti, kteří mají vlastní soundsystem. Nejčastějším důvodem vstupu do subkultury freetekno byl poslech hudby a setkávání s lidmi s podobnými názory a pohledem na svět. Vstupem do subkultury freetekno došlo u většiny členů ke změně v jejich hodnotovém žebříčku. U dlouhodobých členů subkultury se jednalo zejména o duševní hodnoty, které začali vnímat jako nejdůležitější oproti materiálním hodnotám jako peníze či majetek.

Subkultura freetekno stejně jako jiné taneční subkultury je spojována s konzumací drog. Zaměřila jsem se tedy i na tuto oblast. Na freetekno akcích konzumují nejen alkohol, ale většina členů také drogy. Nejčastějším důvodem konzumace drog jsou k zlepšení

prožitku hudby, k zlepšení nálady a k tomu, aby vydrželi až do rána, protože jejich akce probíhají celou noc, někdy i několik dní vkuse. Překvapujícím zjištěním bylo, že nadpoloviční většina konzumuje drogy i mimo akce. Pokud by si měli představit freeparty bez konzumace drog, pro většinu členů subkultury by to problém nebyl. Drogy se na jejich akcích ale objevují, a tak jsou dostupnější a často konzumované, a to především, protože si mohou hudbu ještě více prožít. Mezi nejužívanější drogy v subkultuře freetekno můžeme zařadit kromě alkoholu a nikotinu také marihuanu, houbičky, LSD, extázy. Celkově dávají freeteknaři přednost přírodním drogám (jako marihuana, houbičky, alkohol), výjimkou ale není ani konzumace syntetických drog. Převažují drogy halucinogenní, které jim pomáhají dostat se do jiného světa (jako houbičky, LSD). V subkultuře je konzumována také typická taneční droga extáze. Mají jiný pohled na rozdělení drog. Někteří příslušníci subkultury freetekno odsuzují konzumaci tvrdých drog, které pro ně představují drogy jako pervitin, kokain, opium, či heroin. Ostatní drogy jako LSD, extáze, houbičky považují za lehké drogy. Zajímavé je, že někteří členové subkultury freetekno subkultury nepovažují alkohol, nikotin ani marihuanu za drogu.

Subkultura freetekno je otevřená a nápomocná, překvapilo mne, s jakým zájmem vyplňovali dotazníky a překvapil mne i počet respondentů, kteří se vyplňování zúčastnili. Ze začátku jsem se obávala, zda se mi vůbec navrátí nějaké dotazníky. Obávala jsem se nezájmu ze strany členů subkultury. I když výzkumný vzorek není tak rozsáhlý, abychom mohli vytvořit závěry pro celou freetekno subkulturu, výsledky výzkumného šetření jsou orientační a mohou sloužit jako podklad pro další výzkumy v oblasti subkultury freetekno. Zajímavé by bylo udělat podrobnější výzkumné šetření zaměřující se na členy subkultury a drogy, zjistit, kdy se poprvé dostali k drogám, zda na některé z drog pociťují fyzickou či psychickou závislost apod.

Subkultura je velice rozmanitá a otevřená pro všechny, kteří chtějí poslouchat tento styl hudby, mají podobný náhled na svět, mají rádi svobodu, nezávislost a přírodu. Subkultura freetekno stejně jako jiné subkultury je stále v povědomí veřejnosti vnímána negativně. Může to být otázkou generační, otázkou různých předsudků či mediální informovanosti veřejnosti, kde jsou subkultury spojovány s deviantním chování a konzumací drog. Získané výsledky v této diplomové práci by měly přispět k bližšímu poznání subkultury freetekno. V subkultuře se nacházejí různé typy lidí, s různým vzděláním, různého věku, které spojuje především poslech hudby, setkávání s lidmi

s obdobnými názory a pohledem na svět, svoboda a nezávislost. To jsou nejčastějšími motivy vstupu do této subkultury.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURA

Monografie:

BAUMAN, Zygmunt. *Úvahy o postmoderní době*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 165 s. ISBN 80-86429-11-3.

BECK, Ulrich. *Riziková společnost: na cestě k jiné moderně*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004, 431 s. ISBN 80-86429-32-6.

DUFFKOVÁ, Jana, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 237 s. ISBN 978-80-7380-123.

DUPAL, Libor. *Kniha o marihuaně*. 2. vyd. Praha: Mat'a, 2004. ISBN 80-7287-082-3.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

GIDDENS, Anthony. *Důsledky modernity*. 3. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7419-035-3.

GIRTTLER, Roland. *Okrajové sociální kultury*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001. 218 s. ISBN 80-210-2728-2.

HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. Praha: Dauphin, 2012, 239 s. ISBN 978-80-7272-197-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-7367-040-2.

HOFMANN, Albert. *LSD - mé nezvedené dítě*. Praha: Profess, 1997. ISBN 80-85235-46-3.

KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. 5. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004. ISBN 80-86429-39-3.

HONZÍK, Karel. *Co je životní sloh*. Praha: Československý spisovatel, 1958, 105 s.

KOLÁŘOVÁ, Marta a Anna ORAVCOVÁ. *Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011, 264 s. ISBN 978-80-7330-194-1.

KRAUS, Blahoslav a Jolana HRONCOVÁ. *Sociální patologie*. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010, 325 s. ISBN 978-80-7435-080-1.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008, 215 s. ISBN 978-80-262-0643-9.

KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 272 s. ISBN 978-80-247-2456-0.

LAWLESS, Robert. *Co je to kultura*. Olomouc: Votobia, 1996, 182 s. ISBN 80-7198-106-0.

MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 122 s. ISBN 978-80-7478-589-4.

MASTERS, Robert a Jean HOUSTON. *Druhy psychedelické zkušenosti: klasický průvodce účinky LSD na lidskou psychiku*. 1. vyd. Praha: Mat'a, 2004, 410 s. ISBN 80-7287-085-8.

NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995, 336 s. ISBN 80-200-0525-0.

PRAŽSKÝ, Alef. *CZECHTEK 1994 - 2006: Kronika české freetekno scény zachycená prostřednictvím jejího technivalu*. Praha, 2012.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 184 s. ISBN 978-80-247-3006-6.

SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. 1. vyd. Praha: Svoboda Servis, 2004, 240 s. ISBN 80-86320-33-2.

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 281 s. ISBN 978-80-247-2907-7.

SOPÓCI, Ján a Bohumil BÚZIK. *Základy sociologie*. 1. vyd. Bratislava: SPN-Mladá léta, 2006, 143 s. ISBN 80-10-00917-2.

STAFFORD, Peter G. *Encyklopedie psychedelických látek*. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 1997. ISBN 80-7207-057-6.

Sborníky:

Aktuální problémy životního stylu: sborník referátů a příspěvků ze semináře sekce Sociologie integrálního zkoumání člověka a sekce Sociologie kultury a volného času : Praha 6.10.2005. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta pro Masarykovu českou sociologickou společnost při AV ČR, 2006. ISBN 80-7308-131-8.

Bakalářské a diplomové práce:

BARTOŠÁK, Jan. *Dynamika subkultur v postmoderní společnosti*. Brno: Masarykova univerzita. 2014. Bakalářská práce.

HAASE, Jan. *Freetechno subkultura*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2008. Diplomová práce.

HOUDKOVÁ, Aneta. *Komunikace subkultury freetekno*. Brno: Masarykova univerzita. 2008. Bakalářská práce.

HROUDA, Jan. *Freetekn: historie, charakteristika a kontext hnutí*. Praha: Vyšší odborná škola publicistiky, kulturní zaměření. 2004. Absolventská práce.

SVOBODOVÁ, Martina. *Vnímání vlastní svobody a identity v kontextu subkultur*. Brno: Masarykova univerzita. 2014. Bakalářská práce.

Články:

GORDON, Milton M. THE CONCEPT OF THE SUB—CULTURE AND ITS APPLICATION. *Social Forces*. 1947. 26, 40 – 42 p.

HESMONDHALGH, David. Subcultres, Scenes or Tribes?. *Journal of Youth Studies*. 2005. 8, 21 – 40 p.

KAJANOVÁ, Alena a Martin PEŠEK. Řeč symbolů freetekno komunity. *Psychologie dnes*. 2009. 7, 34-37 s.

KOVALÍK, Jan. 2004. „Zapadlí travelleři v Čechách.“ *Respekt* 2004. r. 15, č. 26.

KUBŮ, Pavel, CSÉMY, Ladislav. Konzumace drog v letech 2000 a 2003 mezi příznivci elektronické taneční hudby v ČR. *Zpravodaj Drogového informačního centra, SZÚ*, 2004, 41, s. 1-4.

O'CONNOR, Alan. The Sociology of Youth Subcultures. *Peace Review*. 2004. 16, 409 – 414 p.

OAKENFOLD, Paul. Techno's Edge. *Foreign Policy*. 2003. 134, 17 p.

House music... it's a spiritual thing!. *Techno* [online]. © 2008 [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.techno.cz/clanek/24963/2.-dil-house-music...-its-a-spiritual-thing>

Tranc znamená hypnotický stav. *Techno* [online]. © 2008 [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.techno.cz/clanek/25151/4.-dil-trance-znamená-hypnoticky-stav>

Beat 4/4? Tady platí jiná počty....*Techno* [online]. © 2008 [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.techno.cz/clanek/25216/5.-dil-beat-44-tady-plati-jinaci-pocty...>

Tiskové prohlášení účastníků festivalu taneční hudby CzechTek 2005. Freetekno [online]. © 2005 [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://freetekno.cz/?d=1&id=124>

Techno je všechno!. *Techno* [online]. © 2008 [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.techno.cz/clanek/25059/3.-dil-techno-je-vsechno>

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha A: Rozhovor

Příloha B: Dotazník

Příloha C: Obrázky

Příloha A: Rozhovor

Moje první otázka je, jak si se dozvěděl poprvé o freeteknu?

Tak poprvé to bylo z internetu a potom ještě od kamarádů.

Když si se poprvé o freeteknu dozvěděl, začal si se freeteknem věnovat hned nebo až po nějaké době?

Tak nějak jsem do toho prostředí zabřednul a potom jsem si zjišťoval ještě nějaký informace okolo toho takže defakto jsem si to zjišťoval během toho, co jsme už jezdili na nějaké akce.

Kdo nebo co tě přivedlo k freeteknu? Z jakých důvodů si se rozhodl věnovat freeteknu?

Kamarádi, hlavně ta muzika líbil se mi styl hudby, prostě většinou ty kamarádi a hlavně ta volnost, která byla na mejdanech, že si nemusela nikde platit žádný vstupný a bylo to takové otevřený, nikdo tě tam násilně nenutil, ani tě jako nevyváděli odtamtud prostě taatmosféra tam je super. Takže to je asi ten důvod, proč jsem se tomu začal věnovat a proč se tomu věnuju doteď. Také přátelští lidé, lepší než na nějakých diskotékách, ještě to prostředí, ty dekorace různý co tam jsou supr, úplně paráda. Lepší než cokoliv jinýho. Taky odreagování a hlavně že to bylo v přírodě, takže člověk nemusel být v zakouřeném prostředí. Úplně supr no.

Jak dlouho se zabýváš freeteknem?

Tý jo tak to už bude... Zajímám se o to už 10 let, 11 let.

Jak to vidíš do budoucna, myslíš, že tě to bude bavit i nadále a naplňovat a třeba i ve 40 budeš jezdit na akce, nebo je to spíše záležitost dospívání a mládí?

Určitě si myslím, že je to hodně součástí dospívání a mládí, když se člověk seznamuje s ostatníma lidma, poznává nový a nový přátele, nová a nová místa, samozřejmě i procestuje část Čech, třeba i Evropy, část světa i někdo, díky tomu a já si myslím, že určitě že se na tu louku nebo do nějaký tý opuštěný továrny velice rád vrátím i když budu starší akorát teďka ani není moc času, člověk pracuje, ale každopádně vyblbnout se takhle před hradbou je úplně super.

Jakou úlohu hraje v tvém životě freetekno?

Odreagování, do určité části když jsem bydlel ještě v Čechách tak to bylo, dalo by se říct i můj životní styl. Lepší než kytárky si radši poslechnu pořádnou vinylovou desku.

Co ti freetekno přineslo?

Určitě odhad na lidi, poznávání nových lidí, takže to se týká po tý kulturní stránce, hlavně ty kamarády a dozvěděla jsem se ještě, co se týká zvučení, zvukové techniky, co se týká mixování hudby nebo i kreace tý hudby, vytváření hudbu, vlastně jsem do toho úplně pronikl, mohl jsem se tomu věnovat.

V čem si myslíš, že tě freetekno omezuje?

Hm, jestli mě omezuje? Tak to rozhodně nevím jak, nebo si to neuvědomuju.

Třeba, že si najednou neměl čas, na to čemu si se věnoval předtím?

Tak ale to jsem si zas vybral, sám jsem si to vybral jako koníčka, jelikož mixování hudby mě bavilo a stále baví, takže asi nijak mě neomezovalo.

Specifikuj, co se ti líbí na freeteknu? Kromě té hudby a svobody ještě něco tě napadá?

Líbí se mi různý ty dekorace, co se k tomu vytvářej, celkově je tam různá videoprojekce, takže je i na co koukat po celou tu dobu, když tam probíhá ten mejdan. Můžeš kdykoliv odběhnout si odtamtud a jít třeba do přírody se někde projít, takže tam se můžeš na jednu stranu vyklidnit od toho hluku, takže si třeba po těch čtyřech hodinách se někam projdeš, někam dál, pohodička pokoukáš po přírodě a pak se zase můžeš vrátit mezi ty basy.

Říkala jsi, že tě k freeteknu přivedl kamarád, ale zkus se zamyslet, zda existuje i nějaká příčina, která ti mohla pomoci vstoupit do této scény?

Určitě mě nebavilo chodit na diskotéky, o tom žádná, tam se ty lidi vůbec neuměj chovat. Jakmile si daj pár panáků, tak se nedokážou ovládat, nedokážou normálně racionálně přemýšlet, takže je to i ten důvod proč jsem začal navštěvovat tento druh párty a tento druh mejdanů, každopádně určitě jsem nechtěl bejt jako oni, takže radši jsem se kamarádil s těma lidma, kteří pro mě byli pohodovější, myslím si, že měli i větší přínos, než mluvit o nějakých bejkárnách na diskotéce. Spoustu jsem se toho dozvěděl a spoustu jsme toho prožili. Takže jedním z těch příčin bylo odlišení se od mainstreamu.

Jak by si charakterizoval svůj životní styl?

Hlavní součástí je určitě práce, což mi zabírá spoustu času a potom ty víkendy zabralo hodně času mejdany, protože člověk to musel organizovat nebo pomáhat s organizací nebo cokoliv jiného, tak to bylo někdy náročné, protože ty párty, ty mejdany a různý sešlosti trvaly jeden dva i tři dny, takže dost času to zabralo. Po tom pracovním týdnu jsem se šel prostě vyřádit na louku, úplně vypnout, utíct od té reality, ve které žijeme. Možná o tom chvíli nepřemýšlet, než se zbytečně stresovat a nervovat se kvůli tomu.

Jaký životní styl podle tebe žiješ:

- **Alternativní (odlišný životní styl od mainstreamu, ale základní hodnoty a normy jsou stále dodržovány)** Ano já bych se spíš přikláněl k první variantě, protože musel jsem fungovat a musím fungovat nadále, tu společnost musíme respektovat, ale co se týká ostatních věcí jako je výběr hhyudby, oblékání a podobné věci tak se nechci řídit podle ostatních, vybírám si svůj styl oblečení, poslouchám svůj styl muziky, takže přikláním se k tomu alternativnímu životnímu stylu
- Konformní (dodržuješ základní hodnoty a normy společnosti)
- Nekonformní (deviantní – nedodržují hodnoty a normy)

Takže by se dalo říct, že freetekno pro tebe je životním stylem?

Ano

Jak bys charakterizoval lidi, kteří se účastní freetekno akcí?

Jako jak vypadají nebo jak se chovají?

Zkus nejdřív popsat jejich hodnoty, vlastnosti, jak se chovají.

Taky záleží, jak se posluchači na akcích sejdou, z těch lidí co se tam stýkají, nemyslím si, že by si žili nějak dobře a některý to byli jenom travelleři, někteří to byli jenom návštěvníci, kteří vedou normální spořádaný život, tam člověk může potkat, dalo by se říct od bezdomovce až po bohatého člověka, kterému se tento styl hudby líbí. Různorodé. Lidi jsou přátelský, nikdo se tam nechodí poprat nebo podobný věci takže nikdy jsem s těmahle lidma neměl problém. To by si každěj musel vyzkoušet, aby to poznal na vlastní kůži. Když tam člověk upadne, tak čtyři lidi ti podají ruku, aby ti pomohli vstát, abys mohla tancovat dál apod.

Jak bys popsal jejich vzhled?

Určitě se liší od ostatních počínaje stylem účesu, což jsou třeba dredy nebo rasta copánky, různý kšiltovky klobouky, a co se týká toho oblékání třeba maskáče různý nebo nějaký takový volnější oblečení, nepotkáš tam třeba někoho v džínách, spíš takové volné oblečení pohodlné, aby se člověk mohl cejtit volně a mohl si to tam pořádně užít.

Kterí lidé se freetekno akcí účastní (myslím věkově, podle pohlaví, zaměstnaní, nezaměstnaní, studenti, vzdělání)?

Podle věku bych to odhadnul od těch 15 let, to je když už ho z domu pustí a může se někam utrhnout na nějakou podobnou akci a až třeba do 25 let, do těch 30 let bych řekl. Samozřejmě že tam jsou i starší, ale záleží spíš na člověku a na povaze. Co se týká pohlaví, bejvá to vyrovnaný, i když občas tam bývá víc mužů, jak kdy. Jde taky o to, o jaký hudební styl se to jedná, když je to hardtechno nebo takhle tak si myslím, že tam bude víc kluků než holek, když se bude hrát elektroswing tak může člověk očekávat, že tam těch holek bude více. Ale myslím si, že je to tak nějak na stejno, fakt opravdu záleží, o jaký styl hudby právě jde. Vzhledem k povolání si myslím, že tam je tak všechno od nezaměstnaných až po podnikatele. Jednou nebo dokonce víckrát se nám stalo, že tam přišli nějaký starší důchodci, a líbilo se jim to. Jak si tam žijeme, a jak si tam baštíme a tancujeme a popíjíme, takže se tam za námi stavili, protože jsme tam točili pívko a trávili tam s náma chvílku a povídali si s náma. Podle vzdělání od vysokoškoláků až po nevystudované.

Jaká je vnitřní struktura subkultury?

Určitě se to tam liší, co se týká délky doby kdo, jak hraje, některé soundsystémy už mají v České republice i na svět jméno. Jinak to je co se týká hodnoty toho člověka tak jsou všichni na stejný laťce, akorát tam jde o respekt, že některý soundsystémy hrajou déle, samozřejmě maj i lepší vybavení záleží tedy na délce působení ve freeteknu, kdy mladší k těm starším mají přirozený respekt. Někdo má víc zkušeností, takže každěj nověj se učí od zkušenějších, co je nejlepší styl jak dosáhnout taky úspěchu.

Jak by si charakterizoval vztahy mezi jednotlivými členy freetekno?

Dalo by se říct jako rodina. Potkáváme se téměř furt, furt jsme vymýšleli různý nový projekty, dekorace, jak se to všechno zařídí organizace a tak. Jako je to nezbytná součást, nebo dá se i elektronickou formou domluvit, ale osobní komunikace je nejlepší.

Jak by si charakterizoval atmosféru na párty?

No ze začátku než se setmí, tak to hraje potichu a pomaleji s postupem večera to začíná mít pořádný grády, začíná se to pořádně rozjíždět. Popíjí se, povídáme si, jako normální lidé

Jsi členem soundsystému?

Ano

Kolik Vás je?

3

Jakou úlohu hraješ v soundsystému?

Dekorace, mixování hudby a věci okolo, když je potřeba něco za barem, dalo by se říct, že všichni dělají všechno

Jak často pořádáte party?

Jednou za čtrnáct dní když jsem měl vždycky volno z práce. Jakmile byl volný čas, tak jsme hnedka někde vyrazili někde na louku a pobavit se.

Přivedl tě poslech tohoto stylu k tomu, že jsi začal tvořit vlastní hudbu?

Určitě hudba se mi líbila, chtěl jsem se i zapojovat, takže ano.

Hudební zařízení jste si kupovali z vlastních zdrojů?

Z vlastních zdrojů, žádní sponzoři tam nebyli, takže když se někde něco vydělala na nějakým mejdanu, party, tak se to poslalo do různého vybavení, do různých světel a tak.

A ten výdělek byl pro vás většinou jen z toho baru?

No většinou z toho baru, ještě jsme dělali dobročinné akce pro psí útulky před zimou, na tyto akce pak lidi nosili různé deky, granule, všechno co ty pejskové potřebují, aby se jim žilo líp v útulku, takže ve finále tento výdělek šel pro tyhle pejsky, nechtěli jsme se na těchto akcích nějak obohacovat

Co děláš ve svém volném času?

Většinu času jsem se věnoval freeteknu i teď se to mu věnuju, koupil jsem si přístroj na tvoření hudby a na tomhle tvořím, jeto super odreagování, člověk nemusí myslet na okolní svět. A přemýšlí jenom, jakej zvuk tam má dát.

Změnilo členství ve freeteknu náplň tvého volného času?

Určitě schramstlo to hodně času, ale vůbec toho nelituju úplně super strávená doba, lepší než vysedávat někde v zakouřeným prostředí, někde po nějakých hospodách.

Jak často se účastníš různých party a teknivalů?

Podle toho jak je člověk pracovně vytížený a i podle toho jak je to daleko. Podle toho kolik to zabere času. V létě většinou každéj druhej víkend na akci.

Preferuješ venkovní nebo vnitřní akce a z jakého důvodu?

Každopádně venkovní, mám rád volnost, v těch továrnách a po těch klubech, tam se člověk nemohl nikam rozeběhnout, takže tam ta plocha, kde může člověk tu hudbu slyšet je jenom vevnitř, v přírodě jí může slyšet klidně o pár kilometrů dál. A vždycky víš, kam se máš vrátit.

Preferuješ menší akce nebo větší akce – teknivaly? Z jakého důvodu?

V jakém měřítku myslíš ty velký akce?

Kde se účastní více soundsystému např. Czarotek.

Větší akce jsou taky super, potkáš se tam s ostatními soundsystémama, můžete popovídat o všem o technice, co je nového. Co se týká těch menších akcí, zase se tam sejdou posluchači, který všechny znáš, jako by ten kolektiv, hlavně naši posluchači takže lidi, kteří už normálně známe každý den. Na těch větších akcích se můžeš potkat i s cizincem – Francouzi, Holanďani tam jezděj, prostě z celé Evropy dalo by se říct. Preferuju obě varianty.

Jak daleko jsi ochoten na akci jet?

Podle toho kdo tam bude hrát, podle artistů, takže defakto jsem schopnej jet, já nevim, jak to mám popsát. V rámci republiky kamkoliv.

Jezdíš na akce i do zahraničí?

Jako spíš po České republice, teď momentálně když jsem v cizině tak to mám vlastně taky kousek.

Myslíš si, že se nějakým způsobem odlišujete od ostatních? (např. stylem oblečení) i mimo akce

No jak kdo, to je zase otázkou kdo je to, někdo v tom chodí furt, někdo se oblíkne i normálně, nebo někdo dojde na akcii normálně oblečeněj, pokud odněkud jede. Nevim no je to hodně individuální. Je to svoboda, je každému jedno co má člověk na sobě, jak se chová.

Vyznáváš nějaké politické hodnoty?

Každopádně co se týká politických systémů, není to zrovna ta demokracie v ČR dobře nastavená, spíš co se týká upřímně mě, za žádnou stranu bych se nechtěl postavit. Rozhodně bych nechtěl ani žít bez systému, protože některý lidi se neumí bez systému chovat. Takže za mě ne. Blízko nám je pouze pirátská strana asi jako jediná.

Angažuješ se v politice?

Ne

Jak komunikuješ s ostatními?

Na akci osobně, mimo akce nejčastěji to bývají sociální sítě, jsou tam různé nejen mezi sebou ale i mezi organizátorem komunikace přes sociální sítě, nebo i telefonicky, nebo na osobní doporučení, když se potkají tak si to povědí. Na sociálních sítích jsou různé pozvánky na mejdany, kde se to bude konat.

Ještě se roznášejí fleyery – letáky – nebo už to skončilo?

Určitě to můžeš potkat, třeba na baru toho syoundsystému ty tam mají fleyery na nadcházející mejdan, nebo chodí po akcích a roznášejí je.

Používáte slang ve vzájemné komunikaci? Pokud ano uveď příklady některých slov a jejich vysvětlení.

Já nevim. Názvy hudebních zařízení ale to je i v jiné hudební branži. Teď mě napadli ještěři, to jsou ti mladí nevyblbnutí kluci, kteří se tam plazí po bednách, šplhají po nich nahoru, což většinou organizátoři většinou neviděj rádi, protože na tom mají různý pěnový

folie, nebo že by jim to mohli poničit tu aparaturu. A pak tam jsou nevyblázněný holky, to jsou divoženky. To je jakoby ženské pohlaví těch ještěřů.

S akcemi je velmi často spojována s konzumací alkoholu a různých drog Jaký k tomu máš postoj?

Já k tomu mám postoj: alkohol je super, co se týká odreagování, s kombinací s těma drogama někomu nemusí udělat dobře, a pak záleží na každém rozhodnutí, každý si to může naordinovat sám. Takže já jsem si dával vždycky třeba alkohol a ještě si zahulil trávu, Jsou tam i někteří, kteří tam přitáhnou i tvrdé drogy, ale potom s těma lidma není skoro žádná řeč. S některýma zase hodně ale můj osobní postoj je alkohol a zahulit si, prostě marihuana, to je příroda. Myslím si, že spíš ten alkohol je horší než ta marihuana. Alkohol dělá z lidí zvířata. Ještě bych chtěl podotknout houby, buď si je člověk vypěstuje sám, když je dobřej mykolog, anebo si je posbírá v přírodě. Co se týká tady těch přírodních drog, uznávám to, respektuju to a ty chemický drogy bych nejradši vymýtil úplně, za prvé to ničí lidi, a za druhý ztrácejí úplně soudnost.

Co ti to přináší?

Určitě se dokážu rychleji odreagovat, a člověk pak už nemusí na nic myslet, už jenom tančí a popovídá si s přáteli. Hodně to dopomáhá k lepšímu prožití hudby. Člověk do toho víc zabředne, víc si to užije.

Dokázal by sis představit užít si akci bez drog?

Bez drog ano, třeba s alkoholem by to šlo, ale vždycky ti někdo tam něco podá, nějakýho jointa a jako že si dáš. Někdy to jde vydržet i bez toho alkoholu.

Konzumuješ drogy i mimo akce? Pokud ano, z jakého důvodu?

No to záleží na tom, jestli člověk musí do práce nebo ne. Co se týká rekreačního užití, tak ano. Ale když už člověk má něco zařizovat během toho dne tak nikoliv.

Pociťuješ psychickou závislost na některé z uvedených konzumovaných drog?

Já ani nevím, nějak jsem to nikdy neřešil. Někdy mě to v životě neomezuje, takže nikdy jsem neměl důvod to nějak řešit.

Proč si myslíš, že je tekno spojováno s drogami?

Hm, týká se toho odreagování, jak jsem o tom už mluvil předtím. Člověk si tu muziku líp užije. Takhle co se týká těch drog, tak ty jsou i na diskotékách, tam jsou zas ty extáze a takovýto typy drog.

Jaký postoj k tomu má tvoje rodina, že jezdíš na freetekno akce?

Většinou jim to je spíš jedno, protože s tím stejně nic nenadělaj. A co se týká toho postoje, tak se spíš divili, že zas někam jedu nebo tak. A jelikož jsem tu hudbu tam mixoval nebo byl organizátor, tak furt lepší než sedět někde v hospodě. Takže tak. Třeba oni to vidí jinak jo. Myslím si, že spíš jakoby pozitivně, třeba se za mnou přijeli podívat, jak to tam máme vyzdobený, nebo jak nám to třeba hraje

Z jaké rodiny pocházíš (úplná, rozvedená)?

Úplné

Jaké máš vztahy k rodině?

Myslím, že dobrý, objevovaly se nějaké neshody a to hlavně v době dospívání, ohledně vzdělání apod., ale rychle jsem se osamostatnil a bydlel sám, takže tyto neshody pak opadly.

Bydlíš sám?

Ano

Máš sourozence?

Ano sestru

Mladšího nebo staršího?

mladší

Jak si s ní vycházel?

Dobře, když jsme byli malý, tak jsme se hodně mlátili ale to asi každý, to jsme ještě neměli rozum. Teď už máme vztahy dobré.

Taky se věnuje freeteknu?

Ne, byla na pár akcích, ale asi to není úplně její šálek kávy.

Pracuješ, studuješ nebo si nezaměstnaný?

Pracuju.

Nejvyšší dosažené vzdělání?

základní

Jaký je podle tebe pohled společnosti na freetekno?

Určitě ty starší generace to hrozně haněj, protože jim to přijde jako hlučná muzika, u který skáčou, teďka mluvím jejich slovy: u které skáčou zfetované lidi, přitom neviděj druhou stránku pohledu, neviděj za plot své zahrady, nemají vůbec dostatečné informace k tomu, aby ty lidi mohli soudit. A co se týká těch mladejch lidí, tak tam je značná podpora v tomhle tom směru. A ty starší lidé, je to jiná generace a berou to trochu jinak no. Oni chodili na dechovku, my si teďka chodíme zadupat na louku no.

Setkal si sem s negativními reakcemi na sebe sama a na to jakých akcí se účastníš?

Tak nějak ne, spíš co se týče vzhledu tak určitě, jelikož jsem měl 8 let dredy, takže některejm zase starším generacím se to moc nelíbilo. Některejm se to líbí, některejm ne, některý starší generace byli schopni si o tom i popovídat a některý to rovnou odsoudili, ještě mi k tomu třeba něco řekli, i když nemuseli a mohli si to nechat v hlavě. Já jsem se k nim taky nevyjadřoval, že si mi na nich něco nelíbí. Je to každýho věc, je to svoboda.

Změnil se tvůj pohled na většinovou společnost?

Určitě, poznal jsem ty lidi, co byli vedeni tou komercí tím středním proudem diskoték a tak podle mě nebyli tak open minded tak duševně otevření, aby dokázali uznávat i jiné hodnoty a co se týká těch lidí z prostředí freetekna, tak určitě mají větší rozhled, dokázali se s tebou bavit o víc věcech, než se s tebou bavili ti diskotékový lidi.

Jaké hodnoty považuješ v životě za důležité?

Tak samozřejmě duševní (to co člověk prožil) ty zkušenosti hlavně a co se týká majetku těch hmotných statků, to není v životě tak důležité. Někteří lidé jsou dokonce tak chudí, že mají jenom peníze. Takže takhle bych to chtěl říct. Duševní stránka je určitě důležitější než aby se někdo se mnou porovnával, že má tady nějaký auto. Věci, který člověk defakto ke svému životu nepotřebuje a ani na ně nemá, na který si musí zaprvé půjčovat, aby mu záviděli ti lidé, kteří mu můžou být upřímně u, omlouvám se za ten výraz. Kterým to může být úplně jedno, jaký auto má. Tady ten přístup lidí je šílený. Na nejvyšší žebříček hodnot bych zařadil tyto duševní hodnoty hlavně svobodu, přátelství, zdraví.

Příloha B: Dotazník

Životní styl členů subkultury freetekno

Ahoj,

jmenuji se Kateřina Němcová a jsem studentkou oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové. Věnujte prosím několik minut svého času vyplněním následujícího dotazníku, který slouží k zjištění identity příslušníků subkultury freetekno a jejich životního stylu. Dotazník je anonymní a slouží pouze pro účely mé diplomové práce.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

Správnou odpověď prosím zakřížkuj.

1) Pohlaví

- muž
- žena

2) Do jaké věkové skupiny patříš?

- méně jako 15 let
- 15 – 20 let
- 21 – 25 let
- 26 – 30 let
- 31 – 35let
- 36 let a více

3) Jak dlouho jsi příznivcem freetekno scény?

- méně než 1 rok
- 1 – 2 roky
- 3 – 4 roky
- 5 a více let

4) Freetekno je pro mě

- povolání
- zájem/koníček

5) Z jakého důvodu si se rozhodl/a vstoupit do komunity freetekno?

(Vyber jednu nebo více možností)

- chtěl/a jsem se odlišit od většiny
- chtěl/a jsem si vyřešit/zapomenout na své osobní/rodinné problémy
- chtěla/a jsem poslouchat tento styl hudby
- chtěl/a jsem se potkávat s lidmi, kteří mají podobné názory a pohled na svět
- chtěl/a jsem někam patřit
- chtěl/a jsem dělat něco nelegálního
- chtěl/a jsem zabít volný čas
- jiný důvod (napiš vlastní odpověď).....

6) Co se ti líbí na freeteknu?

(Vyber jednu nebo více možností)

- hudba
- lidé
- atmosféra
- spojení s přírodou (venkovní akce)
- žádné vstupné
- konzumace drog
- možnost seberealizace
- nekomerčnost
- svoboda, nezávislost
- dekorace
- něco jiného (napiš vlastní odpověď)

7) Jsi členem nějakého soundsystému?

- ano
- ne

8) Ve svém volném čase se věnuji:

- pouze freeteknu (jezdím na akce, poslouchám hudbu, komunikuji s ostatními freeteknaři)
- převážně freeteknu (najdu si čas i na jiné koníčky)
- jiným zálibám, freetekno je až na druhém místě

9) Ke každé hodnotě přiřaď číslo od 1 do 15 podle její aktuální důležitosti v tvém životě (1 = nejvýznamnější, 15 = méně důležitá)

Hodnota	Pořadí
zábava, užívání života	
rodina	
přátelství	
politika	
svoboda	
volný čas, zájmy	
zdraví	
peníze	
dobrá práce	
vzdělání	
kariéra	
společenské postavení	
úspěch	
tolerance	
majetek	

10) Myslíš si, že vstup do freetekna ti změnil hodnotový žebříček?

- ano
- ne
- nevím

11) Pokud jsi v předchozí otázce odpověděl ano, vypiš, kterých 5 hodnot bylo pro tebe dříve nejdůležitějších.

.....
...

12) Konzumuješ alkohol na freetekno akcích?

- ano
- ne

13) Konzumuješ drogy na freetekno akcích?

- ano
- ne

14) Pokud si v předchozí otázce odpověděl ano, uveď, z jakého důvodu konzumuješ drogy?

(Vyber jednu nebo více možností. Respondenti, kteří odpověděli na předchozí otázku NE se přesunout k otázce č. 19)

- k lepšímu prožitku hudby
- abych vydržel/a až do rána
- protože je konzumují ostatní
- k zlepšení nálady
- z jiného důvodu (napiš vlastní odpověď).....

15) Jaké drogy konzumuješ?

(Vyber jednu nebo více možností)

- marihuana
- LSD
- extáze
- houbičky
- kokain
- pervitin
- heroin
- morfin
- toluen
- opium
- alkohol
- nikotin
- jiné, uveď jaké

16) Drogy konzumují:

- pouze na akcích
- i mimo akce

17) Dokázal/a by sis freeparty představit bez konzumace drog?

- ano
- ne

18) Který typ drog preferuješ?

- přírodní (marihuana, nikotin, houbičky, alkohol)
- syntetické (extáze, LSD, pervitin, ...)
- jiná (napiš vlastní odpověď)

19) Nejvyšší dosažené vzdělání

- základní
- středoškolské bez maturity – učiliště
- středoškolské s maturitou
- vyšší odborné
- vysokoškolské

20) Jsem:

- zaměstnaný
- osoba samostatně výdělečně činná
- nezaměstnaný
- student

21) Bydlím:

- sám/sama
- s rodiči
- s kamarády
- s přítelem/přítelkyní
- s manželem/manželkou

22) Vyrůstal/a jsem:

- v úplné rodině (s matkou i otcem)
- v neúplné rodině (s jedním z rodičů)
- bez rodičů

23) Vztahy ve své rodině bych charakterizoval/a jako:

- bezproblémové
- problémové

24) Kolik máš sourozenců?

- jsem jedináček
- 1 sourozenec
- 2 sourozence
- více sourozenců

Příloha C: Obrázky

Obr. 1- Fleyer CzechTek 2006

Czechtek.freetekno. 2006. [online]. 2006 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z:
<http://czechtek.freetekno.org/2006.jpg>

Obr. 2 – UV tetování

Entertainmentmesh. *Celtic UV Black Light Tatto* by puzzlerf . [online]. 2013 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z:
http://entertainmentmesh.com/wp-content/uploads/2013/08/Celtic_UV_Black_Light_Tattoo_by_puzzlerf.jpg

Obr. 3 – Dekorace

Zdroj: AvaTarA sound systém ATA

Obr. 4 – Fireshow

Wikipedia. *Fireshow-poi*. [online]. 2016 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Freetekno#/media/File:Fireshow-poi.jpg>

Obr. 5 – LED Hula Hoop

Colorado hula hoops. *2piece crazy diamid led hula hoop*. [online]. 2016 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://coloradohulahoops.com/2-piece-crazy-diamond-led-hula-hoop-converts-to-hand-minis-by-colorado-hula-hoops>

Obr. 6 – Fire Hula Hoop

Nary ordinary. *Blmbur Fire Hooping web 1211*. [online]. 2014 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: http://naryordinary.com/wp-content/uploads/2012/02/Blmbur_FireHooping_web_1211.jpg

Obr. 7 – Fleyer

Zdroj: AvaTarA sound systém ATA

Obr. 8 – Barevný fleyer

Zdroj: AvaTarA sound systém ATA